

«ԱՐՄԱԽԻԱ»-Ի ՄԱՆԿԱՅՈՒՄԸ ԼՈՒՐՁ ԿՏԱՆԳ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿՏԱՆԳՈՒԹԵԱՆ

Հայաստանի քաղաքացիական օդային փոխադրամիջոցներու գլխավոր վարչութեան նախկին պետ Շահէն Պետրոսեան «Ազատութիւն» ռատիոկայանի հետ իր ունեցած գրոյցի ընթացքին յայտնեց, որ եթէ յանկարծ այնպիսի իրավիճակ ստեղծուի, որ արտասահմանեան ընկերութիւնները որոշեն չուերթներ չկատարել դէպի Հայաստան, ապա երկիրը կը յայտնուի օդային շրջափակման մէջ, քանի որ «Արմաւիա»-էն բացի թռիչքներ իրականացնելու հնարաւորութիւն ունեցող այլ օդանաւային ընկերութիւններ չկան:

«Մենք այնպիսի իրավիճակում ենք, որ եթէ յանկարծ ինչ-որ պատահար լինի Հայաստանում, կամ պատերազմ, ոչ ոք չուերթներ չի իրականացնի մեր երկիրը: Ամենացաւալին այստեղ այն է, որ կառավարութիւնը այստեղ «մեխի գլուխ» է, ոչ մի բան է կառավարութիւնը, որ այսպիսի մի հօր յորտ է «վարի» գնացել, մի հատ ծպտուն, արձագանք չկայ, դա է ամենասարսափելին, որ թքած ունեն», - ըսած է Պետրոսեան:

«Արմաւիա» օդանաւային ընկերութիւնը մօտ մէկ շաբաթ առաջ յայտարարեց, որ Ապրիլի 1-էն սկսեալ պիտի դադարեցնէ թռիչքները եւ սկսած է սնանկացման գործընթացը: Որպէս պատճառ կը նշուի, որ ընկերութեան սեփականատէրը շուրջ 3 տարի այլ պիզնէսներէն ներգրումներ կը կատարէր ընկերութեան ձեռքբերումները պահպանելու համար, սակայն ներկայիս այնպիսի իրավիճակ ստեղծուած է, որ այսպէս շարունակելը անհնար է:

Շահէն Պետրոսեանի համա-

ձայն՝ անկախացումէն յետոյ այս արդէն երկրորդ դէպքն է, երբ երկրի ազգային օդանաւային ընկերութիւնը սնանկ կը յայտարարուի: Առաջին դէպքը «Հայկական Աւիաուղիներ» ընկերութիւնը ժամանակին միտումնաւոր կերպով սնանկացուեցաւ: Պատմութիւնը կը կրկնուի: Միակ տարբերութիւնը այն է, որ այս պարագային պարզ չեն սնանկացման պատճառները:

Ապրիլ 3-ին «Արմաւիա»-ի սնանկացման հարցին անդադարձած է նաեւ Երեւանի «Զուարթնոց» օդակայանը տնօրինող «Արմենիա միջազգային օդանաւայաններ» ընկերութիւնը: Ճամբորդներու կէսէն աւելին կ'օգտագործէին «Արմաւիա»-ին: Հիմա ընկերութեան չուերթները դադարեցնել յետոյ լուրջ կորուստներ կը կրէ նաեւ «Զուարթնոց» օդանաւայանը: Ընկերութիւնը յայտնած է, որ հիմա սկսած է աշխատիլ արտասահմանեան ընկերութիւններու հետ՝ չուերթները աւելացնելու հարցով:

«Արմենիա միջազգային օդանաւայաններ» ընկերութեան «Ազատութիւն» ռատիոկայանին փոխանցած են, որ ներկայ դրութեամբ «Արմաւիա»-ի պարտքը կը կազմէ մօտ 5 միլիոն տոլար:

ՐԱՖՖԻ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆԻ ՊԱՅԱՆՁՆԵՐԸ ԿԸ ՄԱՆ ՈՒԺ ՄԵՋ

Հակառակ հացադուլը դադարեցնելու իր որոշման, Րաֆֆի Յովհաննիսեան ուժի մէջ կը նկատէ նախագահ Սերժ Սարգսեանին ուղղուած իր առաջարկները՝ նշանակելու նոր նախագահական ընտրութիւններ կամ մինչեւ տարեվերջ կազմակերպել արտահերթ խորհրդարանական ընտրութիւններ, մինչ այդ ընդդիմութեան փոխանցելով առանցքային շարք պաշտօններ:

«Ժառանգութեան» առաջնորդը յայտարարեց, թէ յոյս ունի, որ Սերժ Սարգսեան Ապրիլ 9-ին յստակ քայլով լուծում կու տայ ստեղծուած իրավիճակին. - «Յոյս ունեմ, որ գործող նախագահը մինչեւ Ապրիլի 9-ը իր քայլով կը մասնակցի ժողովրդի այդ ոգու, այդ գիտակցութեան, այդ իրաւունքի վերածնունդի արարողութեանը: Ինքը պէտք է մասնակցի: Ապրիլի 9-ին մենք հնարաւորութիւն ունենք իսկապէս ունենալ քաղաքական լուծում: Մնացածը թող նա մտածի»:

Րաֆֆի Յովհաննիսեանը մասնաւորապէս կ'ակնկալէ, որ իշխանութիւնները զերծ կը մնան կազմակերպել Սերժ Սարգսեանի երդման արարողութիւնը: «Իսկ եթէ

այդպէս արեցին, ես կարող եմ ասել եւ պնդել, որ դա պետութեան եւ մայր եկեղեցու ընդհանրական շահը չի ներկայացնելու: Պետութիւնը, ինչպէս նաեւ մայր եկեղեցին պատկանում են ժողովրդին»:

Հայաստանի նախագահական ընտրութիւններու պաշտօնական արդիւնքները վիճարկող Րաֆֆի Յովհաննիսեան գործող նախագահ Սերժ Սարգսեանի Ապրիլի 9-ին հրաւիրեց Ազատութեան հրապարակ՝ մասնակցելու «նոր Հայաստանի» երդման արարողութեան:

«Ես կը լինեմ Ազատութեան հրապարակում եւ հրաւիրում եմ պարոն Սարգսեանին եւ ողջ ժողովրդին Ազատութեան հրապարակ», - Ապրիլ 1-ին Գիւմրի կատարած այցելութեան ժամանակ յայտարարեց Յովհաննիսեան:

Երեքշաբթի Ապրիլ 9-ին Ազգային ժողովը յատուկ նիստ պիտի գումարէ Մարգարեաներգային համալիրէն ներս, որու ընթացքին տեղի կ'ունենայ նախագահ Սարգսեանի երդման արարողութիւնը:

Տակաւին յայտնի չէ, թէ որ ժամուն կը կայանայ ընդդիմադիրներու «նոր Հայաստանի» երդ-

Մար. ք էջ 5

ԲԱՆՈՒՄՆԵՐԸ ԿԸ ԶԱՐՆԵՆ ՀԱԼԵՊԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱՂԱՄԱՍԵՐՈՒ ԴՈՆԵՐԸ

«Մեր թաղամասերը ապահով են ու կը գտնուին բանակի տիրապետութեան տակ»: Այս մասին բազմիցս յայտարարած են Հայկապի մէջ գոյատեւող սուրիահայերը, քաղաքին մէջ առաջին բախումներու մեկնարկէն ի վեր:

Հայկական թաղամասերու անվտանգութիւնը սակայն սուր անկում ապրեցաւ Սուրբ Զատիկուան օրերուն: Նախ, սուրիացի ընդդիմադիրներ իրենց տիրապետութիւնը հաստատեցին քաղաքի հիւսիս արեւմտեան Շէյխ Մաքսուտ թաղամասին վրայ, որ կը գտնուի ռազմավարական բարձրունքի վրայ եւ ուր բնակիչներուն մեծամասնութիւնը քրիստոնէր եւ այլ շրջաններէ փախստական-

ներ: Ըստ տեղեկութիւններուն, թաղամասի վրայ տիրապետութիւն կարելի եղած է հաստատել քրիստոնէրուն հետ համագործակցաբար:

Շէյխ Մաքսուտի կից կը գտնուի հայկական գերեզմանատունը, նաեւ հայաշատ Շէյխ Թահա, վիլաներ եւ Նոր Գիւղ թաղամասերը, իսկ աւելի հեռուն՝ Սուլէյմանիէ թաղամասը:

Հայկապէս հասած վերջին տեսագրութիւնները կը բացայայտեն զինեալ ծանր բախումներ, ռազմական ճակատին վրայ գտնուող Աստուրեան հիւանդանոցին մօտ, ուր կը գտնուի կառավարական բանակի Աուարէտ անձաբզէլը:

Մար. ք էջ 5

ՊԱՊԸ ԵՒ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԽԱԶՔԱՐԸ

Հռոմի Ֆրանչիսկոս Պապը 2005 թուականին փափաք յայտնած էր թաղուիլ՝ Հայոց Յեղասպանութեան զոհերու յիշատակը յաւերժացնող խաչքարին տակ: Այս մասին յայտարարեց Հայ առաքելական եկեղեցու Արժանթիւնի եւ Զիլիի թեմի առաջնորդ Գիսակ արք. Մուրատեանը, «Մեր բարեկամ պապը» խորագրեալ յօդուածի մը մէջ:

«Հռոմի կաթողիկէ եկեղեցու շրջանները սրբազան պապը մեր բարեկամն է՝ անձնապէս իմ, Պուէնոս Ալքիսի հայ համայնքի եւ ընդհանրապէս հայ ժողովուրդի: Յեղասպանութեան նահատակներու յիշատակին նուիրուած խաչքարի բացման եւ օծման արարողութիւններուն իր մասնակցութեան ընթացքին սրբազան քահանայապետը փափաք յայտնեց օր մը թաղուիլ այդ խաչքարին տակ: Ֆրանչիսկոս Պապը միշտ մասնակցած է եւ ելոյթ ունեցած ապտիլեան նահատակներու յիշատակին նուիրուած արարողութիւններուն: Վստահ եմ, որ ան պէտք է շարունակէ

Հռոմի Ֆրանչիսկոս Պապը

մտածել եւ գործել տառապողներուն եւ չքաւորներուն համար, պաշտպան մնալով անարդարութեան զոհ դարձած բոլոր ազգերուն, ներառեալ՝ հայ ժողովուրդին ու հայոց դատին», կը գրէ Արժանթիւնի առաջնորդը:

ԿՐԻՄԻՆԱԼԸ ՊԵՏՔ Է ԼԻՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՅԱՏՈՒԿ ՅՈՎԱԾՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՐԿԱՅ

ԱՐՏԱՒԱԶԴԻ ԲԱՍԵՆՑԵԱՆ

Վերջերս Հայաստանի ԶԼՄ-ներից մի քանիստը յայտնուել էր «Օդու մնացած կրիմինալը պատից կարուած հրացան է» վերնագրով մի հրատարակում:

Այս նիւթում յայտարարում է, իբր թէ Հայաստանի իշխանութիւնները որոշել են այսուհետ հրաժարուել հայրենի կրիմինալի հնարաւորութիւններն օգտագործելուց: Դեռ աւելին. «Իշխանութիւնը պէտք է փորձի եւ փորձուի է ձեւաւորել նոր էլիտա, որի հիմնական չափանիշը լինելու է կրիմինալի մաս չկազմելը»: Իսկ մենք միամտաբար կարծում էինք, թէ կրիմինալն է կազմում այսօրուայ իշխանական էլիտայի մի մաս: Պարզուով է հակառակը՝ այսօրուայ էլիտան է կազմում ընդամենը կրիմինալի մի մաս: Եւ ստրատեգիա է մշակուում ձեւաւորել այնպիսի էլիտա, որն արդէն չհանդիսանայ կրիմինալի մի մաս: Այսինքն հիմքը, խարխիւր կրիմինալն է, եւ իշխանութիւնը, իշխող վերնախաւը լաւագոյն դէպքում կարող են կազմել այդ կրիմինալի ընդամենը մի մասը: Եւ չնայած, Գիւմրու նախկին քաղաքապետին հերթական ընտրութիւններին մասնակցելու թույլտուութիւն չտալուց բացի, այլ օրինակներ հանրութեանը յայտնի չեն, ընդհանրացում է արւում, իբր թէ այժմ իշխանութիւնը որոշել է «չըջանցել» հայրենի կրիմինալից:

Հետեւանքները, բնականաբար, լինելու են աղէտալի: Եւ նորից Գիւմրու նախկին քաղաքապետի օրինակով մեզ է ներկայացուում սպառնալից մի եզրահանգում՝ ընդհանրացում. «Այսպիսով, լուսանցքում է յայտնուում մի ուժ, որը,

տիրապետում է, մի կողմից, զգալի նիւթական ռեսուրսների, միւս կողմից՝ հսկայական ներհամակարգային ինֆորմացիայի, եւ այդ ուժը լուսանցք մղուելով քաղաքականութեան մէջ, փորձում է հասկանալ իր տեղն ու դերը նոր քաղաքական համակարգում: Եւ Վարդան Ղուկասեանի սպառնալիքները հենց անկիւն քշուածի վարք են բնութագրում ու աւելին չեն, քան ինքնապաշտպանութեան յուսահատ փորձ, չնայած վստահ եմ, որ Գիւմրու նախկին քաղաքապետը հոյակապ հասկանում է, որ նման տեքստը, առաւել եւս նման քայլերը որեւէ ընկալում չեն կարող գտնել նոր քաղաքական իրադրութեան պայմաններում, սակայն անկիւն քշուածից ամէն բան սպասելի է»:

Կրիմինալի կողմից իշխանութեանն ուղղուած սոյն վերջնագիրը ներկայացնելուց յետոյ, բնականաբար, նոյնպէս «անկիւն քշուած» իշխանութիւններին առաջարկում է ելք այդ սարսափելի իրավիճակից. «Ուստի, իշխանութիւնները պէտք է լրջօրէն մտածեն քաղաքականութիւնից դուրս հանուող կրիմինալի «աշխատանքի տեղաւորման» մասին: Բնական է, դա չպէտք է լինի ոչ Ազգային ժողովը, ոչ ՏԻՄ-ը, սակայն ակնյայտ է, որ օդում մնացած կրիմինալը նման է պատից կախուած հրացանի, որը մի օր կրակելու է»:

Հասկացողը կը հասկանայ, վախեցողն էլ կը վախենայ: Իսկ մենք, որպէս համերաշխութեան նշան, եւ յետագայ արնահեղութիւնները կանխելու կամ գոնէ մեղմելու համար, մեր կողմից առաջարկում ենք հետեւեալ անյետաձգելի միջոցառումների ցանկը.

1. 2013 թուականի Ապրիլի 9-ի ժամը 24.00-ց սկսած կրիմինալը

Հայաստանում յայտարարել որպէս քաղաքականապէս անապահով խաւ եւ անցնել նրան քաղաքական նպաստների վճարումների եւ այլ փոխհատուցումներ չատկացնելու մեխանիզմների մշակմանը:

2. Հաստատել Հայաստանի վաստակաւոր կրիմինալ, եւ Հայաստանի ժողովրդական կրիմինալ պատուաւոր կոչումները, որոնք շնորհուելու են ամէն տարի երկրի բարձրագոյն ղեկավարութեան կողմից՝ վարչապետից ոչ ցածր պաշտօնեայի ձեռքով:

3. Քրէական տարակարգեր ունեցող բոլոր անձանց հաւասարեցնել իրենց աստիճանով գիտութեան, արուեստի, ռազմական եւ այլ ոլորտների տարակարգերին՝ նշանակելով համապատասխան տարեկան նպաստ՝ նաղը գումարի, ծխելիքի եւ ծակուելիքի տեսքով:

4. Հայաստանի Հանրապետութեան ամենամեայ պիւտձէում յատուկ տողով առանձնացնել պետութեան կողմից «օբլչագին որպէս օտմագկա» յատկացուող գումարը՝ ՀՆԱ-ի տաս տոկոսի ոչ պակաս չափով:

5. Անցկացնել ամենամեայ «Հայաստանի լաւագոյն կրիմինալ օջախ» եւ «Հայաստանի լաւագոյն կրիմինալ համայնք» մրցոյթները: Որպէս պարգեւատրում յաղթող համայնքից մինչեւ յաջորդ տարուայ մրցոյթի յաղթողի ի յայտ գալը, մէկ տարի ժամկետով յաղթող համայնքից տարհանել բոլոր իրաւապահ կառույցները:

6. Նոր քրէական օրէնսգիրք մշակելու նպատակով կազմել յանձնաժողով, որի աշխատանքները համակարգելու է կրիմինալի առաջադրած եւ կազմած համապատասխան մարմինը:

7. Տարուայ ցանկացած եղանակին, առաջին իսկ պահանջով, կրիմինալին տրամադրել անվճար եւ անպատիժ լիցենզիաներ՝ մարդասպանութեան, թալանի, աւազակային յարձակման եւ նման այլ

գործողութիւնների իրականացման համար՝ ըստ դիմող կողմի նախասիրութեան:

8. Նախկինում պաշտօններ գբաղեցրած կրիմինալ տարրերի համար, պետութեան հաշուին ապահովել իրենց աշխատավայրի պայմանների բացարձակ նմանակ պայմաններ, ապահովելով միջին գումարային վաստակը՝ նախկին ամսական աշխատավարձի եւ ունեցած օտկատի չափով:

9. Հայաստանի Հանրապետութիւնում գործող օրէնսդիր, գործադիր, դատական իշխանութիւնների որոշումները, ինչպէս նաեւ երկրի նախագահի հրամանագրերը օրինական ուժի մէջ են մտնում միայն կրիմինալի կողմից դրբորոյի արժանանալուց յետոյ:

10. ՀՀ Սահմանադրական դատարանի աշխատանքները վերահսկելն ու ուղղորդելը, ինչպէս նաեւ ՀՀ Սահմանադրութեան մեջ փոփոխութիւններ կատարելը Հայաստանի կրիմինալի մենաշնորհն է:

Ինչ արած, առաջարկները շատ համեստ են, բայց երկիրն էլ է չափից դուրս համեստ ու աղքատ:

Իսկ հիմա, մինչեւ էն մեր չեղած գումարներից էլի փայ հանենք հայրենի, հիմա էլ պաշտօնաթող կրիմինալի բարգաւաճ կեանք քաշելու համար, մեզ բացատրէք, յամենայնդէպս, մի քանի բան.

1. Ինչ փաստացի հիմքեր ու նախանշաններ կան, որ կրիմինալը Հայաստանում մղուում է դէպի քաղաքականութեան լուսանցք:

2. Ումից են այդպէս յուսահատ պաշտպանուում հայրենի կրիմինալ տարրերը, որ նրանցից արդէն կարելի է սպասել ամեն ինչ: Այդ ով է նրանց անկիւն քշել եւ ինչի համար: Ինչ փաստեր եւ դէպքեր են յայտնի:

3. Եթէ իշխանական կառույցներից նա իրօք դուրս է մղուում, ապա ինչ տեղ ու դեր է փնտուում՝

Շաբ.ը էջ 5

ԻՆՉՊԵՍ ՈՒՅԻՆՆԵՐԸ ԺՈՂՈՎՐԴԻՆ

ԱՐԱՄ ԱՐԱՎԱՄԵԱՆ

«Ձեր նպատակն է ժողովրդի մէջ ներարկել այն միտքը, որ պէտք է համակերպուել այս ռեժիմի հետ, որ այս ռեժիմը անպարտելի է: Դուք պատիւ եւ հիասթափութիւն էք սերմանում ժողովրդի մէջ»:

Մօտաւորապէս այս խօսքերով են ինձ մշտապէս կշտամբում արմատական տրամադրութիւններ ունեցող ընթերցողները: Բանն այն է, սակայն, որ նման ձեւակերպումներում կայ երկու բառ, որի իմաստը ինձ համար մինչեւ վերջ հասկանալի չէ՝ «ժողովուրդ» եւ «ռեժիմ»:

Եթէ ժողովուրդը այն մարդիկ են, հիմնականում տարեց, որոնք 20 տարի է՝ հաւաքուում են Ազատութեան հրապարակում, ամէն տեսակի ընդդիմադիր հանրահաւաքների ժամանակ, ապա ես չեմ կարող նրանց հիասթափեցնել՝ նրանք հիացած էին եւ շարունակում են հիանալ բոլոր ընդդիմադիր հռետորներով՝ Արշակ Սահակեանից սկսած եւ Նիկոլ Փաշինեանով վերջացրած: Եթէ ժողովուրդը Հայաստանի ամբողջ, ենթադրենք, երկու միլիոնանոց բնակչութիւնն է, ապա ես նման լսարան չունեմ, իմ ընթերցողները ի քանակը լաւագոյն դէպքում մի քանի հազար մարդ է: Պէտք է հաշուի առնել նաեւ, որ կան բազմաթիւ խիզախ եւ սկզբունքային

հեղինակներ, որոնք, ի տարբերութիւն ինձ, փոքրատառով են գրում ՀՀ նախագահի, նրան շրջապատող պաշտօնեաների եւ օլիգարխների անունները՝ դրանով իսկ ցոյց տալով, թէ ինչպէս է պէտք պայքարել ռեժիմի դէմ: Այնպէս որ՝ իմ չոգեւորելը լիովին փոխհատուցուում է նրանց ոգեւորելով:

Հիմա դառնանք ռեժիմին: Ռեժիմը, ինչպէս հասկանում եմ, վատ բան է, քանի որ մենք չենք ասում՝ Օբամայի կամ, ասենք, Օլանդի ռեժիմ: Այսինքն՝ եթէ ասում ենք «ռեժիմ», հասկանում ենք, հաւանաբար, դեմոկրատիայի ցածր եւ կոռուպիայի բարձր մակարդակ: Ըստ այդմ, հիմա Սերժ Սարգսեանի ռեժիմն է: Իսկ դրանից առաջ՝ նախորդ նախագահների ժամանակ ռեժիմ էր, թէ՞ ռեժիմ չէր: Այն ժամանակուայ ընդդիմադիրները, յամենայնդէպս, պնդում էին, որ ռեժիմ էր, վարչախումբ: Ընդ որում, այդ բառերը նրանք կիրառում էին նաեւ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի իշխանութեան նկատմամբ՝ չնայած ոչ ոքի մօտ լուրջ կասկած չկար, որ առաջին նախագահը 91 թուականին իր պաշտօնն է զբաղեցրել արդար ընտրութիւնների արդիւնքում: Լաւ, իսկ անկախութիւնից առաջ՝ կոմունիստական տարիներին նոյնպէս ռեժիմ էր: Կարծես թէ, այո: Այդ ռեժիմի դէմ նոյնպէս պայքարողներ կային՝ չնայ-

ած չեմ յիշում, որ մարդիկ հնարաւորութիւն ունէին հաւաքուելու որեւէ հրապարակում եւ վանկարկելու, ասենք, «Բրեժնեւ, հեռացիր, Պողոսեան, նախագահ»: Այդպիսով, ինձ համար յատուկութիւն չկայ «ժողովուրդ» եւ «ռեժիմ» հասկացութիւնների մէջ:

Նրանք, ովքեր յաճախ են օգտագործում այդ բառերը, ըստ երեւոյթի, նկատի ունեն, որ ռեժիմը մի խումբ չարագործներ են, որոնք զաւթել են իշխանութիւնը, իսկ ժողովուրդը բարի եւ բարձր բարոյական յատկանիշներով օժտուած մի զանգուած է, որը ցանկանում է այդ չարագործներից ազատուել: Ենթադրենք, դա այդպէս է: Միայն թէ պարզ չէ, թէ ինչ կապ ունի ոգեւորել-չոգեւորելը: Եթէ դրանք իրար հետ կապ չունեցող, առանձին «բարի» եւ «չար» սուբստանցիաներ են, ապա մէկին միւսի դէմ տրամադրելն այնքան էլ իմաստալից չէ: Ինձ թւում է, «ոգեւորելու տեսութեան» կողմնակիցները անում են նոյն մեթոդաբանական սխալը, որն անում է նաեւ Սերժ Սարգսեանը: Վերջինս, ինչպէս յայտնի է, գտնում էր, որ երկրում ստեղծուած «գաղջ մթնոլորտի» համար պատասխանատու են նաեւ լրատուամիջոցները: Իսկ այս մարդիկ կարծում են, որ ռեժիմը չի տապալուում, որովհետեւ որոշ լրագրողներ ժողովրդին չեն ոգեւորում: «ԱՌԱՒՕՏ»

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏԻ ԶՆԱՍԿԵԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի

ԽՄԲԱԳԻՐ՝
ՏՕԲԹ. ԱՐՇԱԿ ԳԱԶԱՆԵԱՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ
ԼԵՆԱ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
E-Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com

(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA \$50.00, \$80.00 (First Class)
Canada \$125.00 (Air Mail)
Overseas \$225.00 (Air Mail).
All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.

Periodicals Postage Paid
at Pasadena CA.
Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY

ՐԱՅԱՍԱՆ

ՕՍԲՈՒԴԱՍԵՆԸ ԶԵԿՈՅՑ ԶՐԱՊԱՐԱԿԵՑ ՆԱԽԱԳԱՅԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ

Ընտրութիւններն աւելի ազատ էին, բայց շատերը չեն հաւատում դրանց արդարութեանը: Այդ մասին ասուած է 2013 թուականի նախագահական ընտրութիւնների վերաբերեալ Հայաստանի մարդու իրաւունքների պաշտպան Կարէն Անդրէասեանի զեկոյցում:

Մօտ 30-էջանոց զեկոյցում, որը տեղադրուած է օմբուդսմենի պաշտօնական կայքէջում, Անդրէասեանը անդրադարձել է ընտրակաշառքների, կրկնաքուէարկութեան եւ ընտրակեղծիքների այլ դէպքերին ու անազան գերին:

Ըստ մարդու իրաւունքների պաշտպանի՝ ընտրութիւնների արդարութեանը շատերը չեն հաւատում, որովհետեւ՝

«- Տանամեակներ շարունակ նոյնիսկ ամենաբիրտ եւ ակնյայտ ընտրախախտումների պարագայում գրեթէ բոլոր պետական ինստիտուտները (Ոստիկանութիւն, Դատախազութիւն, ԿԸՅ, Սահմանադրական դատարան) պատշաճ չեն արձագանքել դրանց, ինչը պահպանել եւ խորացրել է հանրութեան վստահութեան ցածր մակարդակը ընտրական գործընթացների նկատմամբ:

- Ընտրութիւնների ընթացքում ստացուել են ընտրակաշառքի բաժանման 100 անազան, սակայն Ոստիկանութիւնը քննութեան արդիւնքում չի բացայայտել ընտրակաշառքի վէժ մէկ դէպք, մինչդեռ կրկնակի քուէարկութեան 20 անազան գերի պարագայում 4-ը բացայայտուել են:

- Ընտրութիւնների ընթաց-

Հայաստանի մարդու իրաւունքների պաշտպան Կարէն Անդրէասեան

քում գրանցուել են վարչական ռեսուրսի չարաշահման մի շարք դէպքեր, որոնց կապակցութեամբ ռեւէ անձի նկատմամբ մեղադրանք չի առաջադրուել:

- Անձնագրերի դրոշմակնքման օրէնսդրական պահանջը, որպէս կրկնակի քուէարկութեան բացառման երկաստիճան համակարգի մաս չի ծառայել իր նպատակին, քանի որ օգտագործուած թանաքը հեշտօրէն հնարաւոր էր հեռացնել անձնագրերից:

- Ընդդիմադիր ուժերի եւ որոշ միջազգային կազմակերպութիւնների կողմից բացասականօրէն ընդգծուել է եւ կասկածների տեղիք է տուել այն հանգամանքը, որ գործող Նախագահին կողմ քուէարկած ձայներն էականօրէն մեծ թիւ են կազմել այն տեղամասերում, որտեղ միջինից բարձր է եղել ընտրողների մասնակցութիւնը»:

ԿԵՂԾՈՒԱԾ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԴԵՊՔՈՒՄ ԲՅԱՆ ՉԻ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ԱԻՎԱՆՈՒ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻՆ

Եթէ Երեւանի աւագանու Մալխիսի 5-ին կայանալիք ընտրութիւնները կեղծուեն, Գաղիկ Մառուկեանի գլխաւորած «Բարգաւաճ Հայաստան» կուսակցութիւնը (ԲՀԿ) չի մասնակցի այդ ոչ լեգիտիմ կառույցի աշխատանքներին, «Ազատութիւն» ռադիոկայանի հետ գրոյցում յայտարարեց կուսակցութեան ղեկավար անդամ, Ազգային ժողովի «Բարգաւաճ Հայաստան» խմբակցութեան քարտուղար Նաիրա Զոհրաբեանը:

Պատգամաւորը կարծում է, որ իշխանութիւնները հակուած են ընտրակեղծիքների, բայց ոչ իշխանական ուժերը պէտք է համատեղեն ջանքերը՝ դրա դէմ պայքարելու համար:

«Շատ միամիտ կը լինէր, եթէ ես հիմա յայտարարէի, որ մենք հաւատում ենք իշխանութիւնների յայտարարութիւններին: Իհարկէ, վստահաբար գործի է դնելու իր ողջ լծակները, իհարկէ, դեռ ընտրութիւնները չմեկնարկած մենք ստանում ենք բազմաթիւ անազան գեր, որոնք մեր շտաբի պատասխանատուները ճշդում են. անազան գեր, որ տարբեր իստութեան պատգամաւորներին պատկանող սուպերմարկետների անգամ նկուղների վրայ արդէն գրանցուած են հարկւրաւոր մարդիկ, որոնք պիտի որպէս ընտրող մասնակցեն ընտրութիւններին: Անազան գերը կան, ճշդուած են, երբ վերջնականապէս կը ճշդուեն, մենք կը հրապարակենք այդ իստութեան պատգամաւորների անունները», - ասաց Զոհրաբեանը:

Աւագանու ընտրութիւններում

«Բարեւ, Երեւան» դաշինքով մասնակցող «Ժառանգութիւն» կուսակցութիւնը ողջունելի է համարում առանց օրէնքի խախտումների ընտրութիւնները համատեղ վերահսկելու առաջարկները, բայց ի տարբերութիւն ԲՀԿ-ի, ընտրութիւնները կեղծուելու դէպքում բոցկոտի հակուած չէ:

«Եթէ այդ տրամաբանութեամբ մօտենանք հարցին, ուրեմն այսօր իսկ պէտք է հրաժարուենք ընտրութիւններին մասնակցելուց, որովհետեւ արդէն իսկ վարչական ռեսուրսի անօրինական օգտագործումը, ընտրակաշառք բաժանելու յայտագրում որպէս փաստ առկայ է, բայց մենք չենք վախենում իշխանութիւնների կողմից որեւէ անօրինական քայլից, ուստի մենք պայքարելու ենք մինչեւ վերջ», - «Ազատութիւն» ռադիոկայանին փոխանցեց «Բարեւ, Երեւան» դաշինքը գլխաւորող Արմէն Մարտիրոսեանը:

Ընդդիմադիր ՀԱԿ-ը եւս աւագանու աշխատանքները բոյկոտելու մտադրութիւն չունի եւ չի վարուել այնպէս, ինչպէս 2009-ին վարուեց՝ չվերցնելով աւագանու մանդատները: Կոնգրէսի խորհրդարանական խմբակցութեան ղեկավար Լեւոն Զուրաբեանը ընդգծեց, որ հիմա, երբ իրենք Ազգային ժողովում են, կարող են կռիւ տալ տարբեր ամբիոններից:

«Այն ժամանակ եթէ մենք համաձայնուէինք ընդունել մանդատները, շատ մեծ վտանգ մակարդակից մենք կը յայտնէինք զուտ Երեւանի տեղական պրոբլեմների մէջ ընդգրկուած ուժի մակարդակի», - ասաց Զուրաբեանը:

ԿԱՐԻՆԷ ԱՃԵՍԵԱՆ. «ՉԻ ԿԱՐԵԼԻ «ՅԱՐԱՍԵԼ» ԵՐԴՄՆԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ»

Աժ ՀՀԿ խմբակցութեան պատգամաւոր Կարինէ Աճեմեանի համար անընդունելի է, երբ փոքրամասնութիւն լինելով խօսում են ամբողջ ժողովրդի անունից: Այս մասին նա ասաց Ապրիլի 3-ին, լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ՝ յաւելելով, որ անընդունելի է նաեւ Ապրիլի 9-ին «հարամել» երգմանակալութեան արարողութիւնը, այլ պէտք է շնորհաւորել ընտրուած նախագահին:

Նրա խօսքով՝ Բաֆֆի Յովհաննիսեանը հանրահաւաքում ասել է «մեր դէմ խաղ չկայ»: «Պատկերցնում ենք, որ նման արտայայտութիւն աներ ՀՀԿ-ականներից մէկը ինչ աղմուկ կը բարձրացնէին», - ասաց Կարինէ Աճեմեանը:

Հարցին, թէ ինչո՞ւ Գաղիկ Մարտիրոսեանը չի շնորհաւորել Սերժ Սարգսեանին նախագահ դառնալու առթիւ, ՀՀԿ-ական պատգամաւորը պատասխանեց, որ դա պէտք է իրենից հարցնել, նաեւ յաւելեց, որ պէտք է համախմբուած լինեն հաշուի առնելով նաեւ արտաքին մարտահրաւէրները: «Նախագահին պէտք է օգնեն, ոչ թէ՛ խանգարեն», - ասաց Կարինէ Աճեմեանը:

Հայաստանի նախագահի

Պատգամաւոր Կարինէ Աճեմեան

երգման արարողութիւնը Կարինէ Աճեմեանի համար տօն է եւ ժողովուրդը եւս բարձր տրամադրութեամբ պէտք է տօնի այդ օրը, որ առաջիկայ հինգ տարիների ընթացքում կարողանայ պահանջատէր լինել:

Նրա կարծիքով՝ լաւ կը լինէր, որ ընտրուած նախագահին տղամարդավարի շնորհաւորէին: «Համարում եմ, որ Բաֆֆի Յովհաննիսեանի նախաձեռնած երկարատեւ գործընթացը փակուղի է տանում, իսկ Երեւանի աւագանու ընտրութիւններում կը տեսնենք այն արդիւնքները, որն ակնկալում ենք», - ասաց Կարինէ Աճեմեանը:

ՐԱՅԱՍԱՆՈՒՄ ԴԱՏԱՐԱՆՆԵՐԸ ԿՈՂՄՆԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ ԵՆ ԴՐՍԵՒՈՐՈՒՄ ՅՕԳՈՒՏ ՄԵՂԱԴՐՈՂՆԵՐԻ

Հայաստանում դատարանները կողմնակալութիւն են դրսեւորում յօգուտ մեղադրողների՝ խախտելով անմեղութեան կանխավարկածը եւ կողմերի հաւասարութեան սկզբունքները, իսկ տուժողները յաճախ չեն բարձրաձայնում անարդարութեան մասին՝ վախենալով վատթարացնել իրենց վիճակը: Այս մասին, Ապրիլի 3-ին, մամուլի ասուլիսում նշել է «Քաղաքացիական հասարակութեան ինստիտուտ» ՀԿ իրաւաբան Տաթևիկ Զարիբեանը:

Նրա խօսքով՝ կալանավայրերը գերբեռնուած են, դատապարտեալների համար չեն մշակուած վերականգնողական ծրագրեր, շեշտելով, որ իրենց կողմից նշուած խնդիրներին վերաբերող առաջարկներ են մշակուել:

Տաթևիկ Զարիբեանն այնուհետ անդրադարձել է ՄԱԿ-ի Մարդու իրաւունքների պաշտպանութեան խորհրդի կողմից Հայաստանին ներկայացուած 166 առաջարկներին, որոնցից պետութեան կողմից մինչ այժմ ամբողջութեամբ կատարուել են 43-ը, մասամբ՝ 78-ը, իսկ 45-ը դեռեւս իրականացուած չեն:

«Քաղաքացիական հասարակութեան ինստիտուտ» ՀԿ իրաւաբան Աննա Մելիքեանը, սակայն, յստակեցրել է, որ Հայաստանը

դեռ 2,5 տարի ունի՝ առաջարկներն ի կատար ածելու համար:

Խոշտանգումների թեմալին անդրադառնալով՝ իրաւաբանը նշել է, որ Արդարադատութեան նախարարութիւնը օրէնք է մշակել խոշտանգումների ենթարկուած անձանց պաշտպանելու վերաբերեալ, սակայն մինչ օրս այն «քնած» է Ազգային ժողովում:

Իրաւաբանները փաստել են, որ Հայաստանի քրէական օրէնսգրքում խոշտանգումների սահմանումը համապատասխանեցուած չէ Խոշտանգումների դէմ պայքարի մասին ՄԱԿ-ի կոնվենցիային, եւ դատարանները շարունակում են ընդունել խոշտանգումների եւ վատ վերաբերմունքի հետեւանքով կորզուած ապացոյցները:

«Քաղաքացիական հասարակութեան ինստիտուտ» ՀԿ նախագահ Արման Դանիէլեանը, գնահատելով Հայաստանի քրէակատարողական համակարգը, ասել է, որ լուրջ առաջընթաց չի տեսնուած այդ ոլորտում՝ «Եթէ Արդարադատութեան նախարարութիւնը որոշ փոփոխութիւններ եւ լրացումներ կատարում է իրաւական համակարգում»: Բանախօսն ընդգծել է, որ չկան բողոքարկման արդիւնաւէտ մեխանիզմներ, բացակայում է անհափազանքների գործեր վարող առանձին համակարգը:

ՊՈՈՇԵԱՆԻ ԳԻՒՂԱՊԵՏԻ ՄՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾՈՎ ԿԱՆ ԶԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐ

Պոռշեանի գիւղապետ Հրաչ Մուրադեանի սպանութեան գործը բացայայտուել է: Այս մասին յայտնեցին NEWS.am-ի հաւաստի աղբիւրները: Գործի շրջանակներում կան ձեռքաւարտածներ: Առաջիկայում չյաջողուեց պարզել նրանց ինքնութիւնը, այդ մասին կը հաղորդենք աւելի ուշ:

Հայաստանի ոստիկանապետ Վլադիմիր Գասպարեանի գլխաւորութեամբ խորհրդակցութիւն է տեղի ունեցել, որ, ամենայն հաւանականութեամբ, գիւղապետի սպանութեան գործի վերաբերեալ էր:

Ապրիլի 1-ի առաւօտուն 9.00-ի սահմաններում Պոռշեանի գիւղապետարանի դիմաց յայտնաբերուել է Պոռշեանի գիւղապետ զաշնակցական Հրաչ Մուրադեանի դին՝ աջ քունքի շրջանում հրազէնային վնասուածքով:

ԼՈՒՐԵՐ

ԱՂՐԲԵԶԱՆԻ ԾՆՇՈՒՄՆԵՐԸ՝ ԵՐԵՒԱՆ - ՎԱՆ ԶՈՒԵՐԹԻ ՍԱՌԵՑՄԱՆ ՊԱՏՃԱՌ

«Երեւան - Վան չուերթը չեղեալ յայտարարուեց Աղբբեջանի կատարողի դիմադրութիւնից յետոյ», - պնդում է աշխարհի ամենահեղինակաւոր լրատուական գործակալութիւններից մէկը՝ Reuters-ը:

Օրերս հրապարակուած յօդուածում գործակալութեան թղթակից Զոնաթան Բըրըը մանրամասնօրէն պատմում է Երեւան - Վան չուերթի տապալումն ուղեկցող սկանդալի մասին՝ գրելով. - «Ընդամէնը 45 րոպէ տեւող այս չուերթները պէտք է իրականացուէին Ապրիլի 3-ից՝ շաբաթական երկու անգամ: Այդ քայլը համահունչ էր Միացեալ Նահանգների գործադրած ջանքերին, որոնց նպատակն է խթանել հաշտեցման գործընթացը, ինչպէս նաեւ նպաստել տարածաշրջանում տնտեսական համագործակցութեան ու զբօսաշրջութեան զարգացմանը»:

Յիշեցնելով, որ Թուրքիայի քաղաքացիական ակադեմիայի վարչութիւնը Երեւան - Վան թռիչքների իրականացումը անորոշ ժամկէտով յետաձգեց առաջին չուերթից հաշտուած օրեր առաջ՝ Reuters-ի թղթակիցը գրում է. - «Թուրքիայի տրանսպորտի նախարարութիւնում հաստատեցին, որ չուերթի իրականացումը սառեցուել է, սակայն որեւէ պատճառ այդպէս էլ չնշեցին: Չուերթի անմիջական իրականացնող BoraJet ակադեմիական ղեկավարներից մէկն էլ երկու անգամ հերքեց, թէ իրենց ընկերութիւնը ընդհանրապէս դէպի Երեւան չուերթներ իրականացնելու մտադրութիւն է ունեցել»:

կանացնելու մտադրութիւն է ունեցել»: Reuters-ի թղթակից խօսքով, սակայն, անգամ Ապրիլի 1-ին, BoraJet-ի պաշտօնական կայքում հնարաւոր էր պատուիրել Երեւան - Վան չուերթի տոմսերը:

Մէկ այլ հեղինակաւոր արեւմտեան գործակալութիւն՝ France-Presse-ը, Ապրիլ 2-ին մէջբերում էր թուրքական ակադեմիական ղեկավար Քարդիր Պեքերի պարզաբանումը, որն ասել է. - «Դէպի Երեւան չուերթը չեղեալ յայտարարուեց, քանի որ հարկ եղաւ BoraJet-ի տրամադրութեան տակ եղած օդանաւերն օգտագործել դէպի այլ ուղղութիւններ թռիչքներ իրականացնելու համար»:

France-Presse-ի թղթակիցը եւս որպէս չուերթի սառեցման պատճառ մատնանշում է Աղբբեջանի կողմից գործադրուած ճնշումները: «Այս մասին մասնաւորաբար գրում է թուրքական մամուլը», - նշում է ֆրանսիական լրատուական գործակալութիւնը: Երեւան - Վան չուերթի տապալման աղբբեջանական վարկածին են հակուած նաեւ նախագծի իրագործման հայկական կողմի պատասխանատուները: Reuters-ի թղթակիցի հետ զրոյցում «Նարեկաւանք Տուր» ընկերութիւն ղեկավարներից Արմէն Յովհաննիսեանն ասել է. - «[Աղբբեջանի ներգրաւուածութիւնն] իհարկէ ողջ բանաձեւի մի մասն էր, եւ չի բացառոււմ, որ նրանք որոշակի կուլիսային աշխատանք են տարել»:

ԳԻՒԼՆ ԱՍՕԹԱԼԻ Է ԱՆՈՒԱՆԵԼ ԶԱՍԱՆ ԶԵՄԱԼԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻՑ ԱԶԱՏԵԼԸ

Թուրքիայի նախագահ Աբդուլլահ Գիւլն ամօթալի է անուանել Զեմալ փաշայի թոռ Հասան Զեմալին թուրքական Milliyet պարբերականից հեռացնելը:

Թուրքական «Աքշամ» պարբերականի փոխանցմամբ՝ Թուրքիայի նախագահ Աբդուլլահ Գիւլը Լիտուա եւ Լատուիա այցերի ժամանակ իրեն ուղեկցող թուրք լրագրողների հետ զրոյցում ասել է, թէ ինքը մշտապէս գնահատել է իրենց մտքերն ազատ արտայայտող գրողներին: «Կարճ ասած՝ Հասան Զեմալի դէմ իրականացուածը մեծ ամօթ էր», - ասել է Թուրքիայի նախագահը:

Նշենք, որ աւելի վաղ Taraf-ը գրել էր, որ էրզրոյանը խիստ զգուշացում էր արել Milliyet-ի սեփականատէր Դեմիրօրենին, վերջինս էլ գլխաւոր խմբագրից պահանջել է աշխատանքից ազատել Հասան Զեմալին եւ Զան Դիւնդարին: Հասան Զեմալին ուղարկել էին 14-օրեայ արձակուրդի, սակայն արձակուրդը լրանալուց յետոյ Milliyet-ում հրաժարուել են տպագրել նրա յօդուածները:

Յիշեցնենք, որ Հասան Զեմալը՝ Հայոց ցեղասպանութեան կազմակերպիչներից Զեմալ փաշայի թոռը, այն թուրք եզակի լրագրողների թւում է, ովքեր ճանաչում են Հայոց ցեղասպանութիւնը: Հասան Զեմալը 2008-ին եղել է Մի-ծեռնակաբերդում եւ Ցեղասպանութեան համար ներողութիւն խնդրել:

Հասան Զեմալը նախորդ տարի հանրութեանն էր ներկայացրել «1915. Հայոց ցեղասպանութիւն» գիրքը, որը նուիրել է Հրանդ Դինքի յիշատակին:

ԶԱԿԱՍԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՍԻՐԻԱՅՈՒՄ ՍՊԱՆՈՒԱԾ 30 ԱՂՐԲԵԶԱՆՑԻՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Պաշտօնական Բաքուն չի հաստատում, բայց նաեւ չի հերքում Սիրիայում ընդդիմութեան շարքերում կուռղ թիւով 30 աղբբեջանցիների սպանութեան մասին լուրը: APA գործակալութեան փոխանցմամբ՝ Ասադի զօրքերի դէմ մարտերում մինչ օրս զոհուած երեք տասնեակ աղբբեջանցիների մասին տեղեկութիւնը տարածել է թուրք մտձահեղների պատկանող կայքերից մէկը:

«Առաջիկայ տուեալ կայքում որպէս աղբբեջանցի մատնանշուած մարդկանց քաղաքացիութիւնը յստակեցուած չէ: Աղբբեջանը ջանքեր է գործադրում այդ ուղղութեամբ», - յայտարարել է Աղբբեջանի արտաքին գործերի նախարարութեան պաշտօնական ներկայացուցիչ էլման Աբդուլլահը:

Աղբբեջանցի դիւանագէտը նշել է նաեւ, որ պաշտօնական Բաքուն դեռ ամիսներ առաջ է Սիրիայից տարհանել է իր այն բոլոր քաղաքացիներին, ովքեր պաշտօնապէս հաշուառուած էին Դամասկոսում՝ Աղբբեջանի դեսպանատանը:

ԲԱԿՕ ՍԱՐԱԿԵԱՆ. «ԱՐՑԱԽԸ ՊԵՏՔ Է ՄԱՍՆԱԿՑԻ ԲԱՆԱԿՑԱՅԻՆ ԳՈՐԾՆԹԱՅԻ ԲՈԼՈՐ ՓՈՒԼԵՐԻՆ»

Լեոնային Ղարաբաղի նախագահ Բակօ Սահակեան արտաքին գործոց նախարարութեան գործունէութեան նուիրուած խորհրդակցութեան ընթացքին

Լեոնային Ղարաբաղի նախագահ Բակօ Սահակեանը յայտարարել է, որ Ստեփանակերտը դարաբաղեան կարգաւորման բանակցութիւնների սեղանի շուրջ կը վերադառնայ ոչ թէ ինքնանպատակ, այլ յստակ դիրքորոշմամբ:

Լեոնային Ղարաբաղը բանակցային գործընթացից դուրս մնաց 1996 թուականին:

«Արցախը պէտք է մասնակցի բանակցային գործընթացի բոլոր փուլերին, կարգաւորման փոխփառութեան շուրջ կարծիքների փոխանակումից մինչեւ կոնկրետ քայլերի եւ պայմանաւորուածութիւնների մշակումն ու իրագործումը», Ապրիլ 2-ին յայտարարեց Լեոնային Ղարաբաղի նախագահ Բակօ Սահակեանը՝ ԼՂ արտգործնախարարութեան գործունէութեան արդիւնքների ամփոփմանն ու 2013թ. նախատեսուող աշխատանքներին նուիրուած խորհրդակցութեանը:

Լեոնային Ղարաբաղի արտաքին քաղաքականութեան ուղղութիւններն անփոփոխ են մնում. Աղբբեջանի եւ Լեոնային Ղարաբաղի միջեւ հակամարտութեան քաղաքական կարգաւորումը եւ Ար-

ցախի միջազգային ճանաչումը, իր ելուցումն ու նշեց արտգործնախարար Կարէն Միրզոեանը: Անդրադառնալով բանակցային գործընթացին արտգործնախարարը նշեց, որ առաջընթացի խոչընդոտը Աղբբեջանն է:

Նախարար Միրզոեանը դրական գնահատեց Լեոնային Ղարաբաղի ճանաչման շուրջ տեղի ունեցող զարգացումները: Մի շարք երկրների խորհրդարանականների պաշտօնական այցերը Լեոնային Ղարաբաղ, երկու նահանգների կողմից Ղարաբաղի ճանաչումը համագործակցութեան նոր հնարաւորութիւններ է ստեղծել, ինչի շարունակութիւնը նախարարի խօսքերով տեսանելի կը լինի առաջիկայում:

2012 թուականի Հոկտեմբերին Աւստրալիայի Նոր Հարաւային Ուելս ամենամեծ նահանգի խորհրդարանի օրէնսդիր խորհուրդն ընդունեց բանաձեւ, որով ճանաչում է Լեոնային Ղարաբաղի անկախութիւնը եւ նրա ժողովրդի ինքնորոշման իրաւունքը: Իսկ աւելի վաղ նման բանաձեւ էր ընդունուել ԱՄՆ Ռոնո Ալլենդ նահանգի Ներկայացուցիչների պալատի կողմից:

ԱՆԿԱՐԱՆ ԱՐԶԱԳԱՆՔՈՒՄ Է ԱԶՆԱԻՈՒՐԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆԸ

Ֆրանսահայ աշխարհահռչակ շանտոնիէ, Շուէյցարիայում Հայաստանի դեսպան Շառլ Ազնաւուրի՝ Բեռնում արած յայտարարութիւնը, որ Թուրքիայի վարչապետը ատելութիւն է արտայայտել հայերի եւ յոյների նկատմամբ, «հիմնազուրկ եւ իմաստագուրկ են», յայտարարել է Թուրքիայի արտգործնախարարութեան խօսնակ Լեւենթ Գումրուքչուն:

«Անադոլու» լրատուական գործակալութեան փոխանցմամբ՝ շաբաթ օրը հրապարակած գրաւոր յայտարարութիւնում Գումրուքչուն նշել է, թէ Ազնաւուրը չի նշել մեկնաբանութիւնները արել է Շուէյցարիայում մի հեռուստահաղորդման ժամանակ, եւ որ իրենց համար անհասկանալի է՝ որտեղից են բխում Ազնաւուրի փաստարկները: «Մենք կտրականապէս հերքում ենք այդ հիմնազուրկ եւ իմաստագուրկ պնդումը»:

Իմաստագուրկ պնդումը: Թուրք ժողովուրդը հայ եւ յոյն ժողովուրդների հետ համակեցութեան երկար պատմութիւն ունի: Մենք միշտ ընդգծում ենք, որ սխալ է թշնամանք ստեղծելը՝ հիմնուելով պատմութեան վրայ», - ասուած է Թուրքիայի արտգործնախարարութեան խօսնակի յայտարարութիւնում:

«Միւս կողմից, մենք դրական ենք համարում թուրք - հայկական շարքերութիւնները կարգաւորելու Ազնաւուրի առաջարկը: Թէպէտ մենք չենք կարող միանալ Ազնաւուրի որոշ գնահատականների, պատմական միջադէպերը աւելի լաւ հասկանալու եւ խաղաղ համատեղ ապագայ կառուցելու ճշմարիտ եղանակը երկխօսութիւնն է, կարեկցանքը եւ արդարացի յիշողութիւնը», - յայտարարել է Գումրուքչուն:

«Այս պահին Սիրիայում Աղբբեջանի դեսպանութիւնը եւս փակ է, դրա բոլոր աշխատակիցները տարհանուել են հարեւան Լիբանան», - հաղորդում է APA գործակալութիւնը:

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐԸ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ԴԵՄՊԱՆԱՏԱՆ ԱՊԱԳԱՆ

Արաբական Լիկայի վերջին նստաշրջանի ընթացքին Սուրիոյ պատուիրակութեան ակտիվները յանձնուած էին սուրիական ընդդիմադիր ուժերու ներկայացուցիչներուն: Այս իրավիճակէն ազդուած ընդդիմադիրները փորձեցին գրաւել նաեւ Գահիթի սուրիական դեսպանատունը: Սակայն Եգիպտոսէն ստացած պաշտօնական լուրերուն համաձայն այդ տեղեկութիւնը հերքուած է:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿԵԾ

Պէյրութէն ստացուած լուրերուն համաձայն՝ Սուրիոյ ընդդիմադիր ուժերու ղեկավար՝ Մուսա էլ Խաթիպ, ասպարէզ կարգացած է Սուրիոյ Հանրապետութեան նախագահ Պաշչար էլ Ասատին, զինք հրաւիրելով հրապարակային բանավէճի:

Միւս կողմէ կ'իմանանք թէ անցնող օրերու ընթացքին հակա-կառավարական ուժերը զգալի յաջողութիւններ ունեցած են էտլիպ եւ Տէրաա քաղաքներու մօտ, ուր գտնուող թիւր հասած է 72ի: Վարչակարգային ուժերը նահանջած են ընդդիմադիրներու յառաջխաղացքի դիմաց:

ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ ՍԱՀԱՅՈՂՆԵՐՈՒ ԹԻՒԸ 70,000

Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան վիճակագրական գրասենեակի տուեալներու համաձայն՝ վերջին երեք տարիներու քաղաքացիական կռիւներու ընթացքին զոհուածներու թիւը հասած է 70,000ի: Սակայն, բրիտանական «Ռէօթը» գործակալութեան համաձայն մեռելներու թիւը կը գնահատուի 62,554: Այլ աղբիւրներու ենթադրութեամբ ընդհանուր գումարը 120,000 է:

10,000 ՍՈՒՐԻԱՀԱՅԵՐ ԱՐՏԱԳԱՐԹԱԾ

Ֆրանսական ռատիոկայանի մը թղթակից Մարին Ելիօզի համաձայն վերջին երեք տարիներուն Սուրիայէն արտասահման մեկնող հայերու թիւը կը գնահատուի շուրջ 10 հազար հոգի: Անոնց մեծ մասն ապաստանած է Հայաստան: Իսկ ուրիշներ՝ դէպի Լիբանան, Յունաստան եւ այլ երկիրներ:

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ռուսիոյ իշխանութիւնները մարդասիրական օժանդակութիւններով բեռնուած օդանաւ մը ուղղարկեցին Լիբանան, օժանդակութիւններ փոխանցելու սուրիացի զաղթականներուն: ԻՒ-76 տիպի օդանաւը Պէյրութի միջազգային օդակայան հասաւ 26.7 թոն կշռող օգնութիւններով, որոնք պիտի բաժնուին հազարաւոր սուրիացի զաղթականներուն: Մոսկուա նաեւ մտադրութիւն ունի 48.5 թոն կշռող օգնութիւններ փոխանցել Յորդանան ապաստանած սուրիացիներուն:

ԲԱԽՈՒՄՆԵՐԸ ԿՐ ԶԱՐՆԵՆ ՀԱԼԵՊԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱՂԱՄԱՍԵՐՈՒ ԴՈՆԵՐԸ

Շարունակուած էջ 1-էն

Վերջին 24 ժամերուն, բախումներ արձանագրուած են նաեւ ընդդիմադիրներու տիրապետութեան տակ ինկած Պոսթամ փաշա շրջանին եւ Նոր Գիւղի միջեւ գտնուող մայրուղիին վրայ: Մտաւախութիւն կայ, որ ընդդիմադիրներու յառաջխաղացքը կռուականորէ վերածէ հայկական վերոյիշեալ չորս թաղամասերը, մանաւանդ որ, կառավարական ուժեր հրետանիի եւ հրասայլի կտորներ տեղադրած են գլխաւոր հրապարակներուն վրայ, ու այդ

թաղամասերէն անդադար կը ռմբակոծեն ընդդիմութեան դիրքերը:

Մեծաթիւ հալէպահայեր արդէն փախուստ տուած են Շէյխ Թահա եւ Վիլաներ թաղամասերէն, ապաստանելով համեմատաբար աւելի ապահով շրջաններ: Այդ թաղամասերու բնակիչները կը խօսին գինուորական աննախադէպ միջոցառումներու մասին: Համատարած է վախը՝ դիպուկահարներէն եւ հրասանդներէն: Գրեթէ ամբողջութեամբ անջատուած է ելեկտրականութիւնն ու ջրամատակարարումը:

ԿՐԻՄԻՆԱԼԸ ՊԵՏՔ Է ԼԻՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՅԱՏՈՒԿ ՀՈԳԱԾՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՐԿԱՅ

Շարունակուած էջ 2-էն

Քամուի եւ Սարտրի էքզիստենցիալ տուայտանքներուց էլ տանջալի, հայ պետութեան ու հասարակութեան մէջ հայրենի մեր կրիմինալը: Ամբողջ աշխարհում կրիմինալի համար յայտնի են հետեւեալ ապրելաձեւերը. ծաղկել-բարգաւաճել, եթէ չի գործում օրէնքը, բոլորի նման աշխատել, կամ էլ, եթէ դա զապաղօ է, նստել, երբ գործում է օրէնքը: Այնպէս որ, այդ տեղն ու դերն ասածն աւելի քան պարզ են ու յայտնի:

1. Իսկ գոռցէ նախ պէտք է պատասխան տան, թէ այդ ինչպէս եւ որ տեղից են գոյացել նրանց այդ «զգալի նիւթական ռեսուրսները»:
2. «Հսկայական ներհամա-

կարգային ինֆորմացիային տիրապետելու եւ դրա հնարաւոր արտահոսքի մասին թող մտածեն նրանք, ովքեր ժամանակին կրիմինալին փայտեր են դարձրել այդ ինֆորմացիային: Չենք կարծում, որ դա պետական կամ ազգային կարեւոր գաղտնիքներ են: Ամենաշատը՝ չբացայայտուած սպանութիւններ, մոլթ գործարքների եւ այլ անմաքուր քայլերի մասին կարող է գնալ խօսքը:

Նիւթը թողնում է գողականների կողմից իշխանութեան հանդէպ բացայայտ շանտաժի տպաւորութիւն: Դէ երեւի մարդիկ յորատեղն ու իրաւունքն ունեն: Թող իշխանութիւններն էլ պատասխանը տան: Եթէ, իհարկե, ի գորու են: «ԼՐԱԳԻՐ»

ԻՍՐԱՅԷԼ ՆԵՐՈՂՈՒԹԻՒՆ ԽՆԴՐԵՑ »ԿԱՊՈՅՏ ՄԱՐՄԱՐԱ« ՆԱՌՈՒՆ ԶՈՅՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Մեր ընթերցողներուն ծանօթ է որ ասիէ երեք տարիներ առաջ՝ թրքական «Կապոյտ Մարմար» նաւը դէպի Պաղեստին մարդասիրական օժանդակութիւն փոխադրած պահուն՝ յարձակումի ենթարկուեցաւ իսրայէլեան բանակին կողմէ, պատճառ հանդիսանալով իննը թուրքերու մահուան: Այս առթիւ թուրք կառավարութիւնը շատ զայրացած ըլլալով ներողութեան խնդրանք պահանջեց: Երկու կողմերն ալ անդրդուելի մնացին իրենց կեցուածքին մէջ: Սակայն այս թշնամական արարքը վերջ գտաւ երբ նախագահ Օպաման Իսրայէլ կը գտնուէր: ԱՄՆ-ի նախագահի միջամտութեամբ իսրայէլ ներողութիւն խնդրեց թուրք կառավարութեանէն եւ այսպիսով վերջ գտաւ կողմերու միջեւ անհանդուրժողական վիճակը:

Այսպիսով Իսրայէլ վնասուց հատուցում պիտի տայ զոհերու պարագաներուն: Ինչպէս նաեւ մասնակի դիւրութիւններ կազայի բնակիչներուն:

ԵՄԵՆՑԻՔ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ԿՐ ՊԱՀԱՆՁԵՆ ԿՈՒԱՆԹԱՆԱՄՈՅԻ ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

Անցնող շաբթուան ընթացքին ասաւոր ցոյցեր տեղի ունեցան Եմէնի մայրաքաղաք Սանաայի մէջ: Անոնք կը պահանջէին ազատ արձակել Կուանթանամոյի բանտարկեալներուն, որոնք հացադուլի մէջ են աւելի քան 50 օրերէ ի վեր: Այս կապակցութեամբ Սանաայի ամբերիկեան դեսպանատան առջեւ եւս ցոյց մը տեղի ունեցաւ: Անոնք կը պահանջէին Կուանթանամոյի մէջ արգելափակուած 166 կալանաւորներու ազատ արձակումը, սոյն ձեւի ցոյց մըն ալ տեղի ունեցաւ Եմէնի Մարդու իրաւունքներու Պաշտպանութեան գրասենեակին առջեւ:

ՍՈՒՏԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՆԵՐԸ ՆԵՐՄԱՆ ԱՐԺԱՆԱՅԱՆ

Խարթումէն ստացուած լուրերուն համաձայն Սուտանի Հանրապետութեան նախագահը՝ Օմար Հասան էլ Պաշիր, յատուկ հրամանագրով մը, ազատ արձակած է երկրի բանտերուն մէջ արգելափակուած բոլոր քաղաքական բանտարկեալները: Այս լուրը մեծ գոհունակութիւն պատճառած է արաբական եւ միջազգային շրջանակներու մօտ:

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՆԱԽԿԻՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՍԱՍ ԷԼ ՀԱՐԻՐԻ ՈՒՂԵՐՁՆԵՐԸ

Լիբանանի նախկին վարչապետ Սաստ էլ Հարիրի, գատակական տօներուն առթիւ շնորհաւորական ուղերձներ առաքած է Լիբանանի Հանրապետութեան նախագահ Միշէլ Սլէյմանին եւ Մարօնի համայնքի առաջնորդ Կարտինալ էլ Ռայիի: Ան նմանապէս շնորհաւորագրեր ուղարկած է Պաղեստինի եւ Սուրիոյ համայնքներուն:

ՐԱՖՖԻ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆԻ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ ԿՐ ՄԱՆ ՈՒԺԻ ՄԷՋ

Շարունակուած էջ 1-էն

ման արարողութիւնը. բացառուած չէ, որ այն համընկնի Մարգահամբերգային համալիրէն ներս կայանալիք Սերժ Մարգսեանի երդման արարողութեան հետ:

Ազգային ժողովի նախագահի խօսնակ Գոհար Պօղոսեան «Ազատութիւն» ռատիոկայանին տեղեկացուց թէ, քանի որ այս խորհրդարանի նիստ է, հետեւաբար պատգամաւորները յատուկ չեն հրաւիրուիր, այդ նիստին անոնք պարտաւոր են մասնակցել ճիշդ այնպէս ինչպէս, Ազգային ժողովի միւս բոլոր նիստերուն:

Ինչ կը վերաբերի հրաւիրեալներու ցանկին, ապա Յովիկ Աբրահամեանի խօսնակը ըսաւ, որ յառաջիկային յայտնի կը դառնայ, թէ որոնք կը հրաւիրուին Սերժ Մարգսեանի երդման արարողութեան: Առայժմ պարզ չէ, թէ արդեօք այդ ցուցակին վրայ կայ Րաֆֆի Յովհաննիսեան անունը:

Սերժ Մարգսեանի երդման արարողութեան պիտի չմասնակցի նաեւ Հայաստանի առաջին նախագահ Լեւոն Տէր-Պետրոսեան: Անոր խօսնակ Արման Մուսիսեան «Ազատութիւն» ռատիոկայանի հետ գրոցի ընթացքին պարզաբանեց, թէ պատճառն այն է, որ Սերժ Մարգսեան չէ ընտրուած որպէս նախագահ չէ կեղծած է ժողովուրդի քուէն:

«Սերժ Մարգսեանը, հերթական անգամ զաւթելով ժողովրդի

իշխանութիւնը, իւրացրել է այն՝ կատարելով Սահմանադրութեամբ նախատեսուած յանցագործութիւն», - յայտարարեց Մուսիսեան:

Առայժմ յայտնի չէ՝ Մարգսեանի երդման արարողութեան ներկայ կ'ըլլայ Հայաստանի նախկին բռնապետ Ռոբերտ Քոչարեանը, թէ՛ ոչ:

Ազգային ժողովի ոչ իշխանական խմբակցութիւններէն, բնակաւնաբար, «Ժառանգութեան» պատգամաւորները չեն մասնակցիր համալիրին ներս նախատեսուած յատուկ նիստին: Ինչպէս «Ազատութիւն» ռատիոկայանին փոխանցեց խմբակցութեան պատգամաւոր Զարուհի Փոստանջեան, Սերժ Մարգսեան ընտրուած նախագահ չէ եւ հետեւաբար անոր երդմանակալութիւնը կը դիտուի որպէս կեղծ երդում:

Հայ ազգային կոնգրէս խմբակցութեան պատգամաւորները նոյնպէս կը պոչկոտեն յատուկ նիստը: ՀԱԿ պատգամաւոր Արամ Մանուկեանի փոխանցմամբ՝ պատճառը շատ պարզ է՝ Փետրուարի 18-ի ընտրութիւնները ամբողջութեամբ կեղծուած են:

«Եւ այսօրուայ նախագահը չի ստացել ժողովրդի քուէն: Բնականաբար, այդ պատճառով չենք մասնակցի», - ըսաւ Մանուկեան:

Առայժմ պարզ չէ, թէ արդեօք Մարգսեանի երդման արարողութեան կը մասնակցի «Բարդաւաճ Հայաստան» կուսակցութեան ղեկավար, պատգամաւոր Գագիկ Մանուկեանը:

ԴԵՊԻ ԱՊԱՅՈՎ ԶԱՅԱՍՏԱՆ

«Պատուիր, պատուիր կարուսել Ես Բո Երգը վաղուց եմ լսել...»
Վ.Ա.ՀԱՆ ՏԵՐԵԱՆ

ՌՈՒԲԷՆ ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ

Շատերին է ծանօթ երեք կապիկների այն արձանիկը, ուր նրանք՝ բերան, աչք, ականջ փակած՝ չեն ցանկանում, ոչ մէկ բանից լուր ունենալ ու ոչ մէկ բանի համար պատասխանատու լինել: Դա մի մտածելակերպ է, որին շատերը հետեւում են եւ այդ նրանց կատարեալ իրաւունքն է: Այդ գաղափարը յարիր չէ մեր հայկական բնոյթին ու մասնաւորապէս՝ այսօրուայ մեր կարգավիճակին: Մեր որդեգրած սկզբունքն էր՝ աչք ու ականջ լայն բացած՝ հետեւել նախագահական ընտրութիւնների ընթացքին, հասանելի հնարաւորութիւնների սահմաններում:

Գործող նախագահի նախընտրական յաղթարշաւի նշանաբանն էր «ԴԵՊԻ ԱՊԱՅՈՎ ԶԱՅԱՍՏԱՆ» Այս կարգախօսը իր մէջ գաղտնի զգուշութիւն է պարունակում: Նա մեզ չի շեղում է տասնամեակներ շարունակ տեւող այն յաղթական արշաւը դէպի մարդկութեան լուսաւոր ապագան, որ այդպէս էլ չկարողացանք՝ ոչ միայն հասնել այլ գոնէ հեռուից նշմարել, այն չէ թէ տեսնել: Յիշենք Չարենցի՝ «Դէպի արեւն էին գնում, ամբոխները ինչպէս գարուած» արտայայտութիւնը, ուր նրանք կարող էին գնալ դէպի արեւ՝ անդադար, բայց տեղ հասնելը .....:

Տեղին է նշել, որ գործող նախագահ-թեկնածուն, բաւարար լրջութեամբ էր գնահատել ընտրապայքարի պահանջներն ու նրա արշաւի ելույթները պատրաստուած էին ինքնամբողջ, մտածուած ու բովանդակալից՝ միւսների համեմատ: Գոհունակութեամբ նշեցինք նաեւ որ ընտրարշաւի ընթացքին բիրտ արտայայտութիւններ ու հայհոյանքներ չլսուեցին: Միայն, չգիտենք թէ «դէպի» ի՞նչ նպատակով էր տեղաւորել այդ կարգախօսի մէջ: Պիտի չմոռանալ, որ եթէ այդ «դէպի»ն եղիչէ Չարենց չգործածուէր, ապա կարգախօսը դառնում էր պարտաւորիչ, իսկ նրա ներկայութիւնը, դուներ է բացում՝ դժուար պայմաններին ելք գտնելու համար:

Բոլորն են գիտակցում, որ Հայաստանի ապահովութիւնը ոչ միայն անհրաժեշտութիւն է, այլ հրամայական եւ պիտի ապահովել այն ամէն գնով:

Ինչ էլ, որ լինէին նախագահական թեկնածուների նշանաբանները, մէկ բան ակնյայտ էր, որ այս՝ փետրուարեան ընտրութիւնները նման չէին բոլոր նախորդներին: Չնայած հակայական առաջխաղացում կար ընդհանուր կազմակերպչական բնագաւառում, այնուամենայնիւ որոշակի տարօրինակ ու անհասկանալի բաղադրիչներ առկայ էին: Շատ ուշագրաւ էր ու նոյնքան անհասկանալի, որ նախքան քարոզարշաւի սկիզբը մի քանի կուսակցութիւններ, որոնց շարքին նաեւ յայտնօրէն փորձառութիւն ունեցողներ, առանց մեզ հասկանալի որեւէ պատճառի ու բացատրութեան, յայտարարեցին, որ իրենք միանում են գործող նախագահի կուսակցութեանը ու կոչ են անում բոլորին հետեւել իրենց օրինակին: Այս քայլի մէջ որեւէ օրիգանցութիւն չկայ, եւ ամէն մարդ, կամ կազմակերպու-

թիւն ազատ է ինքն իրեն տնօրինելու, բայց ո՞ւր մնաց յանձն առած առաքելութիւնը: Այդ առաջին արարին յաջորդեց երկրորդը՝ հիմնական թեկնածուների հրաժարականը, որոնցից իւրաքանչիւրը թաքնուել էր ինչ որ մի պատրուակի յետեւում:

Անուններ պիտի չտանք, քանզի այս նիւթով հետաքրքրողները արդէն տեղեակ են, իսկ միւսներին համար՝ անօգուտ կը լինի, միայն պիտի աւելացնենք, որ բերուած բացատրութիւններն ու պատճառաբանութիւնները ոչ միան անբաւարար էին, այլ անընդունելի ու նուաստեցուցիչ: Մեր կարծիքով թաքնուած կամ գուցէ նաեւ հրահանգուած մի խաղ էր այդ, որ ոչ ոք չի համարձակուում խոստովանել ու որը երբեք չի բացայայտուի, ինչպէս շատ ուրիշ ինչորներ:

Այսպիսով ընտրական արշաւը սկսուեց ընդդիմադիր ուժերի ոչ «լրիւ կազմով», թերեւս դրանով էլ բացատրուում է ընտրապայքարի գաղափարախօսական ցածր մակարդակը:

Կարծեմ թէ, ընտրութիւնների ընթացքին հետեւողների մեծամասնութեան կարծիքն է, որ իր բացակայութեամբ փայլում էր կողմերի մրցակցութիւնը, որին գոմարուեց Պարոյր Հայրիկեանի դէմ եղած ոճրափորձը: Այդ արկածի ինչի՞նչ կամ ո՞ւմ ծառայելը՝ նոյնպէս անբացատրելի էր ու անհասկանալի: Պարոյր Հայրիկեան չեմ կարծում, որ անակնկալի եկողների թիւը մեծ լինի ընտրութիւնների արդիւնքների վերաբերեալ, հաշուի առնելով պայքարող ուժերի համեմատաբար անհավասարաբաշխուած յարաբերութիւնը, ինչպէս նաեւ նիւթական հնարաւորութիւնները:

Նախագահը ընտրուեց, բայց, ասում է թէ կասկածելի օրինաչափութեամբ: Ընդդիմութիւնը այն համարում է օրինազանց՝ պահանջելով անվաւեր ճանաչել արդիւնքները ու նորը կազմակերպել: Սակայն հարիւրաւոր արտասահմանեան եւ տեղական դէտեր որ ներկայ էին՝ որեւէ մէկ խախտում չեն արձանագրել:

Ահա առեղծուածը, երբ երեւոյթները գնահատում են տարբեր արժէքաչափերով:

Մենք պիտի չանդրադառանք այդ վիճելի մեկնաբանութիւններին, ոչ թէ, այն պատճառով որ նրանք կարեւոր չեն: Ընդհակառակը մեծ կարեւորութիւն ունեն, բայց մենք անհրաժեշտ ու բաւարար տուեալներ չունենք դիպուածները ստուգելու կամ արժեւորելու համար, քանի որ մեր ունեցած տեղեկութիւնների հիմնական աղբիւրը «ՀԱՅԼՈՒՐ»ն է: Մեզ մնում է գուշակել հաղորդագրութիւնների տողերի արանքում չգրուածները: Այդ ինչորի բացայայտումը մնում է դատարանի իրաւասութիւնների շրջանակներում, եւ մենք ստիպուած ենք սպասել որոշումների հրապարակումին, չնայած արդիւնքը գուշակելի է:

Մէկ բան կ'ուզենք չիշեցնել եւ ընդգծել, որ ընտրութիւնները, ոչ թէ իշխանափոխութեան համար են, այլ երկրի մէջ անհրաժեշտ եւ ուշացած կամ մոռացուած բարե-

Շաբ.ը էջ 20

ԻՆՉՈ՞Ւ ՄՆԱՆԿԱՑԱՒ «ԱՐՄԱԻԻԱՆ»

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Ովքե՞ր են վճարելու Միխայիլ Բաղդասարովի փոխարէն

«Արմաւիա» աւիաընկերութիւնը իր սնանկացման մասին հետեւեալ հաղորդագրութիւնն է տարածել. «Ներկայիս գրութեամբ իրավիճակն այնպիսին է, որ աշխատել այլեւս անհնար է: Այդ պատճառով որոշում է կայացուել դադարեցնել (Ապրիլի 1-ից) թուիչքները եւ սկսել սնանկացման գործընթացը: Ընկերութիւնը շնորհակալութիւն է յայտնում իր բոլոր ուղեւորներին, որոնց հետ աշխատել է 12 տարի, եւ մաղթում է նրանց յաջողութիւն»:

Ասել, թէ այս տեղեկութիւնը պայթող ուժերի տպաւորութիւն է թողել, չի կարելի ի հարկէ, քանի որ այսպիսի կամ նման իրադարձութիւն սպասելի էր: 2 օր առաջ քաղաքացիական աւիացիայի գլխաւոր վարչութեան պետ Արտիոմ Մովսէսեանը յայտարարեց, որ ընկերութիւնը չունի ֆինանսական հնարաւորութիւններ ազգային աւիափոխադրողի պարտաւորութիւնները կատարելու համար, եւ չբացառեց նրա սնանկացման հնարաւորութիւնը: Ընդամէնը մէկ օր անց տարածուեց «Արմաւիայի» վերոնշեալ հաղորդագրութիւնը: Սակայն միայն քաղաքացիական գլխաւոր վարչութեան պետի յայտարարութեամբ չէ, որ սպասելի էր «Արմաւիայի» այսպիսի ճակատագիրը: Ազգային աւիափոխադրող լինելու ամբողջ 12 տարիների ընթացքում «Արմաւիան» անխուսափելիօրէն գնում էր դէպի սնանկացում: Ընդ որում, այդ իրավիճակն առաջացել էր ոչ առանց պետութեան, ի դէմս քաղաքացիական աւիացիայի գլխաւոր մեղաւորութեան:

Տարիներ առաջ մերժուեց ՀԲ-

ի առաջարկած «բաց երկնքի քաղաքականութիւնը»:

Դեռեւս 8-9 տարի առաջ Համաշխարհային պանքի երեւանեան գրասենեակում տեղի ունեցած քննարկման ժամանակ Համաշխարհային պանքի փորձագէտ Դագէնդրիուսը, ներկայացնելով ՀԲ-ի ուսումնասիրութեան արդիւնքները, նշել էր, որ ազգային աւիափոխադրողի կողմից մատուցուած են ոչ լիարժէք ծառայութիւններ: Բացի Մոսկուայի չուերթից, տոմսերի գներն աւելի բարձր են, քան անհրաժեշտ է: ՀԲ եզրակացութեան համաձայն, կառավարութեան քաղաքականութիւնն այս ոլորտում սահմանափակող է, քանի որ պետութիւնը բացառիկ իրաւունքների համաձայնագիր է կնքել «Արմաւիայի» հետ, որը պէտք է գործի մինչեւ 2013-ը: Համաշխարհային պանքն առաջարկում էր, որ կառավարութիւնը խուսափի «բացառիկ» գործարքներից եւ վերացնի գոյութիւն ունեցող սահմանափակումները, հնարաւորութիւն տալով ազգային փոխադրողին՝ «Արմաւիային», մրցակցելու նոյն պայմաններով այլ աւիաօդիների հետ:

Սակայն քաղաքացիական աւիացիայի վարչութեան վերջին տարիների անփոփոխ պետ Արտիոմ Մովսիսեանը այդ քննարկման ժամանակ համաձայն չէր ՀԲ-ի ուսումնասիրութեան եզրակացութիւնների զգալի մասին: Քաղաքացիական գլխաւոր վարչութեան պետը յայտարարեց, որ իր ղեկավարած կառույցը չի պատրաստում իրականացնել «բաց երկնքի քաղաքականութիւնը»: «Արմաւիային» բացառիկ որոշ իրաւունքներ տալը Արտիոմ Մովսիսեանը բացատրում էր նրանով, որ մեր տարածաշրջա-

Շաբ.ը էջ 20

Զուկերայիւ
ԽՐԱԽՈՃԱՆՔ
tu
ՉՈՒԿԿԵՐՈՅԹ

Կազմակերպութեամբ՝
ԿԼԵՆՏԷՅԼԻ ԱՐՄԷՆ ԿԻՏՈՒՐ
ՄԱՍՆԱՃԻԻՂԻ

Շաբաթ, 13 Ապրիլ 2013
երեկոյեան ժամը 8:00-էն սկսեալ
1060 North Allen Avenue
Pasadena, CA 91104

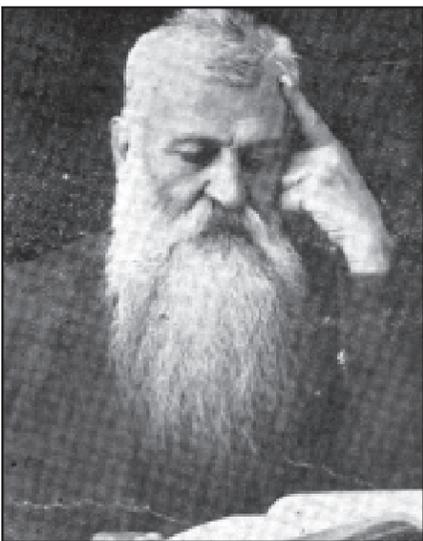

Տոմսերու փամար դիմել՝ (818) 913-9311
ՄՈՒՏՔԻ ՆՈՒԷՐ՝ \$25.00

Ս. Դ. ՀՆՉԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ 125-ԱՄԵԱԿ ԿԱՐԱՊԵՏ ԿԷՕՔՏԵՐԷԼԵԱՆ

ՏՈՒՔԹ. ԵՂԻԿ ՃԵՐԷՃԵԱՆ

Ս.Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան նուիրեալներու շարքին ամէնէն փոթորկոտ եւ ինքնադրոշմ կերպարներէն է Կարապետ Կէօքտէրէլեան: «Կէօքտէրէլեան մին է անոնցմէ, մին՝ կիլիկեան հնչակեանութեան հսկաներէն, որ 1895-ի Ձէյթունի ապստամբութենէն մինչեւ ընդհանուր տարագրութիւն, առանց հաշուելու հիները, չկայ ո՛րեւէ հայկական դէպք ու շարժում կիլիկեան շրջանակին մէջ, որուն խառնուած չըլլայ իր հմայքոտ անունը, տրամադրելով ոչ միայն իր նիւթականը, այլ նաեւ իր անձը: Պարագայ մը, որ հազուադէպ է հայ հարուստներու մէջ» (1):

Կ. Կէօքտէրէլեան (յիշատակուած է նաեւ Կէօվտէրէլեան) ծնած է Ատանա, 1843-ին:

Նախակրթութիւնը իր ծննդավայրին մէջ ստանալէ ետք, Օսմանեան Պանքի Ատանայի մասնաճիւղին մէջ աշխատող իտալացի իրաւագետ եւ ֆրանսագետ պաշտօնեայի մը մօտ իրաւագիտութեան եւ ֆրանսերէնի անձնական դասեր կ'առնէ: Ինքնաշխատութեամբ կը տիրապետէ նաեւ արաբերէն եւ անգլերէն լեզուներուն: Յետ քննութեան կը վկայուի որպէս իճազէթի (արտօնեալ) փաստաբան:

Կ. Կէօքտէրէլեան գաւակն էր ազդեցիկ եւ հարուստ ընտանիքի ու ժառանգաբար սեփականատէրը դարձած էր մեծ կալուածներու եւ ազարակներու: Ան կը սկսի անձնապէս պաշտօնակալ իր կալուածային դատերը, որոնք կ'աւարտին ի շահ իրեն: Սա, Կ. Կէօքտէրէլեանին կը բերէ հմուտ փաստաբանի հռչակը, որուն պատճառով շատ մը կալուածատէրեր եւ պետական պաշտօնեաներ իրենց կալուածային դատերու հետապնդումը կը վստահին անոր: Այս պատճառով, կ'ընդլայնի Կ. Կէօքտէրէլեանի անձնական ծանօթութիւններուն շրջագիծը:

Իր անձնական գործին կողքին, Կ. Կէօքտէրէլեան կը միանայ յեղափոխական շարժման ու մաս կը կազմէ Հնչակեան Կուսակցութեան: 1890-ին, Ձէյթուն գտնուող Բարթողոմէոս վրդ. Թագաճեան (1895-ի Ձէյթունի ապստամբութեան «Վեղարաւոր Հերոսը»), առաջնորդ Նիկողոս սրբազանին թելադրութեամբ կը մեկնի Ատանա, Ձէյթունի համար իգմիբէն ղրկուած գէնքերը ստանձնելու եւ զանոնք գաղտնօրէն տեղափոխելու առաքելութեամբ:

Բացի անկէ որ այս լուրը սխալ դուրս կու գայ, Բարթողոմէոս վրդ. իր հերթին կ'իջնայ հետապնդումներու եւ ձերբակալուելու վտանգին մէջ: Կ. Կէօքտէրէլեան, որուն ազարակներէն մէկուն մէջ ապաստանած էր Բարթողոմէոս վրդ., ճարպկօրէն կը կազմակերպէ անոր վտանգէն դուրս բերումը եւ ապահով վերադարձը Ձէյթուն:

Հակառակ իշխանութիւններուն խտրութեան եւ աշարժութեան, Կիլիկիոյ մէջ յեղափոխական շարժումները կ'աճին օրաւոր: Տեղի կ'ունենան զանգուածային ձերբակալութիւններ (3): Կը ձերբակալուի նաեւ Կ. Կէօքտէրէլեան: Այս մասին «Հնչակ» կը գրէ. «Ատանայի բարձր դասէն Կարապետ Կէօվտէրէլեան կորովամիտ եւ

արդարասէր երիտասարդ, առանց քննութեան կամ որեւէ հարցուփորձի՝ անցեալ շաբաթ ձերբակալեցին եւ եզրկտական շոգենաւով՝ ոստիկանական խիստ հսկողութեան տակ՝ յաքսոր ղրկեցին ի Վերիտօմ (Պէյրութ). գրոյց կը պատի որ բերդարգելած են Աքիա, թէ ի՞նչ յանցանքի համար - յայտնի չէ» (4):

«Պտոյտ ընող այդ գրոյցները» ճիշդ էին, որովհետեւ արդէն իսկ Աքիայի բանտը գտնուող Գում Գաբուի ցոյցի կազմակերպիչներէն Յարութիւն ճանկիւլեան, իր յուշերուն մէջ կը գրէ. «Ատանայէն Աքիա հասաւ Կէօքտէրէլեան Կարապետ, քաղաքական յանցանքով աքսորեալ» (5): Ապա, քանի մը էջ անդին, քաղաքական եւ ոչ-քաղաքական բանտարկեալներուն տարբերութիւնը ցոյց տալու համար, Յ. ճանկիւլեան կ'աւելցնէ. «Բերդարգելեալներուն մէջ կը գտնուէին քանիներ, որոնք ո՛չ յեղափոխութենէ, ո՛չ հայրենասիրութենէ եւ ոչ ալ ազգասիրութենէ տեղեկութիւն ունէին, բայց կառավարութիւնը պատէ հառիժը ներկայացած համարելով իբր յեղափոխական բռներ եւ Աքիա աքսորել տուած էր: Իրենց Աքիա հասնելէն քանի մը շաբաթ վերջը յայտնի դարձաւ, թէ ասոնք ինչպիսի՜ նկարագրի տէր մարդիկ են, որ նոյնիսկ հայութեան պատիւ չէր բերեր իրենց ընթացքը: Մարիմեան, Գլըճեան, Տօնապետեան, Տագէսեան, Կէօքտէրէլեան եւ ես արդէն վաղուց մեր համոզումը գոյացուցած էինք ասոնց մասին, բայց քանի որ հայ էին, մենք ստիպուած էինք մեր ներքին աղտերը մեր մէջ մաքրելու»:

Բանտէն ազատ արձակուելէն ետք, Կ. Կէօքտէրէլեան կը վերադառնայ Ատանա ու իր անձնական գործին գուզահեռ կը շարունակէ յեղափոխական գործունէութիւնը: 1905-ին դարձեալ կը ձերբակալուի եւ Ատանայի Եղեռնադատ Ատեանին կողմէ դատապարտուելէ ետք կը բանտարկուի տեղուց բանտը:

Կ. Կէօքտէրէլեան բարեկամական կապեր կը ստեղծէ նահանգապետ Պահրի փաշային հետ, որ Օրմանեան Պատրիարքին հետ ունեցած իր անձնական կապերուն պատճառով յարաբերաբար մեղմ վերաբերմունք ունէր հայերուն հանդէպ: Այս կապերուն շնորհիւ Կ. Կէօքտէրէլեան դուրս կը բերուի իր բանտային զգուշի խուցէն եւ կը տեղաւորուի «Ժանտարմա գօմանտանլըղ» (ոստիկանական հրամանատարութիւն) շէնքին մէջ գտնուող առանձնասենեակի մը մէջ,

որպէս «յատուկ հսկողութեան ներքեւ» գտնուող կալանաւոր: Իր մեծարանին մէջ, ուր բանտարկուած կը մնայ ան երկու տարի, Կ. Կէօքտէրէլեան ազատօրէն այցելուներ կ'ընդունի: Այս պայմաններէն օգտուելով, կը յղանայ բանտէն փախչելու ճարպիկ ձեւ մը: Ան Կ. Պոլիս սուլթանական արքունիք կը յղէ հեռագիր մը, ուր կ'ըսէ, թէ պետական խիստ կարեւոր գաղտնիք մը ունի յայտնելիք, ուստի կը խնդրէ, որ պետական հրամանագրով մը (իրատէ) տեղեակ պահուի նահանգապետին, որ ինք կարենայ ներկայանալ Պալատ: Ծրագիրը կը յաջողի եւ Կ. Կէօքտէրէլեան ոստիկան սպայի մը հսկողութեամբ կը մեկնի Մերսին, հոնկէ «մախուսէ» (պետական) շոգենաւով Կ. Պոլիս երթալու համար: Ծովափին, Կ. Կէօքտէրէլեան կը վարձէ նաւակ մը, գիրենք մինչեւ նաւ հասցնելու համար: Արաբ մակոյկավարը, որ նախապէս կաշառուած էր, փոխանակ «մախուսէ» նաւուն, գիրենք կը տանի ռուսական նաւ մը: Մինչեւ հսկիչ սպան ըմբռնէ կատարուածը, Կ. Կէօքտէրէլեան արդէն կը յայտնուի նաւուն վրայ: Իսկ այդ օրերուն գործող «գափիթիւլասինի» օրէնքին համաձայն, Կայսրութեան ծովափին խարսխած օտարերկրեայ նաւերը օսմանեան իշխանութեան եւ անոր օրէնքներուն ենթակայ չէին...:

Կ. Կէօքտէրէլեան ափ կ'ելլէ Կիպրոս եւ ապա կը տեղափոխուի Մարսիլիա (6):

Օսմ. Սահմանադրութենէն ետք, հայ միւս վտարանդի յեղափոխականներուն շարքին, ծննդավայր կը վերադառնայ նաեւ Կ. Կէօքտէրէլեան: «Վերադարձողներու մէջ ջէն ամէնէն բազմամբոյ դիմաւորումը կը կատարուի Կարապետ Կէօվտէրէլեանի եւ Յակոբ Օհանեանի, վերջինս՝ Եզրկտոս փախած: Կէօվտէրէլեան կայարանէն տավուլ գուռնայով ու փողոցները յորդեցնող ժողովրդային ցոյցով ու գոռում գոչումներով կը բերուի Մայր Եկեղեցի, ուր Առաջնորդարանի պատշգամբէն հայերէն ու թրքերէն ուռուցիկ ճառեր կը կրկնուին, յաղթահարիչ ծափերով:

Կէօվտէրէլեան նոյն թափօրով կ'առաջնորդուի Ապիտին ճատէսի կողուած կեդրոնական պողոտայի վրայ իր սեփական բնակարանը, ուր մինչեւ արշալոյս նուագ, երգ ու խնձոյք կը շարունակուի, դրացի թաղերու թուրքերուն քունն ու միտքը խանգարելով...» (7):

Վրայ հասած Ատանայի Եղեռնի օրերուն, Կ. Կէօքտէրէլեանի անունը կը դառնայ շրթնէ-շուրթ թեւածող ամէնէն տարածուած անունը: Ինքը, Կ. Կէօքտէրէլեան ձեռնածալ չէր, սակայն բուն գաղտնիքը կը գտնուէր այլ տեղ: Այդ կը բացայայտէ երիտթրքական շարժման յայտնի պարագլուխներէն եւ այդ շրջանին Իթթիհատ Վէ Թեւրաքը կուսակցութեան իշխանութեան ընդդիմադիր Մուրատ պէյ, երբ Ատանայի Եղեռնէն անմիջապէս յետոյ, իր խմբագրած «Միզան» թերթին մէջ մեկնաբանելով Ատանայի Եղեռնին Իթթիհատի ունեցած դերն ու պատասխանատուութիւնը, ի շարս այլ պատճառներու կը գրէ. «Իթթիհատի քիւլպին կողմէ 18 քաղաքների հետեւ-

եալ խիստ կարեւոր հեռագիրը ուղղուած է. «Կէօքտէրէլեանը երեք հարիւր գինուած հայ ֆետայիներով ձեր գիւղը պիտի կոխէ, եւ տեղը գտնուող հայերու հետ միացած ընդհանուր ջարդ մը պիտի կատարէ, ուստի անոնք չեկած դուք պէտք եղածը ի գործ դրէք»: Իթթիհատի քիւլպէն տրուած այս ազդարարութեան վրայ ամէն տեղ ի գործ դրուած միջոցներուն գալով.- անոնք միօրինակ են ամէն տեղ, այսինքն՝ Կէօքտէրէլիի հայկական ֆետայիներու խուճին յարձակումէն առաջ տեղացի հայերը ջարդել, անոնց գոյքերը եւ հարստութիւնները կողոպտել, տուններն ու կալուածները հրդեհել եւ այլ այս կարգի բարբարոսական արարքներ» (8):

Երբ մէկ կողմէ Կ. Կէօքտէրէլեանի անունը կ'օգտագործուի թուրք ամբօխը գրգռելու, միւս կողմէ ինքնապաշտպանական դիրքերու մէջ մտած հայերու կողմէ այդ կ'օգտագործուի թուրք նախադարձակ ամբօխին մէջ ահ ու սարսափ ստեղծելու համար, ու այսպէս, ամէնուրեք կը հնչէ՝ «Կէօքտէրէլիի ֆիտայիլար կէլիյոլլար»...: Ֆրանսացի լրագրող Անաստաս Ատոսիտիսի համաձայն, այս ահազանգը Ատանայէն մինչեւ Տարսոն հասնի, Կ. Կէօքտէրէլեանի խուճին թիւն ալ կը հասնի «15,000 ձիաւորներու» (9): Ատանայի եղեռնէն ետք, անոր պատասխանատուներն ու յանցագործները բացայայտելու համար կը կազմուին քանի մը պետական յանձնախումբեր: Անոնցմէ առաջինը կը լինաւորէր Տիգրանակերտ նահանգի դատաւոր՝ մոլեռանդ, կաշառակեր ու հայատեաց Զիւլֆօն: Ասոր գլխաւորութեամբ, միջոցներու մէջ խտիր չի դրուի հայերէն սուտ վկայութիւններ կորզելու համար: Հուրէն ու սուրէն ազատած անմեղ հայեր կ'իջնան Զիւլֆօնի նենգ ձեռքը: Ձերբակալուած հայերուն մէջ միայն Կ. Կէօքտէրէլեանն է, որ խիզախութեամբ կը հակադարձ Զիւլֆօնի շարագործութիւններուն: Ականատեսին վկայութեամբ, «Ատանայի անգապէլի առիւծը, փաստաբան Կէօքտէրէլեան Կարապետ էֆէնտին բանտարկուած առանձնասենեակին մէջ իսկ կը վիճէր եւ կը դողացնէր Զիւլֆօնեան խուճիքը, համոզել ջանալով

Պատերազմական Ատեանի անդամները հայերու անմեղութեանը մասին, որուն հարցաքննութեան ատեն հանած աղմուկին արձագանգը մինչեւ մեր սենեակը կը հասնէր» (10):

Կ. Կէօքտէրէլեան կը դատապարտուի երեք տարուան աքսորի: Սա, իր անուան շուրջ բարձրացած աղմուկին հետ համեմատած փոքր պատիժ մըն էր, մանաւանդ եթէ նկատի առնենք, որ մեղադրուող միւս հայերուն պատիժները կը տարբերէին 10 տարուան բանտարկութենէն մինչեւ մահապատիժ:

«Կէօքտէրէլեան էֆէնտի ազատեցաւ միայն իր խօսելու եւ գրելու մէջ ունեցած չքնաղ կարողութեամբը, հակառակ պարագային շատոնց կախարան ելած էր» (11): Եւ ընդհանրապէս, թուրքերու կողմէ իսկ

ԲԱԽՏՈՐՈՇ ԶՈՅՎ ԱԸ ԶՈՒԳԱԴԻՊՈՒԹԻՒՆ

ԽԱԶՍՏՈՒՐԻ ՓԻԼԻԿԵԱՆ

Հաւանորէն շեշտուած էր ցաւակցական գիրիս ջերմութիւնը հանդէպ վենեզուէլլայի ժողովրդասէր նախագահ Չավէզին, անոր անժամանակ կուրստին առթիւ: Պատճառը նաեւ պատկառանքս էր վաղամեռիկ նախագահին կառավարութեան կատարած պաշտօնական յայտարարութեան հանդէպ, այն յայտարարութեան որ հռչակուեցաւ 2005 թուականին, նուիրուած Հայ ժողովուրդի գերագոյն ողբերգութեան -

Յեղասպանութեան - անոր ինստուն ամենայն տարեկիցին առթիւ:

Բաղդատած բազում ուրիշ պետական յայտարարութիւններու, Չավէզի պետութեան Գիրը իւրապատուկ է իր համապարփակ բնոյթով: Կ'արժէ, ուրեմն սկսինք տարածել զայն լայնօրէն, ոչ միայն իբրեւ շնորհակալական յուշ մը Չավէզի մահուան առթիւ, այլ իբրեւ թարմ յուշագիր մը՝ երբ մօտալուտ է ահա Հայ ժողովուրդի ընդհանրական գեր-ողբերգութեան արարքին 100 Ամենայն Տարեկիցը: Հո չուկօ վկօ Չավէզ 2005 ին վենեզուէլլայի պետական այդ յայտարարութիւնը հայերէնի թարգմանած էր Կիւրաքահայ ժիր մտաւորական ու յանդուգն քաղաքականագետ-փաստաբան, մեզի համար թանկագին Գասպար Տէրէրեանը, որ հրատարակած էր զայն բազում տարիներու իր խմբագրած Լիբանանահայ Գրական Շրջանակի Օրացոյցներուն 2006-ի սեմին լոյս տեսած տարբերակին մէջ: Օրացոյցին Մայիս ամսուան էջին վրայ գետեղուած էր ան՝ լայնաշունչ ջօղուածով մը վերնագրուած եւ ճանաչուածի Չավէզեան Բանաձեւը:

Թէկուզ վայելուչ իր Մեծասքանչով, հայերէն թարգմանութեան վերջին հատուածին մէջ, սակայն, թոյլ տրուած էին որոշ վրիպումներ, մասամբ բովանդակութեան, բայց մանաւանդ եզրայանգումներու հերթականութեան մէջ: Իր տրամադրութեան տակ ունեցած չըլլալով սպաներէն բնագիրը, մեթր Տէրտէրեան կատարած էր, անշուշտ, շատ շնորհակալ աշխատանք մը, եւ ահաւասիկ ութը տարիներէ ի վեր, ան կը հանդիսանայ միակ արձագանգողը պատմական այդ Բանաձեւին:

Վենեզուէլլայի Լոնտոնի Դեսպանութեան ջերմ բարեկամական վերաբերմունքը պատէհ առիթ ստեղծեց, որ ինդրէի ունենալ սպաներէն պաշտօնական բնագիրը վերոյիշեալ կուռ, համապարփակ ու վայելուչ պետական յայտարարութեան: Եւ եղաւ այդպէս:

Ուրախութեամբ ստանալով բնագիրը եւ անմիջապէս ընթերցելով թէկուզ սպաներէն բնագիրը եւ օգտուելով իտալերէն լեզուին քաջ ծանօթ ըլլալու հանգամանքէս եւ դժուար չեղաւ կատարել անհրաժեշտ ուղղումները: Կ'արժէ որ, անգամ մը եւս, շեշտեմ սակայն զնահատանքս առաջնային թարգմանութեան համընդհանուր ճշգրտութեան հանդէպ:

Ստորեւ պիտի գտնէք Գ. Տէրէրեանի թարգմանութիւնը, եւ Որոշում - Եզրակացութեան հատուածին վերամշակուած թարգմանութիւնը, չորս համարներու ճշգրիտ յաջորդականութեամբ:

Ուշադրութեան արժանի է նաեւ բախտորոշ գուգադիպութիւն մը՝ ՎԵՆԵԶՈՒԵԼԼԱՅԻ ՊՈԼԻՎԱՐԵԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ-Ի

Նախագահի ստորագրութիւնը կը պատկանի նոյն ինքն Հանրապետութեան ներկայիս գործող Տեղակալ Նախագահին՝ ՆԻՔՈԼԱՍ ՄԱՏՈՒՐՈ ՄՈՐՈՍ-ին - որ մեծ հաւանականութեամբ պիտի ըլլայ վենեզուէլլայի Հանրապետութեան մօտալուտ նորընտրեալ Նախագահը:

Վերոյիշեալ բախտորոշ գուգադիպութիւնը արդէն իսկ գուգորդուած է նոյն ինքն Կաթոլիկ եկեղեցու նորընտրեալ Քահանայապետ՝ Ֆրանսիզ Պապի մօտ անցեալի չիշատակարժան արարքով:

2006ին, Սրբազնագոյն Հայրը, իբրեւ Արժէնթինեան կարտինալ Պոռնոս Այրէս-ի՝ Խորիս Մարիօ Պերկոլիօ, Հայոց Յեղասպանութեան Յուշի Զարեկիցին առթիւ Նիքոլաս Մատուրօ Մորոս առաջադրած էր թուրքիոյ որ ընդունի Յեղասպանութիւնը որպէս Օսմանեան թուրքիոյ գերագոյն ոճիրը հանդէպ Հայ ժողովուրդի եւ համայն մարդկութեան...:

Լոնտոն, Մեծն Բրիտանիա
ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ
 ՎԵՆԵԶՈՒԵԼԼԱՅԻ ՊՈԼԻՎԱՐԵԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
 Հինգշաբթի, 28 Յուլիս 2005
ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ
 ՎԵՆԵԶՈՒԵԼԼԱՅԻ ՊՈԼԻՎԱՐԵԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
 Հայոց Յեղասպանութեան Դատապարտման Որոշում
ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼՈՎ,
 որ ահա կ'ամբողջանան 90 տարիները 20րդ ԴԱՐՈՒ ԱՌԱՋԻՆ

ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ, որ
 ԿԱՆԽԱԾՐԱԳՐՈՒԱԾ, ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ու գործադրուած է՝
 մարդկային
 պատմութեան մէջ՝ ՓԱՆԹՈՒՐԱՆԻԶՄԻ նպատակը հետապնդող
 «ԵՐԻՏ. ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ»
 կողմէ՝ հայ ժողովուրդին դէմ, եւ որուն գոհ գացին ԵՐԿՈՒ ՄԻԼԻՈՆ
 ԿԵԱՆՔԵՐ,
ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼՈՎ,
 որ նման բնոյթի ոճիրներ ՀԱՐԿ է ՈՐ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԻՆ՝ կանխելու
 համար անոնց
 կրկնութիւնը, եւ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒԻՆ զոհերուն մարդկային եւ
ԱԶԳԱՅԻՆ
 ԻՐԱՒՈՒՆՔՆԵՐԸ, ինչպէս նաեւ՝ ՊԱՏՃՈՒԻՆ Չարդարարաները,
ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼՈՎ,
 որ այս Յեղասպանութիւնը ՊԵՏՔ է ԸՆԴՈՒՆՈՒԻ՝ ԹՈՒՐՔ
 ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԷՆ, ԵՒ
 ՃԱՆՉՅՈՒԻ ԱՇԽԱՐՀԻ ԲՈԼՈՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԵՐԷՆ,
ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼՈՎ,
 որ վենեզուէլլայի ժՈՂՈՎՈՒՐԴԵՆ ՈՒ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ շարունակա-
 բար մերժած են
 ԱՀԱՐԵԿՉՈՒԹԻՒՆՆԸ ու ցեղային, կրօնական ու քաղաքական ԽՏՐԱ-
 ԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ,
ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼՈՎ,
 նաեւ՝ որ շահերու եւ քաղաքական նպատակներու նկատառումներով
 ԿԸ ՓՈՐՁՈՒԻ
 ԽԵՂԱԹԻՒՐԵԼ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ եւ ՈՒՐԱՆԱԼ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒ-
 ԹԻՒՆԸ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆՍ Կ՝ ԵԶՐԱԿԱՅԷ՝
 ԱՌԱՋԻՆ- Զօրավիգ կանգնել Հայ ժողովուրդին ու վենեզուէլլայի
 կորովի Հայ Համայնքին, ու անոնց արդար ու յետաձգուած պահանջին:
 ԵՐԿՐՈՐԴ- Նշանակել՝ Ազգային Խորհրդարանէս յատուկ յանձնա-
 խումբ մը, որպէսզի այս Որոշման բանաձեւը յանձնէ Հայաստանի
 Խորհրդարանին եւ Հայ Կրօնական Իշխանութեան:
 ԵՐՐՈՐԴ- Հիմնադրել վենեզուէլլա - Հայաստան Բարեկամութեան
 Խորհրդարանական Յանցնախումբ մը:
ԶՈՐՐՈՐԴ- Հրապարակել ներկայացուած սոյն Որոշումը:
ՆԻՔՈԼԱՍ ՄԱՏՈՒՐՈ ՄՈՐՈՍ
 Նախագահ
ՐԻՔԱՐՏՕ ԿՈՒԹԻՒՐԷԶ ՓԵՏՐՕ ՔԱՐԵՆՏՕ
 Առաջին փոխնախագահ Երկրորդ փոխնախագահ
 ԻՎԱՆ ԶԵՐՓԱ ԿԻՐՐԵՐՕ ԽՈՂԷ ԿՐԵԿՈՐԻՕ ՎԻԱՆԱ
 Քարտուղար Ենթաքարտուղար

massispost.com
 daily news updates

Շ. Ե. Մերտինեան
 Հայ Աւետարանական Վարժարան

Մանկանոսըն մինչեւ Միջնակարգ 8-րդ դասարան

2013-2014
 Ուսումնական Տարեշրջանի Արձանագրութիւններ

- Ուսումնական բարձր մակարդակ
- Հայեցի դաստիարակութիւն
- Քրիստոնէական կրթութիւն
- Փոքր դասարաններ
- Վարկաւորուած WASC-ի կողմէ
- Յարմար կրթաթոշակի սակեր

Now Enrolling
Preschool through 8th Grade
Early Registration Discount

C. & E. MERDINIAN
ARMENIAN EVANGELICAL SCHOOL

Preschool through Middle School (8th Grade)

2013-2014 Academic Year Registration

- Academic excellence
- Developing character
- A loving and caring school environment
- Spiritual and moral enrichment
- Small class sizes
- WASC accredited
- Affordable tuition fees

13330 Riverside Drive, Sherman Oaks, CA 91423
 (818) 907-8149
 www.merdinianschool.com

Massis Weekly

Volume 33, No. 11

Saturday, APRIL 6, 2013

Raffi Hovannisian Ends Hunger Strike Planning Alternative 'Inauguration'

Raffi Hovannisian addressing supporters in regions of Armenia

YEREVAN — Opposition leader Raffi Hovannisian has ended a 21-day hunger strike to attend an Easter Service at the Holy Echmiadzin Cathedral together with his family.

Hovannisian thanked his supporters for being next to him during the last three weeks as well as the police for being nice and kind to him “despite certain contradictions”.

Before heading for Echmiadzin Hovannisian told RFE/RL’s Armenian Service (Azatutyun.am) that he was going there together with his family as an ordinary Christian and follower of the Armenian Apostolic Church and did not pursue political goals or seek a meeting with President Serzh Sarkisian, who with top Armenian leadership, was also attending the mass.

To the question afterwards whether such a meeting was still possible, Hovannisian answered affirma-

tively. But he ruled out going to the presidential office as Sarkisian insisted through his spokesperson earlier this week.

Hovannisian, who demands that Sarkisian admit that his reelection was due to vote riggings and other major violations and refuse to be sworn in for a second five-year presidential term next month, or else make major concession to the opposition to continue as ‘de-facto’ president, earlier also indicated that he was not going to cease his anti-government protests.

In a statement earlier he promised to continue his struggle for ‘a new Armenia’ calling his supporters to gather in the capital again on April 5, where he will decide on his further actions after “consulting the people”.

On Tuesday Hovannisian con-

Continued on page 3

Threat of Genocide of Armenians Still Exists in Azerbaijan

MOSCOW -- The Voice of Russia has published an article by Ruben Zargaryan, Associate Professor of History, Advisor of the NKR MFA. The article runs as follows:

“Armenians have commemorated the 25th anniversary of Armenian genocide by Azerbaijan. Unfortunately, the world community still has not given a proper political and legal assessment of this crime of the Azerbaijan authorities, and thus has not secured itself against the future recurrence of genocide in other regions of the world.

The genocide of Armenians in Sumgait was organized by Azerbaijani authorities in response to the peaceful constitutional ruling of the Nagorno-Karabakh Regional Council of People’s Deputies on February 20, 1988 to reintegrate Nagorny Karabakh into Armenia. Before their split during the Soviet times, Nagorny Karabakh had been an integral part of Armenia for millenia.

On February 27-29, 1988, mass pogroms broke out in the city of Sumgait, hundreds of kilometers away from Nagorno-Karabakh. The subsequent killings of Armenians, crimes against humanity stunned the world public by its savagery and brutality.

During the three days of massacres and pogroms, dozens of Armenians were butchered, hundreds were wounded, many subjected to violence, torture and harassment, 18 thousand people were displaced. The genocide in Sumgait became the embodiment of hatred for Armenians that was inherent for the policy of Azerbaijan’s leadership.

Azerbaijani brutes armed with factory-made metal rods and other deadly weapons took to the streets to commit crimes. Stones were piled in the centre of the city to be then thrown at motor transport and law enforcement. Telephones of the Armenian residents of Sumgait were turned off during pogroms or when people called the militia or the City Committee of the Communist party asking for help. The phones of many Russian residents were also cut off.

Pogrom-makers knew their task very well; they had been provided with lists of Armenians and their addresses. Groups of 50 to 80 bandits broke into Armenian houses, killing people or dragging them out in the street or courtyard for public humiliation. After severe

Continued on page 2

Heavy Clashes Near Armenian Districts in Aleppo

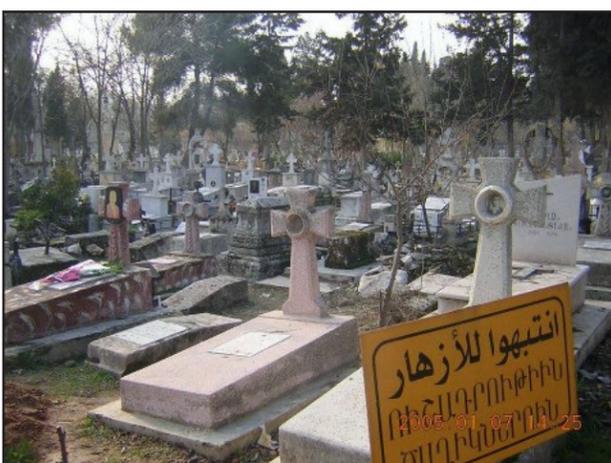
ALEPPO -- A new wave of clashes in Syria has caused problems to the Armenian neighborhoods.

Zhirair Reisman, Spokesman for the local diocese of the Armenian Apostolic Church (AAC), informed Tert.am that cemeteries are in the dangerous zone, and people cannot bury their dead.

“Fortunately, the Armenian community has not had losses in recent days,” Mr Reisman said.

After militants seized the Sheikh Maqsd district, which is of strategic importance, some Armenian districts are exposed to danger.

Some Armenian families have been evacuated from Sheikh Maqsd. Others have to stay at home in Sheikh Tahanie and are receiving aid. Several

Armenian cemeteries in Aleppo

cases of robbery of the Armenian houses have been recorded recently.

The city hardly has power supply and telephone communication.

In accordance with the UN data clashes lasting for already two years in Syria caused death of over 70 thousand people, including more than four dozens Armenians.

Bako Sahakian: Karabakh Settlement, Artsakh’s Recognition Top Priorities

STEPANAKERT -- On 2 April President of the Nagorno Karabakh Republic Bako Sahakian stated that the foreign policy of the republic remained unchanged with the peaceful settlement of the Karabakh conflict, international recognition of the Artsakh Republic and the development of multi-lateral ties with different states remaining as the ultimate priorities. Sahakian made his statement at a consultative meeting held at the NKR foreign ministry dedicated to summing up the activities of the structure in 2012 and the 2013 action plan.

The President noted in his speech that during the reporting period the structure generally succeeded in solving the set tasks.

The President underlined that the sphere of information and propaganda

is of particular importance for solving the ultimate issues on foreign policy agenda and the main emphasis here should be put on the dissemination of accurate and true information about the country and different spheres of its life as well as on intensifying struggle against the adversary’s fake propaganda. The President emphasized that “here we should abandon the position of reacting and be very proactive, the more so because we have all the moral, legal and political grounds for that.”

Bako Sahakian also considered significant the intensification of diplomatic activity in the field of external economic relations, which would also give an additional impetus to the socioeconomic development of the republic.

Armenia's National Carrier Armavia Declares Bankruptcy

YEREVAN—Armenia's national airline, Armavia, has declared the start of bankruptcy proceedings.

The carrier said in Friday's statement that it will halt flights next week. Armavia currently has 14 aircraft conducting more than 100 flights a week to 20 countries. The airline is to stop flights from April 1.

The airline was established in 1996. In 2001, it had only one airplane. In 2003, the airline purchased three planes. In 2006, it operated seven planes and in 2007, 14 planes.

The airline has a debt of \$5m to Eduardo Eurnekian, an Argentinian-Armenian businessman who owns the Armenia International Airports company.

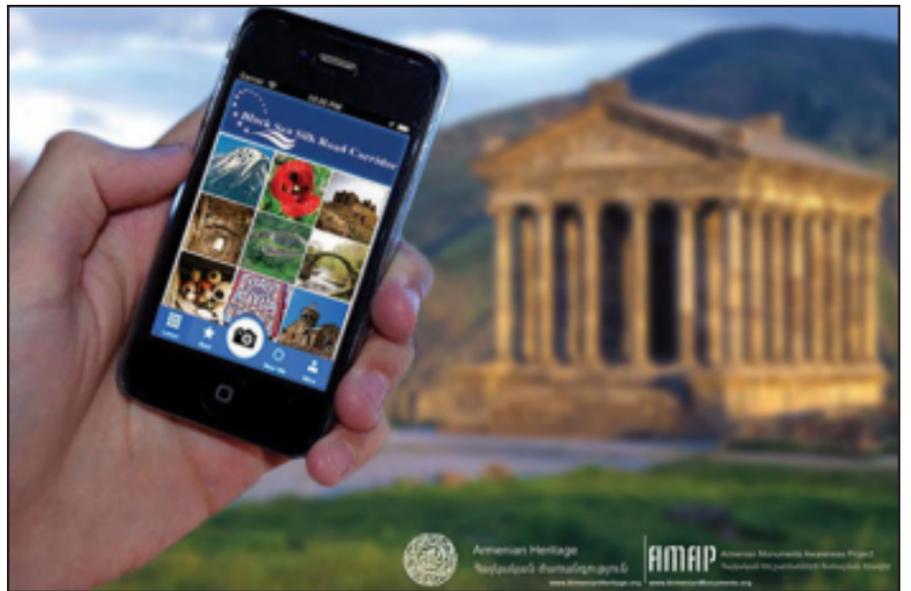
Russia's civil aviation authority

said Armavia has an outstanding debt of \$1.4 million to Moscow's Vnukovo airport and smaller debts to two other airports in southern Russia.

Armavia's owner, Mikhail Bagdasarov, announced his intention to sell the company last year, but has failed to find a buyer. Bagdasarov attributed Armavia's troubles to the global economic downturn and losses from using a new Russian-made Sukhoi superjet.

43 Armenian Cultural Sites Will Become Part of Silk Road Corridor

YEREVAN-- The USAID-funded Enterprise Development and Market Competitiveness (EDMC) Project and the Armenian Monuments Awareness Project (AMAP) have announced the Black Sea Silk Road Corridor (BSSRC) project, an initiative to foster tourism development, cross-border cooperation and economic development in 173 communities across four countries of the Black Sea Silk Road Corridor—Armenia, Georgia, Greece and Turkey.

A trail of cultural sites will be marked throughout the region as part of the two-year project.

At a presentation on Tuesday Armenian Monuments Awareness Project (AMAP) President Richard Ney said that the Armenian trail will encompass 43 sites in the capital Yerevan as well as in Shirak, Aragatsotn, Kotayk, Gegharkunik, Vayots Dzor,

and Syunik provinces.

U.S. Ambassador to Armenia John Heffern, Head of the EU Delegation to Armenia Traian Hristea, Deputy Minister of Economy Garegin Melkonyan, Deputy Minister of Culture Arev Samuelyan, President of the Armenian branch of the International Council on Monuments and Sites (ICOMOS Armenia) and Director of Erebuni Museum Gagik Gyurjjan attended the event.

In Armenia the project is funded by the EU Black Sea Cross Border Cooperation framework, USAID through its EDMC Project, and AMAP as the lead implementer. The Project is expected to alleviate rural isolation and develop local communities through the creation of tourism networks and the promotion of local (rural) services and traditional products.

Turkish Side Suspends Yerevan-Van Flights Azerbaijan Thanks for Blocking the Flights

In another development, the Armenian Narekavank tour agency has issued a statement saying that the Turkish authorities have suspended the first flight between Yerevan and Van. According to the agency, the decision was made on Thursday by country's General Department of Civil Aviation.

The flight was to be operated by Narekavank Tour, the Turkish Borajet Airline company, and the Ayanis Travel Agency. The initiative was aimed at developing tourism and promoting economic and business cooperation between the two countries.

"The organizers were very enthusiastic and happy that the initiative had not met any obstacles in either Turkey or Armenia. This fact was welcomed by both the Union of Manufacturers and Businessmen of Armenia and

the Association of Turkish Travel Agencies, Van Chapter. The organizers were keen on staying away from politics. It is very sad and discouraging that Turkish authorities were not able to do the same, and eventually let politics interfere with this promising initiative.

We are still expect the Turkish authorities to demonstrate understanding and reconsider their decision," the statement reads .

Azerbaijan on Wednesday thanked Turkey for cancelling the scheduled flights between Yerevan and Van.

A spokesman for the Azerbaijani Foreign Ministry, Elman Abdullayev, said official Ankara thus showed support for Baku after "some discontent" that was voiced in Azerbaijan in connection with the planned launch of the flights.

Pasadena Armenian Community Coalition: Press Release on Armenian Genocide Monument

PASADENA -- On Wednesday Morning, March 27, 2013, members of the Armenian Community Coalition in Pasadena met with Pasadena City officials regarding the submission of a design for the Armenian Genocide Memorial in Memorial Park. This was the second meeting between said parties.

Among the city officials attending the meeting were Siobhan Foster, Director of Public Works, Daniel A. Rix, City Engineer, and Loren Pluth, Project Manager for Parks and Landscape.

Also present at the meeting was the monument designer Vahram Hovagimyan, who introduced himself and gave a brief description of the features of the design and its contents.

The design and its features were warmly welcomed and then Mr. Pluth, Project Manager for Parks and Landscape, asked that we also submit specific proposals about the landscape around the monument.

The meeting was cordial and the discussion centered on the purpose of the monument, which was to point out "man's inhumanity against man". Also constructive concerns were raised about the maintenance and the upkeep

of the monument, so it would be a lasting one.

The Armenian Community Coalition of Pasadena hopes to have this project realized by the year 2015, which coincides with the Centennial of the Twentieth Century's First Genocide.

Armenian Community Coalition

Threat of Genocide Still Exists

Continued from page 1

tortures, victims were doused with gasoline and burned alive. Thus entire families were slaughtered.

The Sumgait genocide gave the green light to new unprecedented crimes against the civilian population in Nagorno-Karabakh, and ultimately led to an open military aggression of Azerbaijan against Nagorno-Karabakh in 1991-94.

After the Nagorno-Karabakh Republic was created under the norms of Soviet and international law, Azerbaijan carried out a large-scale terrorist attack. The Baku administration had committed crimes against peace and humanity, planning, preparing and waging a war, murdering civilian population, killing and abusing prisoners of war and pulling down towns and villages.

In February 1992, the Azerbaijan leadership murdered their own people in the territory of Khojaly controlled by the Azerbaijan army, or more precisely in the outskirts of Agdam, whence the continuous bombardment of the NKR territory and attacks on the cities and villages were carried out.

The Azerbaijan authorities have been systematically distorting events in Khojaly. Azerbaijan has been pointing to computer-edited photos on this and other historical events. Photos that allegedly represent the Khojaly tragedy are in fact photos of the 1983 earthquake in Turkey, Afghan children-refugees, 1978 Alawi pogroms in the Turkish city of Marash, photos of Albanians killed in

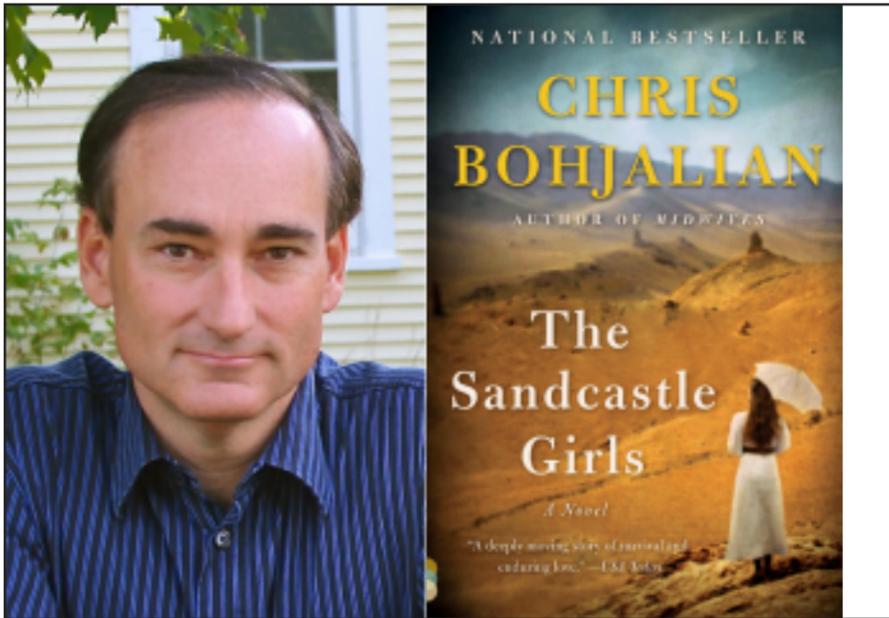
Kosovo, 1999 pogroms in the Balkans, and pictures of Hamas militants wiped out by the Israeli army.

Azerbaijan has repeatedly tried to use the Khojaly incident to distract the attention of the international community from the Armenian genocide in Sumgait, Baku, Kirovabad, Khanlar and other Azerbaijani settlements, as well as in the border settlements of Nagorno-Karabakh.

In the course of the large-scale attacks of Azerbaijan against the Nagorno-Karabakh Republic in 1991-94, Azerbaijan's army occupied the Karabakh village of Maraga on April 10, 1992, brutally killing 81 people and taking 67 people hostage. Many of them are still missing. People who couldn't flee the village were dismembered with axes, doused with gasoline and burned alive. All these crimes of Azerbaijan against humanity have not been adequately assessed by the world community.

The modern Azerbaijan has not only refused to repent for endless atrocities and murders and try the criminals but has been only flexing muscle, threatening to take revenge on Armenians, calling to shoot down civilian aircrafts, falsifying history and insulting the Armenian people. The shameful release and glorification of the axe-wielding murderer Safarov has once again demonstrated that nationally motivated attacks in Azerbaijan have been raised to the rank of state policy, while systematic and deliberate lies and breakdowns of international agreements now serve as cornerstone of Baku policy."

Bestselling Author Chris Bohjalian to Speak at Columbia University

By Taleen Babayan

For years, the stories were told in hushed voices. The tragic true-life tales would escape the lips of the survivors in the privacy of their homes as they revealed their struggles to family members, not only to ease the burdens of their harrowing pasts, but to make sure one of the most mournful chapters in the history of their people would never be forgotten.

For too long, it had been a story only for Armenians. With the emergence of a new generation of writers, however, came a new approach. They believed that the stories previously told in secrecy should now be told to the world. The latest of these is New York Times bestselling author Chris Bohjalian's critically acclaimed novel *The Sandcastle Girls*. Bohjalian will lead a book discussion at Columbia University on Thursday evening, April 18, in an event hosted by the Armenian Center at Columbia University.

A love story that takes place during the Armenian Genocide between an Armenian engineer and an American nurse, *The Sandcastle Girls* follows a genocide survivor's granddaughter as she tries to uncover her family's history and the sorrows of the Armenian massacres that she learns about along the way.

Bohjalian, who is the author of 16 books, has received high praise and accolades from literary critics and readers since his first novel was published 25 years ago. His novel, *Midwives*, was chosen for Oprah's Book Club, and Winfrey also selected *The Sandcastle Girls* as her Book of the Week. Literary praise for Bohjalian's writing and for the accurate historical portrayal of the Armenian Genocide in *The Sandcastle Girls* have been recognized by major news outlets including USA Today, Washington Post and The Boston Globe.

Although the lamentable premise of *The Sandcastle Girls* is familiar to Armenians, it has been a moment of pride for a people to have such a book published, as they continue to seek justice and worldwide acceptance for the atrocities committed against their ancestors.

"I have been overwhelmed by the support for this novel by the Armenian community around the world. I am deeply and profoundly grateful," said Bohjalian, whose Armenian grandparents

on his father's side were survivors of the Armenian Genocide. "Whenever I've spoken to audiences that are predominantly Armenian, I have left moved beyond words," said Bohjalian.

The reaction from non-Armenians towards *The Sandcastle Girls* has been equally positive, especially in terms of readers learning about the Armenian Genocide, which has time and again, been attempted to be effaced from the annals of history.

"Consistently non-Armenians have asked me the same sort of question: Why did no one teach me this? Why does no one know this story? They are appalled and, sometimes, aghast," said Bohjalian. "This is a part of our story that too few people know — and we all hope this novel will help open people's eyes to a cataclysmic injustice."

Mark Momjian, Chair of the Armenian Center, expressed the significance of Chris Bohjalian's appearance on campus. "The enormous power of Chris Bohjalian's literary art has been recognized worldwide, and his masterful novel, *The Sandcastle Girls* is of particular interest to the area's Armenian-American community, who in just two years will be commemorating the centennial of the Armenian Genocide," said Momjian. "I know the Center's friends and supporters are eager to hear this distinguished writer, whose originality and brilliance have touched so many hearts."

Vice Chair of the Armenian Center, Dr. Nicole Vartanian, said the Armenian Center is excited to be hosting Bohjalian upon the paperback release of *The Sandcastle Girls*. "His passionate portrayal of love and loss set amidst the backdrop of the Armenian Genocide has rightly earned him widespread praise from all corners of the literary community," said Dr. Vartanian. "It seems particularly fitting that our event will take place at Teachers College, given the rich and robust educational content which forms the foundation of Chris' novels. *The Sandcastle Girls* is an especially poignant example of this, as the story has educated masses of Chris' loyal readers who learned the horrific events of the Genocide through the quality of his research and the power of his prose."

"My sense is that this may be the most important book I ever write," said Bohjalian, who first attempted to write about the Armenian Genocide 15 years ago. "I hope with all my heart that this time I have gotten it right."

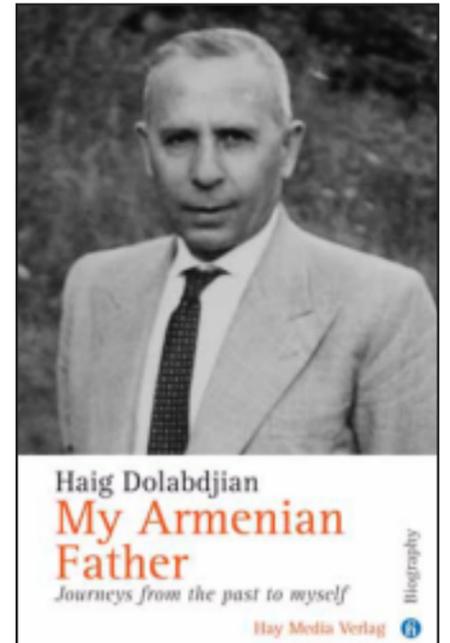
"My Armenian Father: Journeys From the Past to Myself"

The author — son of an Armenian father and a German mother — tries to find out where exactly he belongs: Who am I? Am I an Armenian who can't speak Armenian? Am I a German who is (all too) often treated as a foreigner? These doubts sent the author on a journey into the past — to retrace the life of his father who had survived both the genocide of 1915 in Turkey and the Second World War, and who had lived through the conflict between East and West Germany and its many consequences.

Based on his father's anecdotes and family documents, the author describes the everyday life of the Dolabdjian family in Turkey until 1915 and his father's experiences leading to his arrival in Germany in 1922. Here was a stateless man who could not speak a word of German when he arrived in Germany in 1922. How was he able to go to school for the first time, pass his higher leaving certificate exams, study medicine in Berlin, qualify as a consultant, all against the backdrop of a worldwide economic crisis and the rise of National Socialism?

Today we can smile about his later experiences during the tension-ridden relationship between the Federal Republic and the GDR which even led to the temporary loss of his hard-won German citizenship. But in those days it was a deadly serious situation.

The Author: Haig Dolabdjian was born in Germany in 1951 and grew up as the son of an Armenian father and a German mother. From an early age he showed an interest in his Armenian roots and from his father's stories learned that a catastrophe had struck the family during his father's childhood. In 1990 Haig Dolabdjian travelled to Turkey with his family — the next generation — in the hope of finding his father's birthplace. In 2011 he then flew with his family to Armenia and on a study trip there got to know the country and its people.

This book describes the circumstances of the Dolabdjian family in Turkey up to 1915, the experiences of the author's father leading up to his arrival in Germany in 1922 and his father's later experiences in Germany, all reconstructed from stories and preserved family documents. Haig Dolabdjian's travel journals from Turkey and Armenia close the circle.

This book is intended first and foremost for the author's immediate family, to ensure that their origins will never be forgotten. At the same time, however, it strives to inform a broader public about what happened in Turkey in 1915 and about what migration to another country involves.

Haig Dolabdjian holds a doctorate in engineering and works freelance in the field of electrical engineering. He lives with his family south of Munich.

My Armenian Father: Journeys from the past to myself

Publisher Hay Media Verlag, Frankfurt a.M., Germany 1 edition (February 11, 2013)

sold by Amazon.com (KINDLE) or at LIBREKA.de (EPUB) ISBN 978-3-86320-024-4

Raffi Hovannisian Ends Hunger Strike

Continued from page 1

firmed plans to try to overshadow President Serzh Sarkisian's upcoming inauguration on April 9 for a second term in office with a similar ceremony to be held in Yerevan's Liberty Square.

Hovannisian has been urging supporters to converge on the square on April 9 for the "inauguration of a new Armenia" since launching a new nationwide campaign of street protests on Monday.

"I will be in Liberty Square. I am inviting Mr. Sarkisian and all other people to Liberty Square," Hovannisian told RFE/RL's Armenian service (Azatutyun.am) as he campaigned in Gyumri on Tuesday.

This was a major theme of his speech at a rally held in Armenia's

second largest city. The leader of the opposition Zharangutyun (Heritage) party urged supporters to travel to Yerevan and attend his planned ceremony next Tuesday.

"We are going to have a newly declared Republic of Armenia," he told several hundred people. "We will do that together. And that will be the start of a first-ever real national unity based on the constitution and laws."

"There is only one week to go [before April 9.] I ask, demand and expect you to join our national unity because nothing can defeat us," added Hovannisian.

Hovannisian made similar appeals while touring other parts of the country on Monday. He warned the authorities against bullying opposition supporters and blocking roads to Yerevan on April 9.

The book discussion of *The Sandcastle Girls* will take place on Thursday, April 18, at 7 p.m. in the Cowin Conference Center (147 Horace Mann Hall) at Columbia University

Teachers College, 525 W. 120th Street, between Broadway and Amsterdam Avenue. A question and answer session and a book signing will take place after the presentation. Reception to follow.

From Obscurity To Abstract Master: Armenian-American Artist Wins Posthumous Fame

By Richard Solash

WASHINGTON, DC (RFE/RL) – A landscape dissolves into reds, yellows, and greens. A mountain in New York State is filtered through an artist's imagination, rendered on canvas in angular patches.

These were among the visions of Arthur Pinajian, an unknown Armenian-American painter whose death in 1999 prompted little more than the rental of a dumpster. The dumpster was to be filled with decades'-worth of his writings and pencil sketches and a garage-full of paintings that numbered close to 6,000.

Today, Pinajian's work hangs on the well-lit walls of a SoHo gallery. Leading art historians say that at his best, he ranks among America's finest abstract expressionists. His estate has been appraised at \$30 million. After several kind twists of fates, Pinajian has been vaulted out of obscurity and is now gaining improbable posthumous fame.

"I came into the house to look at it with the purpose of figuring out if it was a good house to flip (eds: buy and resell for profit) and I walked among all of this art. I was intrigued by it because it was so vast. I started looking closely at it and it was clear that the signature that was across the works was the same artist. Based on dates, it

win recognition during his lifetime were unsuccessful.

The cousins said Pinajian had left instructions for all of his work to be thrown away. They would have already disposed of it, Schultz says, had one of them from out of town not arrived at the last minute and literally carried paintings back from the curb.

Schultz's friend put up around \$300,000 for the house and \$2,500 for the entire body of work.

The enormous collection had not only been spared, but had fallen into

Default.htm)

While Pinajian tried everything from erotica to realism, Falk says he achieved his best in "lyric, rhythmic, abstract landscapes."

Falk is also the editor of the first monograph on the artist, which sheds light on his psychology and formative years.

Pinajian was born in 1914 in a largely Armenian-American community in New Jersey. His parents had fled their home in Diyarbakir, present-day Turkey, before the height of World-War-I-era mass killings of ethnic Armenians by Ottoman Turks. His Armenian name was Ashod, while his friends knew him as "Archie."

Pinajian's artistic career began in the 1930s as a comic-book illustrator. He created "the first cross-dressing super hero" in a series titled "Madam Fatal." (<http://hyperallergic.com/63575/from-the-archives-the-first-cross-dressing-superhero/>)

He earned a Bronze Star for valor for his service in World War II before training at the Art Students League in New York. Falk says that Pinajian likely came into contact with the well-known American abstract expressionists of the day.

The year 1948, however, was perhaps the most pivotal in Pinajian's development. Falk says that Pinajian had "some sort of breakdown," which resulted in his writing a lengthy manifesto on what it means to be a great artist. It was then, Falk says, that Pinajian "embarked on his quest with single-minded focus."

By that time, Pinajian and his sister had moved to Woodstock, in upstate New York. Falk notes that 1948 was also the year that Arshile Gorky, the most famous Armenian-American artist, committed suicide. He had been in Woodstock as well, leading some to speculate that perhaps the two had met.

In Woodstock and then in Bellport, Pinajian led a near-hermetic existence, with art consuming nearly every waking hour until his death.

Aram Aramian, one of Pinajian's cousins, told RFE/RL:

"When we went to the house he was always laughing and joking and talking about the old times and about the relatives and he took a general interest in my family. He was really pleasant; he had a good nature about

him. But all he wanted to do was paint -- paint, paint, paint. Morning, noon, and night. Every day. Three hundred and sixty five days out of the year."

Aramian says Pinajian gave his family several paintings over the years to store, as the artist ran out of room.

In Woodstock, Pinajian found his muse in nearby Overlook Mountain. The image of the double-peaked mountain became a recurring theme, progressing from a recognizable portrayal to near complete abstraction.

Falk says he later realized that the mountain may have reminded Pinajian of Mount Ararat in present-day Turkey, the site where Noah's Ark was said to have come to rest and an important symbol of Armenia.

Linda Stepanian, the president of Stephanie's Art Gallery in California, is one of the leading dealers of Armenian art in the United States. In 2010, her gallery was the first to sell Pinajian's works commercially.

Three years later, she says she has sold paintings to Armenian-Americans, Russians, and collectors in Lon-

Pinajian home garage

don and Paris.

"I am positively sure that he will be acknowledged in his ethnic homeland one day," she says. "That will be the next step."

She says her prices for Pinajian range from about \$3,000 to \$70,000 and are only going up.

Falk puts the total value of Pinajian's work at \$30 million, a figure that was recently revealed to the public.

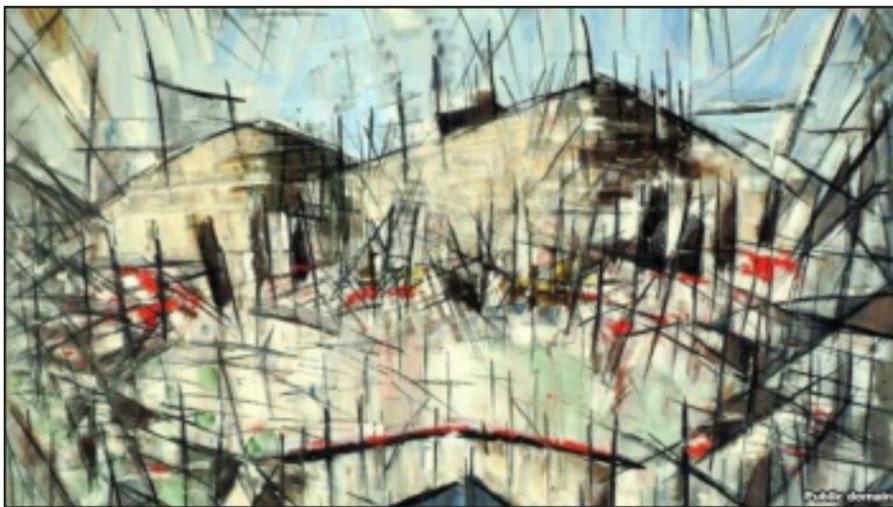
He says significant interest was generated by Pinajian's first New York City showing, which he arranged this month. That was the site of the highest price paid so far for a Pinajian work, \$100,000.

"I still feel that the elevator is on the ground floor in terms of value," Falk says.

Thomas Schultz, who first stumbled upon the Pinajian cottage, has given up his day job to become the full-time registrar of the collection. He says "a major Los Angeles-area museum" has recently acquired a piece. He also says a producer is pitching the story of Pinajian's discovery to the popular U.S. television network HBO.

But Schultz stresses that his work is about inspiration far more than it's about money:

"I bought the Pinajian cottage from my partner. I'm currently living in it. I look at the trees here on the property that he captured in some of the beautiful landscapes that we now see. So it's almost like I'm on sacred ground. It's been life-changing. [My life is] all things Pinajian, basically. I wake up every day and I think of Pinajian and what I could do to bring the recognition to him that he deserves. I feel like he's finally getting that."

Overlook Mountain, fragment, Woodstock, New York, 1955; oil on canvas

seemed like there were works spanning 5 decades at least. I knew what I was looking at was someone's life's work."

Thomas Schultz was living in the sleepy town of Bellport, New York in 2005 when he and a friend decided to take advantage of an uptick in the real estate market. A modest two-bedroom cottage had been listed for sale that, with a bit of renovation, seemed like it could turn a profit. Its owner, a woman named Armen Pinajian, had recently passed away.

Schultz says the woman's cousins apologized for the unusual mess left inside -- thousands of canvases, some bitten by mold and mildew, that were stuffed into the attic's rafters and piled up in the garage. A dumpster was ready for them out back.

The artist, Arthur Pinajian, had died at 85 ahead of his sister, whom he had lived with for most of his life. Accounts by family members indicate she was the artist's biggest fan, working as a clerk in a pipe company to support her brother's creative aspirations. The few attempts by the artist to

the right hands. Schultz happened to know a relative of the late William Innes Homer, one of the most respected scholars of contemporary American art.

After several months of study, Homer would make an excited call to noted American art historian and appraiser Peter Hastings Falk:

"If you look at the history of abstraction in America, certainly the headlines are given to [Jackson] Pollock and Franz Kline and [Willem] de Kooning and all of the stars of that period who are now ensconced in the pantheon of American art history. And it's long been thought that no one else could ever crack into that elite rank because, of course, everyone has been discovered and art historians already know everything. The really fun thing about this is here is the dean of American art historians who is just simply astonished -- and I was, too. That's what makes this such an extraordinary story."

Falk is now the exhibitions director and chief curator of the Pinajian estate. (<http://www.pinajianart.com/>

«ԶԵՌՔԵ ԵՆՈՑ Է»

ՀՐԱՅՐՃԷՊԷՃԵԱՆ

Երրորդը Կիպրոսի Նիկոսիա մայրաքաղաքի դրամատուներին մեկուկուս պաշտօնեաներին է: Ան միջին տարիքի սերունդին կը պատկանի, անոր համար գործը, արժանապատուութիւնը եւ բարոյական արժեքները կարեւոր գրաւականներ են իր կեանքին ու սապրէզին համար: Տարիներու ընթացքին իմ կատարած դրամատնային գործառնութիւններու ճամբով մեր միջեւ կերտուեցաւ պաշտօնեայ-յաճախորդ յարաբերութենէն աւելի բան մը՝ բարեկամութիւն եւ հարգողականութիւն: Նկատի ունենալով, որ Կիպրոսը միջերկրականեան երկիր մըն է, հոն կեանքի արժեքներն ու կենցաղային հոլովոյթները շատ աւելի միջինարեւելեան են, քան՝ եւրոպական, անկախ այն իրողութենէն, որ Կիպրոս եւրոպական միութեան անդամ է:

Երրորդի հետ մեր բարեկամութիւնը դրսեւորուած է սուրճի գաւաթի շուրջ հանդիպումներով, որոնց ընթացքին ծանօթութիւնները առաւել եւս կ'ամրապնդուին, կարծիքներու փոխանակում կը կատարուին եւ տեսակէտներ կը ներկայացուին:

Կիպրոսը վերջին քանի մը տարիներուն կ'ապրի տնտեսական նիւթական մեծ տագնապ մը: Մեծ է տուժածներուն թիւը, անգործներու եւ սնանկացածներու շարքը:

Երրորդս եւս երկրին մէջ ստեղծուած տնտեսական տագնապին իր «տուրքը» կը վճարէ: Ինչպէս տարբեր հաստատութիւններու մէջ աշխատողներուն պարագային, Երրորդսի ամսականը եւս նուազած է քան առհարիր համեմատութեամբ: Ասիկա բնականաբար պիտի ենթադրէ, որ Երրորդի կեանքին մէջ ալ նոր պատշաճեցումներ կատարուին: Ան կը գիտակցի այս իրականութեան, բայց եւ այնպէս կ'անդրադառնայ նաեւ, որ տնտեսական ճգնաժամին ազդեցութիւնը նաեւ պիտի հասնի կեանքի ընկերային-կենցաղային բնագաւառին, որովհետեւ այս բոլորը շղկապուած են իրարու: Ան կը գիտակցի, որ կեանքի ամէն մէկ միակորին ջլատումը կ'առաջնորդէ միւսին, կ'ազդէ միւսին վրայ:

Մտերմիկ հանդիպումի մը ընթացքին ուշի ուշով կ'ունկնդրէի Երրորդի ըսածները՝ գիտնալով, թէ իբրեւ տեղացի ան ինչպէ՞ս կը վերլուծէ կացութիւնները: Ինձի համար անհրաժեշտ էր տեղական բնութագրումը՝ ընդհանուր իրավիճակին: «Մեր քաղաքացիական, վարչական, պետական եւ հաւաքական կեանքերը մտահոգիչ իրավիճակ մը կը պարզեն», ըսաւ ան: «Քիչ մը աւելի խորանալով նիւթին մէջ, ոչ շատ լաւատեսութեամբ, մտահոգ շեշտով աւելցուց. «Ձեռքէ ելած է»:

Բայց Երրորդի համար կար աւելի կարեւոր նկատողութիւն մը՝ տագնապին եւ կացութեան նկատմամբ հաւաքական զգաստութեան անհրաժեշտութիւնը: Ան կը գիտակցի, թէ ներդրութիւնը կրնայ մարդը հասունացնել, եթէ կայ սորվելու եւ զգաստանալու ցանկութիւնը: «Բայց ո՞վ եւ ինչպէ՞ս պիտի սորվին սխալներէն», հարց տուաւ ան:

Մեր բարեկամութեան բերումով ան գիտէր իմ աշխատանքս եւ

հետաքրքրութիւններս. ուստի, պզտիկ ժպիտ մը ուրուագծելով իր դէմքին վրայ՝ ըսաւ. «Դուն Աստուածաշունչի մարդ ես, եւ Աստուածաշունչը յաճախ կը խօսի զգաստութեան մասին...»:

Ճիշդ էր Երրորդս, ոչ թէ որովհետեւ ես Աստուածաշունչի մարդ եմ, այլ որովհետեւ Աստուածաշունչին մէջ յաճախ կը խօսուի զգաստութեան մասին:

Թէեւ բաժնեցի անոր ըսածը, սակայն ես ինձի հարց տուի. «Արդեօք իմ՝ հայուս տագնապը այսօր տարբեր է անկէ, որ կը շարժրկէ Երրորդը»: Արդեօք մեր հայկական տագնապները, հայրենիքի մէջ թէ սփիւռքի, անոնց պատճառով ստեղծուած կացութիւնները, անկախ խորքային տարբերութիւններէ, նաեւ կրնան կամրջուիլ Երրորդի մտահոգութեան տարբերակին: Թերեւս «ձեռքէ չելած է» կամ մեղմ ըսած՝ «ձեռքէ ելլելու վրայ է»: Հապա՞հայուն զգաստութիւնը, եւ ո՞վ կամ ովքե՞ր պատրաստ են սորվելու սխալ փորձառութիւններէն, նաեւ՝ ինչպէ՞ս... Այս հարցումը կ'ուղղուի հաւասարապէս Հայաստանի եւ Սփիւռքի պարագային՝ գիրար հալածող եւ մէկը-միւսին վրայ կուտակուող շատ մը հիմնահարցերով... Բայց նաեւ կ'արժէ փակագրի մը բանալ եւ վեր առնել Աստուածաշունչին բացատրած զգաստութեան հասկացողութիւնը:

Ուղիթըր Պրուկման՝ ամերիկացի ժամանակակից աստուածաբաններէն, եւ որ ճանչցուած է իր աստուածաբանական հայեացքներով, անդրադառնալով քաղաքական, տնտեսական, մշակութային եւ ընկերային ենթահողերուն եւ անոնց իրավիճակներուն՝ կը բացատրէ, թէ Քրիստոս կրցաւ աշխարհը «քակել» իր խաչելութեամբ եւ հաստատեց կեանքի եւ նոր ապագայի ուժը, որ Աստուծոյ կողմէ տրուած շնորհք է՝ ամբողջութեամբ արդիւնաւորուած Անոր յարուսթեամբ: Այս յարուսթեամբ է, որ նոր կեանք տրուեցաւ Յիսուս Քրիստոսի միջոցով: Քրիստոս քննադատեց տիրող կացութիւնը, բայց ըրաւ աւելին: Ան փոխեց նոյն կարգավիճակը իր խաչելութեամբ, նորը ստեղծեց իր յարուսթեամբ: Այս աստուածաբանական տեսանկիւնէն մեկնելով՝ Պրուկման կ'ընդարձակէ իր քաղաքական, ընկերային ու տնտեսական իրավիճակներու քննարկում-տեսութիւնները եւ կ'ըսէ. «Հիմնական նպատակն է կազմել հաւաքականութիւն մը եւ արթնութիւն մը, որ ոչ միայն կը քննադատէ ու կը քակէ ներկայ իրավիճակը, այլ կը փոխարինէ զայն նորով: Քակելը նպատակ չէ», կը նշէ ան: «Քակելէ ետք անհրաժեշտ է հաւաքականութիւնը վերակարգել, վերակազմաւորել, որպէսզի կարելի ըլլայ նոր մարդկութեան սկիզբը ապահովել» («Մարգարէական տեսիլք», 2001):

Եթէ պիտի սորվինք սխալներէն, այս կը նշանակէ, թէ պէտք է ազատութիւնը ունենանք քննադատելու: Այս գծով ձորձ Օրուէլ կ'ըսէ. «Ազատութիւնը մարդոց լսել չուզածը կարենալ ըսելն է»: Բայց անհրաժեշտ է նաեւ զգաստանալը, ազատ քննադատութիւնը դրական ուժի վերածելը՝ իբրեւ նոր ապագայի կեանքի ուժ: Այս ուժով

ՄԵՐՈՒԺԱՆ ՏԷՐ-ԳՈՒԼԱՆԵԱՆ

Թուում էր, թէ օրերից մի օր վերջապէս ամէն ինչ այսպէս պիտի սկսուէր, եւ թուում էր նաեւ, թէ այնուհետեւ ամէն ինչ սկսուել էր շատ աւելի առաջ, երբ մենք չէինք ծնուել առհասարակ եւ կարծես թէ հասկացանք յետոյ, երբ մենք արդէն յայտնուել էինք, եւ շարունակում է թուալ, երբ արդէն մեր գաւազներն էին ծնուել, որ անելու էին այն, ինչ մենք չէինք հասցրել անել:

Եւ հիմա թուացեալ, բնականաբար անհասկանալի ու զարմանալիօրէն մենք մեր գաւազները հայրն ենք. դժուար ենք ապրում մեր տանը, սակայն ապրում ենք...

Այո, թուում էր, թէ ամենադժուարը առաջին օրն էր: Պարզուեց յետոյ, որ ծնունդից կեանք եւ այնու ճանապարհին ամենադժուարը ապրելն էր: Այսինքն թէ՛ պարզուեց, որ տառապահիւր ամէն օրդ ապրելն է: Եւ թող ոչ ոքի չթուայ, որ մեր ծնունդն ու ապրած կեանքը եւ ապրելիքը խաղ է միայն...

Խաղ չէ նաեւ ոչ Ձկան համաստեղութիւնը եւ ոչ էլ ձկան ամիսը: Եւ քանի որ խաղ չէ, ո՞վ էր մեզանից մէկը, թերեւս միակը՝ Արարատի քուրմը, ում վճիտ աւագանում ընդամէնը կարմիր պուտերով մի ձուկ էր լողում, որին ժամանակներում տեսնելով՝ զարմացաւ Ալեքսանդր Մեծը եւ հաս-

կացաւ, որ Աստուած միակն է, եւ ինքն ինչքան էլ մեծ՝ ընդամէնը մահկանացու է: Եւ այսու մենք պիտի որ հասկանանք, որ անգոր ենք ժամանակների առաջ եւ պետական, իշխանական ինչպիսի դիրքում էլ լինենք պիտի ընդունենք, որ ինչ որ այսօր մենք ունենք, մեզանից առաջ վաղուց արդէն շատերը ունեցել են, եւ ծածկուել են ժամանակի մոռացութեան փոշիով: Մնալու է միայն գործը, ինչ թողեցիր դու քո երկրին... Ինչպէս նաեւ մնալու է ձուկը՝ իր համաստեղութիւնից եկած, որը, սակայն, շուտով դանդաղ հեռանալու է մեզանից՝ մեզ թողնելով իր լուսաւոր ջուրը կենդանի:

Այնինչ, ձուկն այսօր շարունակում է ապրել մեր շուրջը, մեր կողքին եւ ամենակարեւորը՝ մեր մէջ, սակայն չկայ Արարատի մեծ քուրմը եւ Ալեքսանդր Մեծը ու նրա ստեղծած կայսրութիւնը մինչեւ Հնդկաստան, մնացել է փոքրիկ, կարծում եմ՝ Աստուծոն հաճոյ մի երկիր՝ անունով Հայաստան, որտեղ դեռեւս ապրում է ձուկը կենդանի, եւ մի երկիր, որ աշխարհին տուեց այն, ինչ ինքը ստեղծեց, տուեց ամէն ինչ եւ մնաց մենակ:

Եւ հիմա եկել է մեր ժամանակը, ժամանակ, որ տէր կանգնենք մեր մենութեանը եւ մեր թուացեալ մենութեան մէջ մենակ չմնանք ու դառնանք մենք մեր տէրը:

կարելի է ստեղծել նորը, նոր մարդկութեան սկզբնաւորութեան ապահովումը:

Քննադատելը միայն «քակել»-ու օգտագործելը աննպատակ եւ ապարդիւն է, եթէ չկայ փոխելու եւ վերակարգելու զայն՝ նորին հասկացողութեամբ: Այս տեսլականին մէջ է, որ պէտք է փնտռել եւ տեսնել զգաստութեան հասկացողութիւնը:

Երրորդս իր «անկիւնին» մէջ կը գիտացի, թէ անհրաժեշտ է

սորվիլ անցեալի սխալներէն, բայց ան նաեւ կ'ուզէ զգաստ մնալ, որպէսզի կարելի ըլլայ նորը ստեղծել: Հայուն համահայկական ամէնէն մեծ մարտահրաշքներէն մէկը զգաստութիւնն է, հոն, ուր «ձեռքէ ելած» կամ «ձեռքէ ելլելու վրայ է» իրավիճակը ո՛չ միայն կը քննադատուի, այլ կը փոխուի եւ կը փոխարինուի նորով: Նորը հայուն շարունակականութիւնը ապահովող գրաւականն է, որուն վրայ պէտք է հիմնել վաղուան ուժը:

SOՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՅՆԹԱՊԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ 93-ՐԳ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ
ARMENIAN AINTABTZY CULTURAL ASSOCIATION
Presents
THE 93RD ANNIVERSARY COMMEMORATION OF AINTAB HEROIC RESISTANCE
Dedicated to
ARMENIAN INTELLECTS OF AINTAB
Keynote Speaker
MR. SARKIS MAHSEREGIAN
Sunday, April 7, 2013, at 4:00 p.m.
Armenian Society of Los Angeles
117 S. Louise St., Glendale, CA 91205
REFRESHMENTS & RECEPTION ALL ARE WELCOME
Visit the Aintabtyz web page: www.noraintab.org

ՈՏՆԼՈՒԱՅԻ ԴԱՍԸ

ԱԻՆՏԻՍՈՒԱԶՄԻԿ

Կաթողիկէ աշխարհի նորընտիր քահանայապետը զարմացուցած է աշխարհը իր պարզութեամբ, խոնարհութեամբ եւ համեստութեամբ:

Իր հերթին, պատմութեան մեծագոյն կերտիչներէն Յիսուսը, իր օրին շնորհաբեր իր աշակերտները իր այնքան խոնարհ կենցաղով, ժողովրդամօտ վարքագիծով եւ համեստ նկարագիրով, որ եթէ մէկ կողմէ արժանացաւ ցուցամոլներու հեզմանքին, ապա ողջ մարդկութեան եւ պատմութեան տուաւ պարզ ըլլալու ամենամեծ դասը:

Ոտնլուայի արարողութիւնը այդ դասին ամենաուշագրաւ դրուագն է:

Յիսուսի կարճատեւ կեանքէն քաղուած, սակայն ամէն տարի

Աւագ Հինգշաբթիի օրը կրկնուող ոտնլուայի դասը ինչ այնպիսի է մերօրեայ ըմբռնումներուն, տարածուած ցուցապաշտութեան եւ համատարած նիւթապաշտութեան: Մարդու բարոյական զարդը նկատուող համեստութիւնը դարձած է խճճանքի եւ արհամարհանքի նշաւակ, քանի ընկերութեան եւ շրջապատին համար ունենալն է հարկաւոր եւ ոչ թէ ըլլալը:

Իսկութեան մէջ Հռոմի քահանայապետը ինչո՞ւ պիտի զարմացնէր աշխարհը իր համեստութեամբ, երբ նոյնինքն այդ առաքինութիւնը նախապայման է քրիստոնեայ հաւատացեալին եւ մանաւանդ կղերականին համար: Այդպէս ալ պէտք է որ ըլլար:

Սակայն, երբ գաղափար մը ուզենք կազմել հոգեւորականներու ընդհանրացած կենցաղին, հետեւինք անոնց ունեցածին եւ այնպէս գործը ախորժակին, մեր աչքերէն պիտի չվրիպին այնպիսի խոտորումներ, սայթաքումներ եւ շեղումներ քրիստոնէական սկզբունքներէն, որ մարդ կը տարակուսի հոգեւորականին ընկալած քրիստոնաշունչ կեանքին շուրջ: Գրեթէ ոչ մէկ առնչութիւն Յիսուսի եւ անոր քարոզիչներուն միջեւ, ոչ մէկ նմանութիւն աշակերտներուն ոտքերը լուացող Յիսուսի եւ շքեղ ինքնաշարժերու ձգտող ու դրամ դիզող կղերականի միջեւ:

Ահա այս աչք ծակող վիհն է որ յաճախ մարդկանց կը մղէ հեռու մնալու եկեղեցիէն եւ եկեղեցականէն: Օրինակ՝ Երեւանի ամենաշքեղ ինքնաշարժի տէրը նոյնինքն Երեւանի հոգեւոր պետն է՝ Արարատեան հայրապետական թեմին առաջնորդական փոխանորդը. թշուառ քաղաքացին ի՞նչ տպաւորութիւն պիտի ստանայ արդեօք. պիտի հաւատա՞յ ոտնլուայի խորհուրդին:

Իսկ ի՞նչ ըսել այն սակերուն, որ պէտք է վճարուի կղերականին իր մատուցած պատարագին, քարոզին կամ հոգեւոր պատգամին համար. Յիսուսի խօսքը դրամով կը ծախուի արդեօք...:

Ապա կան անպարարներ, որոնք մէկ եկեղեցիէն միւսը կը ցատկին, դաւանանք կը փոխեն, քանի իրենց նախկին եկեղեցին աւելի քիչ դրամ ունի, իսկ նոր անդամակցած եկեղեցին կրնայ աւելի պարարտացնել իրենց քսակները: Ինչ լարախաղացութիւն, խիստ հակոտնեայ Յիսուսի ամենատարական ու մարդկայինական դասին. ոտնլուայի դասին:

Յիսուս խոնարհելով իր ձկնորս

եւ համեստ աշակերտներուն առջեւ լուաց անոնց ոտքերը. մարդիկ այսօր եկեղեցու մէջ ազանատես պիտի ըլլան այս հոգեպարար եւ խորիմաստ արարողութեան. եւ անոնց մէջ պիտի գտնուին ո՞վ գիտէ քանի՞ներ, որոնք իրենց հարազատ ձագուկին կամ մանուկին ոտքերը չեն լուար, քանի իրենց կողքին ունին Մայրազոյն Արեւելքէն ժամանած աղախիններ, իրենց զաւակները «մեծցնող» եւ «դաստիարակող» թխամորթ սպասուհիներ. անոնք յաճախելով եկեղեցի՝ հանրութեան ցոյց կու տան, որ իրենք ալ կրնան ունենալ սեփական նաժիշտներ՝ իրենց հոգեհատորներուն ոչ միայն ոտքերը լուացող...: Ուրեմն՝ ի՞նչ մնաց ոտնլուայի դասէն եւ Յիսուսի խոնարհութեան պատգամէն:

Վերջին տարիներուն շատ կը հոլովուի նահատակ Հրանդ Տինքի անունը: Օրին, միջազգային լուրերուն առաջին տեղը գրաւեց ան. ցայսօր թրքական հանրութիւնը կը խօսի անոր մասին. ան իր նահատակութեամբ ցնցեց թրքական հանրային կարծիքն ու հայաշխարհը: Բայց նկատեցի՞ք անոր զգեստուած լուսանկարը, ուր Հրանդ Տինք դիտապատ՝ հագած էր ծակ կօշիկ...: Ծակ կօշիկով տիտան մը, քանի մարդու մեծութիւնը ոչ թէ կօշիկին ու արտաքինին մէջն է, այլ՝ անոր ներքինին, հոգեւոր ու մտաւոր աշխարհին:

Յաւ ի սիրտ, մեր շրջապատը մարդս կը դիտէ, կը գնահատէ, կը բարձրացնէ, կը քուէարկէ, դեկավար կ'ընտրէ ոչ թէ անոր հոգեմտաւոր արժանիքները նժարի վրայ դնելով, այլ՝ նիւթական կարողութիւնը: Ծակ կօշիկով մարդիկ, ոտք լուսացող խոնարհներ, համեստ եւ ժուժկալ ապրող միտքի ու գրչի մշակներ պարզապէս կը նկատուին ձախողակներ. մինչ՝ շքեղաշուք կեանքի սիրահարներ եւ ցուցադրութեամբ տառապողներ, շուկայի իւղոտ ասպետներ կը համարուին յաջողակներ: Եւ ինչ հեզմանք, անոնց կը վստահուի մեր ազգային-եկեղեցական քաղաքական-մշակութային-ընկերային կեանքին դեկն ու տնօրինումը. չէ՞ որ յաջողակներ են. չունին ծակ կօշիկներ...:

Ոտնլուայի արարողութիւնը բարոյական եւ հոգեմտաւոր պատգամ մը ունի իր մէջ՝ բոլորիս ուղղորդող: Նկարագիր ու դիմագիծ կոփող: Ինքզինք վերաքննութեան հրաւիրող: Ինքնապեղծի առաջնորդող: Մեր կենցաղն ու ըմբռնումները սրբազրող:

Այդ պատգամը համեստութիւնն է. նմանին եւ ուրիշին հանդէպ կարեկցող, ցաւակցող եւ խոնարհող ոգին է: Եթէ Յիսուս նման արարքի դիմեց, ինչո՞ւ սովորական մահականացուներս խրատինք նման քայլէ. վարանինք համեստութեան դասին դիմաց:

Աւելի քան տաս տարիներ առաջ, Կ. Պոլսոյ այժմ հիւանդացած եւ մեկուսացած պատրիարք Մեսրոպ Արք. Մովսէսեան, ոտնլուայի առիթով, Կ. Պոլսոյ հայոց մայր եկեղեցու մէջ հրաւիրեց պոլսահայ մտաւորականներն ու գրողները, մամուլ մշակներն ու խմբագիրները՝ անոնց ոտքերը լուսալու: Ինչ տպաւորիչ եւ յանդուգն խիզախում անոր կողմէ, երբ խոնարհեցաւ մեծահասակ ու վաստակաշատ գրագէտներու առջեւ, Յիսուսի նման անոնց ոտքերը լուա-

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐԺԱՆԱՊԱՏԻ ԿԵՑՈՒԱԾՔ՝ ԳԳՆԱԺԱՄԱՅԻՆ ՕՐԵՐՈՒ ՅՐԱՄԱՅԱԿԱՆԸ

ՆՈՒԱՐԻ ՄԱՏՈՅԵԱՆ-ՏԱՐԱԳՃԵԱՆ

Այսօր, Արեւելքի երկնակամարին վրայ սեւ-սեւ ամպեր կ'որոտան, հողմեր ու փոթորիկներ կատաղի իրար կը բախին, երկիրը արեան ալիքներու մէջ կը ծփայ, կը տապալի մարդկութիւնը աշխարհի երեսէն, ու կը խանգարուի ժողովուրդներու ապահով ու խաղաղ կեանքը:

Ազգերու պատմութեանց մէջ կան անկումի ու պարտութեան, պատերազմի ու թշուառութեան յուրի շրջաններ, եւ կան նաեւ փառքի ու յաղթանակի, խաղաղութեան ու բարձրութեան բարգաւաճ դարաշրջաններ:

Թէ ինչո՞վ կ'որոշուի ժողովուրդի մը անհատականութիւնը, եթէ ոչ իր ուժեղ նկարագիրով, իր բարձր արժանապատուութեամբ, իր ապրելու ու գոյատեւելու կամքով եւ իր ազգային ինքնութիւնը հաստատելու վճռականութեամբ: Սակայն՝ ժողովուրդի մը պատմութիւնը սոսկ պատմական անցքերու եւ իրադարձութիւններու, յաղթանակներու եւ պարտութիւններու թուականներ չեն:

Այլ՝ այդ դէպքերու ետին յայտնուող ժողովուրդի մը հոգեկան աշխարհն է, այդ եղելութիւններուն թողած ազդեցութիւնն է, այն բարոյական հետքերը, որոնք իրենց անդրադարձը կ'ունենան մարդոց կեանքին մէջ:

Որքան օրհասական ու ճգնաժամային պահեր ապրած է հայ ժողովուրդը, երբ գլխուն վերեւ կախուած էր եպիսկոպոս, իրեն սպառնացող բնաջնջման ու ձուլման վտանգը: Քանի անգամներ հայ ժողովուրդին վիճակուած է անցնիլ փորձութեան դժուարագոյն ուղին, երբ այդ ճակատագրական պահերուն հայուն աննկուն ու անսասան ոգին կրցած է յաղթահարել այդ փորձութիւնները՝ ապահովելով արժանապատիւ կեանքի պայծամներ:

Եւ կարծես ժողովուրդներու կեանքին մէջ այդ փորձութիւնները չեն պակսիր ու չեն անհետանար, երբ թշուառութեան նոր երեւոյթներ այլ եւ այլ կերպարանքով երեւան կու գան:

Սուրիացի ժողովուրդը այսօր կ'ապրի տագնապալի դժուար օրեր, զորս կարելի չէ բառերով նկարագրել: Երկրին մէջ տեղի ունեցող ողբերգական դէպքերուն ծանրածանր հետեւանքներուն պատճառաւ մարդիկ հասած են թշուառութեան զագաթնակէտին, եւ թշուառութեան մէջ դառնացած կը պայքարին անտանելի պայծամներուն դէմ:

Հայ համայնքի գաւակներ, մեծ վնասներու ենթարկուած, կորսնցուցած են իրենց բնակելի տուններն ու գործատեղիները: Պատերազմին գործած աւերը զգալի է ամենուրէք: Մովսէսի ու ցուրտին դէմ պայքարելով, փամփուշտներու տարափին տակ մարդիկ միջոցներ կը փնտռեն իրենց

հանապազօրեայ ապրուստը ապահովելու համար:

Ժողովուրդին կարիքները բաւարարելու անյետաձգելի պահանջ մը կայ: Օրէ օր կ'աւելնան կարօտեալ ընտանիքներուն հսկայական թիւերը:

Բարեբախտաբար, հայկական կառույցներէն ներս իրենց պաշտօնին ու կոչումին գիտակցութիւնը ունեցող պատասխանատուներ, փարած մնացին իրենց առաքելութեան, անձնուրաց նուիրումով կը կատարեն իրենց վստահուած գործը: Թէեւ շատեր ապահով կեանքի որոնումով, հեռացան երկրէն դէպի գանազան տարածաշրջաններ:

Մարդասիրական ծառայութիւններու բնագաւառին մէջ տարիներու փորձ ունին մեր բարեսիրական հաստատութիւնները, որոնցմէ իւրաքանչիւրը չի խուսափիր իր պարտաւորութիւնները կատարելու հայ համայնքին հանդէպ:

Այս ծիրէն ներս յատկանշական է Հառուրտ Գարակէօզեան Հաստատութեան ծաւալած գործունէութիւնը Սուրիոյ տարածքին եւ յատկապէս Հալէպի հայհոծ գաղութէն ներս: Հաստատութիւնը իր որդեգրած լայն ծրագիրներով, ոչ միայն ճիգ չի ինսպէր հոգալու ժողովուրդին կարիքները, այլ քաջ գիտակցութիւնը ունի, որ այս օրերուն ժողովուրդին տխուր ու անտրոշ իրավիճակը կը պահանջէ լարուած ուժերը, ուր ոչ պակաս կարեւոր են նաեւ բարոյահոգեբանական գործօնները, բարձր դիմադրութիւն ցուցաբերելու, դիմանալու տիրող պայծամներուն ու հանգամանքներուն:

Հալէպահայ կեանքի մէկ խճանկարը կը տեսնենք երբ կ'այցելենք Գարակէօզեան Հաստատութիւնը: Հոն ուր զգալի կը դառնայ կեանքի դառնութիւնն ու դժուարութիւնները մեղմացնելու կոչուած այս կառույցէն ներս տարուած աշխատանքին տարողութիւնը ու կը համոզուինք, թէ կեանքի դպրոց ու բարեսիրութեան ամրոց է այս կառույցը:

Հոն՝ ուր կարելի է շփուիլ մարդկային կեանքի անկեղծ իրականութեան հետ, ու ճանչնալ կեանքը իր իսկութեան մէջ, իր դժուարութիւններով ու մաքառումներով, իր տխուր ու յուսադրիչ կողմերով:

Հոն՝ ուր կը նկատենք պարտաճանաչ անձնակազմին ազնիւ վերաբերմունքը եւ նուիրումը աշխատակազմի պատրաստակամ երիտասարդներու, որոնք անտեսելով ամէն քայլափոխին յայտնուող վտանգները, կրակներու մէջ կը հասնին քաղաքին տարբեր ծայրամասերը ժողովուրդին կարիքները, սննդեղէնն ու պարենային մթերքները ապահովելու համար:

Հալէպ, Սուրիա

533 W. Glenoaks Blvd. Glendale, CA 91202 (818) 240-0065

Dr. Missak Ekmekdjian
Chiropractor

Dr. Anahid Ekmekdjian
Chiropractor

Մեծահասակներու եւ մանուկներու Բարբոզաբարձի բուժում:
Գլխացաւ, վզի, մէջքի, յոզային եւ մկանային ցուր: Ինքնաշարժի վնասի եւ հետեւանքով պատճառած վնասուածքներու բուժում:

Ձեր առողջութիւնը մեր մտահոգութիւնն է

ՅՈՒՇ ԵՐԵԿՈՅ ՆՈՒՐՈՒՎԱԾ ԼԵՒՆ Գ. ՄԻՆԱՍԵԱՆԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Նոր Զուգայի Բարեկամներ յանձնախմբի, Լուս Անճեղոսի Իրանահայ եւ Գալիֆորնիայի Հայ Գրողների Միութիւնների եւ Պըրպանքի Սիփան մասնաճիւղի եւ հովանաւորութեամբ Տ. Մուշեղ Ս. Արք. Մարտիրոսեանի, Կիրակի Մարտ 17ին, երեկոյեան ժամը 7:30ին Կլենտէյլի Հանրային Գրադարանի սրահում տեղի ունեցաւ յուշ երեկոյ նուիրուած Իրանահայ Կրթական վաստակաւոր գործիչ, երկարամեայ բանասէր-բանահաւաք՝ Լեւոն Գ. Մինասեանին:

Սրահը ծայրէ ի ծայր լեզուն էր: Ներկայ էին հանգուցեալ կրթական գործիչի մի քանի տասնեակ աշակերտուհիներ: Ժաքլին Թովմասեանի բացման խօսքից յետոյ, Սրբազան հօր պատգամը փոխանցեց Տէր Արտակ Քհնյ. Տէմիրճեանը: Անուանի բանասէրի կեանքին ու գործունէութեանը հանգամանօրէն անդրադարձան եւ յուշեր պատմեցին Դոկտ. Օննիկ Հայրապետեանը, բանաստեղծ Գրիշ Դաւթեանը եւ Ներսէս Տ. Մարտիկեանը:

Գեղարուեստական բաժնում երգերով եւ արտասանութիւններով հանդէս եկան Ատրինէ Մինասեանը, Գեղայր Մինասեանը, Արփա Անդրէասեանը, Արաքս Անթանէսեանը, Արարատ Ղազարեանը եւ Կարօ Մինասը: Երգերին ընկերակցում էր շնորհալի դաշնակահար Հերոս Մինասը: Ծրագրի աւարտին շնորհակալական խօսքով հանդէս եկաւ հանգուցեալ Լեւոն Գ. Մինասեանի որդին՝ Արմէն Մինասեանը, որն իր եւ իր հարազատների կողմից գնահատեց կազմակերպիչներին, ձեռնարկի մասնակիցներին եւ ներկայ հասարակութեանը:

Ծրագրից առաջ ցուցադրուեցին Լեւոն Գ. Մինասեանի կեանքին առնչուող պատկերներ, սկսեալ իր տնից մինչեւ Նոր Զուգայի վանքի թանգարանը, մատենադարանը եւ տպարանը: Յուշ երեկոյն աւարտուեց երեկոյեան ժամի 9:30ին: ՆԵՐՍԷՍ ԲԱԼԱՅԵԱՆ

ՓԱՍՍԻՆԱՅԻ ՓՈՔՐԻԿՆԵՐԸ ՏՕՆԵՑԻՆ Ս. ԶԱՏԻԿԸ

23 Մարտ 2013, Շաբաթ օր կէսօրէ առաջ ժամը 10ին տեղի ունեցաւ Փաստինայի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ շաբաթօրեայ վարժարանի Ս. Զատիկուան աշակերտական հանդէսը:

Հանդէսին ներկայ էին նաեւ աշակերտներու ծնողներն ու հարազատները: Բոլոր ներկաները նախ խոստովանանքի արարողութեան մասնակցեցան եւ ապա ստացան սուրբ հաղորդութիւն: Խոստովանութեան արարողութիւնը կատարեց շրջանի հոգեւոր հովիւ Սարգիս Ա. Քհնյ. Փեթոյեանը: Տէր հայրը փոքրիկներուն առակի մը պարզութեան մէջ բացատրեց Ս. Պատարագին իմաստը: Տէր հօր բացատրութիւններէն ետք, աշակերտները խորանի վրայ երգեցին Մարմին Տէրունական եւ Սուրբ Աստուած շարականները:

Ներկաները ապա անցան Տունայեանց սրահ օրուան հանդիսութեան համար: Վարժարանի տնօրէն Նորայր Տատուրեան մեծապէս գնահատեց ծնողներուն վարժարանին հանդէպ ցուցաբերած յարգանքը եւ անոր համար ծառայելու պատրաստակամութիւնը: Յիշեցնենք, թէ ծնողներն են որ, աւանդականօրէն, պատրաստած ու ճոխացուցած կ'ըլ-

լան տօնական սեղանը:

Տնօրէնը անդրադառնալով վարժարանի ուսումնական ծրագրին եւ այս առթիւ տարուած աշխատանքներուն ծնողներէն խնդրեց միշտ հետեւիլ իրենց գաւակներու դասերուն եւ անոնց հետ անդադար խօսիլ հայերէն:

Օրուան գեղարուեստական յայտագիրը սկսաւ առաջին դասարանի (5-6տարեկան) գողտրիկ յայտագիրով: Ուսուցչուհի Լենա Մարտիրոսեանի առաջնորդած խումբը կատարեց երգեր եւ արտասանութիւններ: Ապա բեմ ելաւ մանկական երգերու յայտնի կատարող՝ Մակիեն: Ան սրահը խանդավառեց աշակերտները եւ մայրերը մասնակից դարձնելով իր երգերուն եւ պարերուն:

Փաստինայի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ շաբաթօրեայ վարժարանը իր հինգ դասարաններով կը ծառայէ Սան Կապրիէլ Հովիտի 5-13 տարեկանի հայորդիներուն: Անոր առաքելութիւններէն մէկն է նաեւ իր աշակերտները քաջալերել հայկական ամէնօրեայ վարժարան անցնիլ. ուստի վարժարանի դասաւանդման ծրագիրները պատրաստուած են այդ ուղիով:

ՀԱՅ ԱԻԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ՇԱՍԼԵԱՆ ԹԱԹԻԿԵԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ՎԱՐժԱՐԱՆԻ ՇՐՋԱՆԱԲԱՐՏԻՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ

Ուրբաթ, 15 Մարտ, 2013 երեկոյեան ժամը 7:30ին սկսեալ, Հայ Աւետարանական Շաբաթիկեան Երկրորդական Վարժարանի Շրջանաւարտից Միութեան Լուս Անճեղոսի թեւը ունեցաւ տարեկան իր երկրորդ ճաշկերոյթը, ուր ի մի բերաւ բազմաթիւ շրջանաւարտներ, ուսուցիչներ, բարեկամներ եւ հիւրեր: Փաստինայի Լէյք Ալենիու Եկեղեցիի սրահին մէջ կայացած սոյն ճաշկերոյթին ներկայ գտնուեցան՝ ՀԱՀԱԵ Միութեան նախագահ Վեր. Ճօ Մաթոսեան, որ կատարեց բացման արթնքը, Թորոնթոյնի Վեր. Եսայի Սարմազեան՝ որպէս օրուան բանախօսը՝ Պէյրութէն՝ Օրդ. Վարդուկ Պալքեան՝ վարժարանին տնօրէնուհին, որ դպրոցին մարտահրաւէրները ներկայացուց: Գործադրուեցաւ գեղարուեստական յայտագիր, որ ընդգրկեց երգ՝ Տիկ. Սալբի Քէլէշեանին կողմէն, պար՝

էլեկիա եւ Թամզարա՝ Լիլիա պարիւրմբին անդամներուն կողմէն եւ կատակաբանութիւն՝ Պրն. Ստեփան Յովակիմեանին կողմէն: Շրջանաւարտից Միութեան ատենապետը՝ Պրն. Զաւէն Հանէսեան իր բացման խօսքին մէջ ներկայացուց միութեան անդամները եւ յատուկ կերպով ողջունեց ներկայ հովիւները, տնօրէններն ու ուսուցիչները: Յայտագրի ընթացքին յատուկ գնահատանքի յոշանուէրներ ստացան երկու ամուսնուհիներ: Վեր. Պերճ եւ Շողիկ ճամպազեանները գնահատուեցան արուեստագիտուհի Տիկ. Կասիա Զոյաքեան-Մուրատեանին ձեռամբ պատրաստուած յուշանուէրով, վարժարանին եւ անոր աշակերտութեան կեանքի մէջ իրենց ունեցած բազմապիսի դրական ազդեցութեան եւ այդ՝ երբ լիբանանահայ գաղութը կ'ապրէր ճգնա-

Շաբ.ը էջ 19

Presented by
Homenmen Ladies Auxiliary

Saturday, May 11, 2013
Garo Soghanalian Hall • 8:30 p.m.
1060 N. Allen Ave., Pasadena

Donation \$35.00

For reservations, please contact:
Lena 626-485-6434 or Karine 818-324-0574

SYRIAN ARMENIAN RELIEF FUND

Save Support Sustain

Syrian Armenian Relief Fund
P. O. Box 1948
Glendale, CA 91209-1948

www.syrianarmenianreliefund.org

8 ՄԻՋՈՑՆԵՐ՝ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԿԱՅՔԵՐՈՒՄ ՄԷՋ ՅԱԶՈՂԵԼՈՒ ԴԱՍԱՐ

Ինչպէ՞ս կարելի է ճանչցուած դառնալ ընկերային կայքերու մէջ: «Forbes»-ը փորձած է կազմել այդ շարժողութեան հիմնական բաղադրիչները:

1) Վեհանձն եղէք:

Օգեցնէք իրար: Օգտագործեցէք ընկերային կայքերը ոչ միայն ձեր լուրերուն եւ լուսանկարներուն համար: Այս կայքերուն միջոցով կարելի է միաւորել մարդոց:

2) Հաւասարակշռութիւն պահպանեցէք իրական եւ երեւակայական կեանքի միջեւ: Միաժամանակ «Facebook», «Twitter», «Pinterest» եւ «Foursquare» կայքերուն մէջ ըլլալը նման է հոսող գետի մէջ լողալուն:

Սակայն, փորձեցէք դանդաղեցնել շարժումը, ընդմիջում տալ, կանգնել: Անոնց, որոնց այժմ հոսանքը կը տանի, հաւասարակշռութիւնը պահելու մասին խորհուրդը կրնայ յիմարութիւն թուիլ: Այս խորհուրդին արժէքը գնահատելու համար նախ եւ առաջ պէտք է դանդաղեցնել շարժումը:

3) Զեռք սեղմեցէք եւ ժպտացէք:

Այս խորհուրդը կրնայ բնական թուիլ, սակայն այդ մէկը այդպէս է: Մտածեցէք, թէ որքան յաճախ դուք իսկապէս ձեռք կը սեղմէք եւ կը ժպտաք: Դուք, ամենայն հաւանականութեամբ, երբեմն այդ մէկը կը կատարէք իրական կեանքի մէջ: Նոյն կերպով կարելի է վարուիլ նաեւ ընկերային կայքերուն մէջ: Այդ արարքը ձեզի կու տայ հնարաւորութիւնը՝ դաշնելու այլ մարդոց, ձեռք սեղմելու եւ ժպտալու: Եղէք բնական եւ հաճելի:

4) Մեքենայաբար մի՛ ընդունիք ձեր ընկերներուն շարքը: Մասնագէտները խորհուրդ կու տան ընկերային կայքերը օգտագործել

նոր կայքեր հաստատելու համար: Ընկերացէք այնպիսի մարդոց հետ, որոնց հետ ձեր կարծիքով կարելի է երկու կողմերուն համար օգտակար յարաբերութիւններ ունենալ: Յաճախ այնպիսով կը ձեւաւորուին նոր գործնական կայքեր: Սակայն, ընկերային կայքերը պէտք է ընկալել որպէս գնահատածային մարքեթինկի գործիք:

5) Արագ գործեցէք:

Յաջողակ մարդիկ ընկերային կայքեր կ'այցելեն օրուան ընթացքին մի քանի անգամ, սակայն ամբողջ օրը այնտեղ չեն անցնէր: Բաւական է ընկերային կայքերուն 10-15 վայրկեան տրամադրելը, իսկ մնացած ժամանակը՝ հիմնական աշխատանքին:

6) Հաճոյք ստացէք:

Եթէ դուք ժամանակ առ ժամանակ չէք գուարճանար ընկերային կայքերուն մէջ, ապա ինչո՞ւ համար անոնք ընդհանրապէս պէտք են:

7) Լսել իրար:

Դրական որոշումը կամ դրական պատասխանը միշտ չէ որ կ'ըլլայ: Սակայն, դուք միշտ հնարաւորութիւն ունիք դառնալու այն մարդը, որ կրնայ լսել գրուցակիցին: Մեր իրականութիւնը այնպիսին է, որ մարդոց մեծամասնութիւնը այնքան զբաղած է օրուան ընթացքին, որ պարզապէս կը մոռնայ արտայայտուելու կամ լսելու անհրաժեշտութեան մասին:

8) Պէտք է իմանաք ո՞րն է ձեր նպատակը:

Ձեզի ոչ ոք չի պարտադրեր գրել «Twitter»-ի կամ «Facebook»-ի մէջ այն ինչ որ բոլորը կը սպասեն ձեզմէ: Կառուցեցէք ձեր սեփական տունը, այլ ոչ թէ տարածք վարձեցէք ընկերային կայքին մէջ: Իրականութեան մէջ, ընկերային կայքերու մէջ գործունէութիւնը պէտք է մարդոց բերէ իրենց «տուն»ը:

ՈՏՆԼՈՒՄԻ ԴԱՍԸ

Շարունակուած էջ 14-էն

լու: Աննախաղէպ իրադարձութիւն, որ գարմացուց լրագիրներն ու հաւատացեալները: Ան արժանի նկատած էր ազգի ծառաներուն ոտքերը լուսալու, զանոնք պատուելու եւ մեծարելու: Արդարեւ, եթէ Յիսուսի աշակերտները պիտի տարածէին քրիստոնէութիւնը, քարոզէին Քրիստոսի պատգամները, զուգընթաց առաքելութեամբ չէ՞ն բռնաւորուած եւ կոչուած հայ լեզուի,

գիրի, գրչի ու միտքի քարոզիչները: Մաշտոցի աշակերտներն ու առաքեալները:

Այսօր ոտնլուացի դասին օրն է. ի հարկէ, արարողութիւնն ու դասատուն հերիք չեն. դասին հետեւորդներն ու հաւատացեալները պատրա՞ստ են զայն կիրառելու իրենց կեանքին մէջ, զայն դարձնելու իրենց կենցաղին մէկ մասնիկը: Ըլլալու լիարժէք եւ հաւատարիմ աշակերտները Յիսուսի այնչափ ուսանելի օրինակին:

ԺԻՏԱԿԱՆ ԴԵՊԵՐԸ ԿՐՆԱՆ ԲԱՐՁՐԱՑՆԵԼ ԲՈՐԲՈՔՈՒՄՆԵՐՈՒ ԴԱԿԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՍԱՐՄՆԻՆ ՄԷՋ

Բէկի Զոքոյա եւ իր հետագօտական խումբը իրենց ուսումնասիրութեան ընթացքին յայտնաբերած են, թէ երբ ուսումնասիրութեան մասնակիցներէն խնդրեն մտածել բացասական կամ ճնշիչ յիշատակներու մասին, անոնց մարմնին մէջ կը բարձրանայ բորբոքումի վտանգը: Այս երեւոյթը կը պատահէր, երբ մասնակիցները երկար ժամանակ տրամադրէին յիշելու վատ յուշերը եւ մտածելու անոնց մասին:

Նախապէս, գիտնականները հաստատած են ճնշուածութեան (stress) եւ մարմնի դիմադրողականութեան միջեւ յարաբերակցութիւն մը, որուն համաձայն ճնշուածութիւնը կրնայ տկարացնել դիմադրողականութիւնը: Այս տեսութիւնէն մեկնելով, Աթէնքի եւ Միացեալ Նահանգներու հետազոտողները համագործակցելով Օհայոյի Համալսարանի գիտնականներուն հետ կը բացատրեն, թէ վատ յիշատակները կը պատճառեն ճնշուածութիւն, որ իր կարգին կ'ազդէ մարմնի դիմադրողական դրութեան վրայ: Դիմադրողականութեան տկարացումին պատճառով է, որ մարմնին մէջ կը բարձրանայ բորբոքումներու հաւանականութիւնը:

Ուսումնասիրութեան ընթացքին, դիմադրողական դրութեան տկարութեան կողքին, վատ փորձառութիւններու մասին մտածած ժամանակ մասնակիցներու մարմնին մէջ զգալիօրէն կը բարձրանայ C-reactive protein-ի քանակը:

նակը: Այս protein-ը պատասխանատու է մարմնին մէջ գոյութիւն ունեցող բորբոքումներուն: Այսինքն, որքան շատ ըլլայ C-reactive protein-ի քանակը, այնքան շատ կ'ըլլայ բորբոքումներու հաւանականութիւնը: Այս ուսումնասիրութեան արդիւնքները գուրահեռ կ'ընթանան նախապէս կատարուած բրիտանական ուսումնասիրութեան մը հետ, որուն համաձայն ընկճուածութեան եւ ջղայնութեան հակում ունեցող անձերու մարմնին մէջ C-reactive protein-ի քանակը աւելի բարձր կ'ըլլայ քան սովորական մարդոց պարագային:

Զոքոյայի եւ իր հետագօտական խումբին կողմէ կատարուած ուսումնասիրութեան մաս կազմած են 34 առողջ կամաւորներ: Հետաքրքրական է, որ C-reactive protein-ի քանակը կը սկսի նուազիլ, երբ մասնակիցները ենթարկուին չէզոք նկարներու կամ սկսին մտածել շուկաներու եւ գնումներու մասին: Այլ խօսքով, դրական կամ նոյնիսկ չէզոք դէպքերու վրայ կեդրոնացումը կրնայ կանոնաւորել մեր զգացումները, C-reactive protein-ի քանակը եւ բորբոքումի հաւանականութիւնը:

Ահա յաւելեալ պատճառ մը՝ գնահատելու կեանքի դրական տուեալներն ու դէպքերը: Անոնք ոչ միայն կարեւոր են մեր ուրախութեան համար, այլ նաեւ կրնան հիմնական դեր ունենալ մեր առողջութեան մէջ:

Պ. ՍԵԻԱԿԻՆ ԳԵՈՐԳ ՔՐԻՍՏԻՆԵԱՆ

Իջնում է երեկոն . . .
Մայրամուտի հրդեհող հոգում
Ես քո խօսքերն եմ փնտռում,
Մայրամուտի բոցերի միջից
Ես քո կրակէ բառերն եմ
հանում
Եւ դոջի պէս
Ծածանում բոլոր
Առաւօտների կարկամած
շուրթին:

Իջնում է երեկոն.-
Ինչ-որ մարգարէ խնջաւում է
հեռում,
Կեանքի ու մահուան
Գոռ ու անիմաստ կռիւ է գնում
Աշխարհի սրտում:

Դու գալիս ես,
Դու կանգնում ես
Յրդեհող հորիզոնի շուրթին .

Եւ դու՛ մեծ տառապեալը,
Կրկին յիշում ես մեծագոյն
պարտքը՝

Մորթոտուած ծաղկի,
Քառատուած մանկան,
Մտրակուած, եղծուած մերկ
ճշմարտութեան

Լոյսերի ճանդէպ, որոնց
փրկութեան
Ոգորումներում դու
անմահացար

Կէս ճանապարհին . . .

Եւ ահա գալիս,
Կանգնում գլխահակ,
Մարգարէական անիմաստի
խօսքեր ես ասում,

Շշնջում կամաց,
Յետոյ՛ ինքնակամ
խաչ ես բարձրանում . . .

Եւ ես դարաւոր արցունքի
ծովից
Երկհազարամետալ
պատկերներն հանում,
Շարում կողք կողքի,
Եւ յայտնութիւն եմ անում ինձ
համար,-

Աշխարհում եղած
Քրիստոսներից
Ամենամեծը, ամենից վսեմ
Տառապեալն ես Դու:

Չարենց, Օ~, անում հրակէզ,
Եւ իմ շուրջ կրակներ եմ
վառում,

Երկնքում նոր աստղեր,
Աշխարհներ եմ գնում,
Յոգիներ եմ այրում,
Բոցոտում, խորովում:
Ես ինչպէ՞ս, ես ինչպէ՞ս
դիմանամ

Այս հրին,
Ես ինչպէ՞ս հաւաքեմ
Լոյս վարդերն անվախճան
Քո ճամբի:

Ինձ համար գիշերուայ խոլ
մութից
Ազատում էլ չկայ՝ առանց քեզ,
Իմ հոգու, իմ արեան, իմ երգի
Արշալոյսն արեւկայ՝

Տատասկոտ, քարակոփ,
Յոյժ դժուար
Քո ճամբով է անցնում
-Չարենց, Օ~, անում հրակէզ:

ԳՐԱԻՈՒԱԾ ՕՐ

Մայիս 10, 2013

Բենիամին Ժամկոչեանի գիրքի ներկայացում
Սահակեան Սանուց Միութեան
կազմակերպութեամբ
Մանրամասնութիւնները յաջորդիւ:

ՎԱՐՁՈՒ ԳՐԱՍԵՆՆԵԱԿՆԵՐ

1060 North Allen Ave
Pasadena, CA 91104

Գրասենեակները վերանորոգուած
եւ յարմար վարձքերով Յետաքրքրուողներէն
հեռաձայնել՝ (626) 398-0506

ՏՂԱՍԱՐԴՈՒՆ ԼԵԶՈՒՆ ԵՒ ԱՆՈՐ ԱՆՅՐԱԺԵՇՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՔԱՐՏԵԶԸ ԲՈԼՈՐ ՄԱՆՐԱՍԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Որովհետեւ տղամարդը ընկեր է, սիրական է եւ ամուսին է, որովհետեւ անոր հետ հաղորդակցելը շատ անգամներ սայթաքումներու ենթարկուած է, որովհետեւ անոր հետ յարաբերութիւնը գերծ չէ վերիվայրումներէ, եւ որովհետեւ երբեմն կը զգաս, որ տղամարդը ուրիշ մտրորակէ է եւ դուն իր լեզուն չես հասկնար, այս բոլոր պատճառներուն համար քեզի կը ներկայացնենք ծինային քարտէզը՝ անոր բոլոր զգացական անհրաժեշտութիւններուն եւ հիմնական պահանջներուն: Քեզի կը ծանօթացնենք այս պէտքերուն՝ ի՛ր իսկ լեզուով, բարդատուութիւն կատարելով քու եւ իր միջեւ գոյութիւն ունեցող էական տարբերութիւններուն: Թերեւս այսպիսով կարենան հասկնալ զինք, ապրիլ ու հաղորդակցիլ իր հետ ներդաշնակօրէն, մէկ մտրորակի վրայ:

Գործին մէջ տղամարդիկ 3 տեսակ են.

Գործին մէջ, ինչպէս կեանքի մէջ, տղամարդիկ իրար նման չեն, այլ՝ անոնք կը բաժնուին 3 տարբեր տեսակներու, որոնցմէ իւրաքանչիւրը յատուկ վերաբերմունքի պէտք ունի, որպէսզի կարենայ յաջողիլ, իր շուրջի իմբակին հետ ընտելանալ եւ իր ուժակնութիւնը ամբողջութեամբ օգտագործել:

Այս երեք տեսակները կարելի է սահմանել որպէս աւանդապաշտներ, մասնակիցներ եւ առանձնաշատակներ:

Իւրաքանչիւր տեսակ ունի թէ՛ դրական եւ թէ՛ բացասական յատկութիւններ, որոնք կը գծեն անոր ասպարէզային ուղղութիւնը: Օրինակի համար, ծրագրաւորումի եւ յատակ ցուցմունքներու բացակայութիւնը կ'ընկճէ ի մասնաւորի աւանդապաշտները, մինչ բախումները եւ թշնամական անհատական յարաբերութիւնները ծանր բեռ եւ խիստ ազդեցիկ են մասնակիցներուն համար, իսկ առանձնաշատակները կը զգան, թէ ուղղակի հակոցութիւնը եւ խստապահանջ օրէնքները առիթ կը ստեղծեն թշնամական միջնորդ ստեղծելու, որուն հետ իրենք չեն կրնար վերաբերիլ:

Ասոնց յաջողութիւնը կու գայ իւրաքանչիւր տեսակին յարմարող միջնորդատ ապահովելով. աչսինքն՝ կանոնը եւ չափանիշերը աւանդապաշտներուն համար, ընկերային շերտ յարաբերութիւնները՝ մասնակիցներուն համար, ստեղծագործութիւնը եւ անհատական զարգացումն ու աճը՝ առանձնաշատակներուն համար:

Ձանազան տեսակի կազմակերպութիւնները կրնան ներգրաւել տարբեր տեսակի պատկանող անհատներ. օրինակի համար, մինչ զինուորական հաստատութիւնները եւ անոնց մէջ գործող կարգ ու կանոնը կը գրաւեն աւանդապաշտները, մարդասիրական ծառայութիւններով կը հետաքրքրութիւններով գործող կազմակերպութիւնները գրաւի են մասնակցութիւնը սիրողներուն համար, իսկ առանձնաշատակները կը սիրեն ստեղծագործական աշխատանքները, գործ կարելի է «ազատութեամբ» կի-

րարկել:

1) Աւանդապաշտները. ի գործ կը դնեն կայունութիւնը, հիմքը եւ կանոնը, որոնց պէտք ունի զարգացման եւ աճման ձգտող իւրաքանչիւր գործ կամ հաստատութիւն: Անոնք կը դնեն օրէնքները, որոնք կ'արտօնեն իւրաքանչիւր անհատի՝ միասին աշխատելու կանոնաւոր կերպով:

Ասոնց գորաւոր կէտերն են.

* Պարտականութեանց մէջ յատակութիւն:

* Ջանքերու կանոնաւորում:

* Մանրամասնութիւններուն կատարմամբ զգուշութիւն:

* Չափանիշերու յանձնառութիւն:

* Օրէնքներու զնահատանք:

* Իրականութիւններու եւ թիւերու յիշողութիւն:

* Իրենց կատարած որեւէ աշխատանքի մէջ կանոնի ապահովում:

2) Մասնակիցները.

Գործնական եւ սիրալիր են: Անոնք կ'ապահովեն այդ դրական ոգին, որ անհատները իրար կը մօտեցնէ եւ անոնց մօտ կը ստեղծէ բարեկամական ոգին: Որպէս ղեկավարներ, այս տեսակի անձերը իրենց գործընկերները մասնակից կը դարձնեն իրենց որոշումներուն, իսկ որպէս հետեւորդներ՝ անոնք իմբակի անդամ են լաւագոյն տեսակի: Այս տեսակին պատկանող տղամարդիկ ամէն ընտանիքի եւ գործատեղիի մէջ ընտելացումի անհրաժեշտ գործօններն են: Անոնք իրենց բնութեամբ կ'ապրին ջերմութեան եւ աջակցութեան միջնորդութեամբ:

Ասոնց գորաւոր կէտերն են.

* Հոգատարութիւն կը ցուցաբերեն:

* Ընտելացում եւ ապահովութիւն կը բերեն:

* Կը սորվեցնեն եւ խորհուրդներ կու տան:

* Հաւաքական աշխատանքի ոգի կը ստեղծեն:

* Ուրիշներուն հետ կը զգան եւ անոնց պէտքերով կը հետաքրքրուին:

* Ջերմութիւն եւ աջակցութիւն կը տրամադրեն:

3) Առանձնաշատակները.

Նոր եւ ստեղծագործ գաղափարներ կը ներկայացնեն: Անոնք ազատ տղամարդիկ են. կը դիմադրեն ուղղակի վերակացու դառնալու պաշտօնին, սակայն անձնական գետնի վրայ երբ հրահրուին, անոնք կը յայտնուին որպէս տինամիք եւ ստեղծագործ անձեր: Իւրաքանչիւր աշխատանք միշտ պէտք ունի ստեղծագործողի, եթէ անհատը կ'ուզէ յաջող եւ գորաւոր ըլլալ, մասնաւոր եթէ մրցակցութեան միջնորդութիւնը կը գտնուի:

Ասոնց գորաւոր կէտերն են.

* Իշխանութեան դէմ մարտահրաւեր կը դիմեն:

* Գործունէութեան եւ օրէնքներուն մէջ թերացումները կը գտնեն:

* Հարցերուն հետ հաճոյք առնելով կը վարուին:

* Ի պահանջեալ հարկին, բարեկարգման մէջ հմուտ են:

ՊԶՏԻԿՆԵՐՈՒՆ ԶԱԶԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ

* Սուլոցով հազը.

Եթէ պատկիդ ձայն կը հանէ (սուլոց) արտաշնչած ժամանակ, թերեւս ան բորբոքում է, կը տառապի շնչառական վարին խողովակներուն մէջ: Այս մէկը կրնայ պատահիլ ազմայի հետեւանքով կամ եթէ օտար մարմին մը փակած է շունչի վարի խողովակները:

* Գիշերային հազը.

Գրեթէ ամէն տեսակի հազերը կը վատանան գիշերը: Երբ երեխադ հարբուխի բռնուի, քիթէն արտադրուած խլինքը պատճառ կ'ըլլայ, որ անոր հազը գրգռուի գիշերը, ինչ որ կ'արգիլէ անոր՝ հանգիստ քնանալ: Նոյնպէս, ազման կրնայ գիշերային հազի նոպաներ յառաջացնել, որովհետեւ շնչառական համակարգին օդային անցքերը հակում ունին այս շրջանին զգայնութեան եւ գրգռուածութեան ենթարկուելու:

* Առաւօտեան հազը.

Կը յառաջանայ պաղ հովէն, օրինակ, կամ մարմնային աշխատանք թափելէ ետք: Օրուան ընթացքին այս տեսակը կրնայ գորանալ:

Խրատ.- վատահացիք, որ սուներ գերծ է անուշահոտ նիւթերէ, անային կենդանիներէ կամ մուխէ (մանաւանդ ծխախոտի մուխը), որոնք պատկիդ մօտ հազը կը

գրգռեն:

* Տաքութեամբ ընկերակցուող հազը.

Հազէ, միջին աստիճանի տաքութեան եւ վազող քիթէ տառապիլը ապացոյց է սովորական հարբուխի: Սակայն, եթէ հազին ընկերակցի 39 աստիճանէն աւելի բարձր տաքութիւն, յանձնարարելի է անյապաղ բժշկելին դիմէք:

* Հազ եւ փսխունք.

Շատ անգամներ պատկիներ այնքան շատ կը հազան, որ կը փսխեն: Ինչպէս նաեւ, հազը եւ հարբուխը կամ ազման պատճառ կ'ըլլան, որ մեծ քանակութեամբ խլինք հասնի ստամոքսին, ինչ որ փսխունք կը յառաջացնէ: Ընդհանրապէս, եթէ երեխան գորաւոր հազի պատճառով փսխէ, այս հարցը բնական է բացի եթէ շատ երկարի այս վիճակը:

* Մշտական հազը.

Որուն պատճառը հարբուխ է եւ որ կրնայ մի քանի շաբաթ երկարիլ, մանաւանդ եթէ պատկը հարբուխի կամ ազմայի իրարայաջորդ նոպաներ ունենայ, եւ զգայնութեան մէջ քրոնիկ վարակէ կը տառապի:

Կարեւոր.- Եթէ հազը երեք շաբաթէ աւելի տեւէ, յանձնարարելի է բժշկելին դիմել:

* Նոր գաղափարներու ծնունդ կու տան:

* Գոյութիւն ունեցող ուժակաւորութեան վրայ կը կեդրոնանան:

* Հաւանականութիւններ կը դնեն:

* Անհատը որպէս անհատ կը յարգեն: Գիտնալը եւ գաղափար կազմելը, թէ սիրած տղամարդը այս իմբակներէն որ մէկուն կը պատկանի, կ'օգնեն քեզի աւելի լաւ կերպով հասկնալու անոր անհրաժեշտութիւնները, ինչպէս նաեւ կը մղեն քեզի իրեն օգնելու՝ յաջողելու համար

իրեն յարմարող գործերուն մէջ եւ ներկայ ըլլալու միջավայրի մը մէջ, ուր ինք իր լաւագոյնը կը տրամադրէ:

Եթէ անոր մօտ գտնես անյայտ պատճառներով անարդարացուցիչ լարուածութիւն, գիտցի որ ան կը գտնուի իր անհատականութեան հետ խոտոր համեմատող ասպարէզային միջավայրի մէջ, հետեւաբար, փորձէ քաջալերել զինք՝ նայելու դէպի ուրիշ կողմ, սեղ մը՝ ուր կրնայ օգտուիլ իր դրական յատկութիւններէն եւ գորաւոր կէտերէն:

Yoga for Health

Introduce your Body to your Brain they might like each other

Please Join us Every Tuesday and Thursday, starting February 5th, from 7:15pm to 8:30pm and learn how to manage your:

Migraine/Fatigue	Body Fat
Back pain	Sex Drive
Stress/Anxiety	Wrinkles
Irregular heartbeat	Blood Circulation
Constipation	Insomnia
Depression	

Location: 1060 N Allen, Pasadena CA 91107
For more Information, Please contact
"Tina Vartabetian" at (818) 720-0277

1st Month Free

ԿԱՐԱՊԵՏ ԿԵՕՔՏԵՐԵԼԵԱՆ

Շարունակում է 7-էն

ներկայացուած տեղեկագիրներուն մէջ, Կ. Կէօքտէրէյեանի մասին եղած երեւակայական վերագրումները կը բացակայէին: Ատանայի Պատերազմական Ատեանին ներկայացուցած տեղեկագիրն մէջ, Կ. Կէօքտէրէյեան կ'ամբաստանուի, որ «յատուկ նշանառութեան տախտակներ շինելով պարզապէս նշանառութեան վարժութիւններ եւ փորձեր» կատարած է, իսկ Ատանայի նահանգապետ ձէւատ պէյ, իր տեղեկագիրն մէջ Կ. Կէօքտէրէյեանը կը մեղադրէ թուրք սպաննած հայ երիտասարդի մը փախուստը կազմակերպած ըլլալու յանցանքով (12):

Ձերբակալուած հայերը կը բանտարկուին իր գարշահոտութեամբ հռչակաւոր դարձած Փայասի բանտին Պօզուզ գետին մէջ: Ատանայի երեսփոխան Մեծն Մուրատի (Համբարձում Պոյաճեան) եւ այլոք միջամտութիւններուն շնորհիւ, վեց ամիս ետք հայ բանտարկեալները կը փոխադրուին աւելի ընդունելի պայմաններ ունեցող Ատանայի, Հոռոզսի եւ Պոտրուճի բանտերը: Դարձեալ Մեծն Մուրատի միջնորդութեամբ, հայ բանտարկեալներէն ոմանց ներում կը շնորհուի եւ անոնք 1911-ին ազատ կ'արձակուին (13): 1915-ին, Կ. Կէօքտէրէյեան եւս իր ժողովուրդին հետ կը բռնէ տարագրութեան ճամբան: Սակայն, անոր տարագրութեան պատմութիւնը կ'ըլլայ ամբողջապէս տարբեր ուրիշներէն: Կ. Կէօքտէրէյեանի նախաձեռնութեամբ կը կազմուի «նուիրուածներու խումբը»: «Կիլիկեան շրջանի հնչակեան երկու գործիչներ, թրքական եւթադանէն հրաշքով ազատած երկու հին յեղափոխականներ, մին Կարապետ Կէօքտէրէյեան եւ միւսը Ահարոն Գրքեաշարեան, առաջինը փաստաբան, իսկ երկրորդը՝ աստմնաբուժ, գիրար կը գտնեն աքսորի ճամբուն վրայ, Հալէպի մէջ: Երկու խիզախ հայեր, որոնք մարդկային պատուհասին ու մահուան առջեւ առանց շքուանքի, կը պահեն իրենց պաղարիւնը, եւ կը յաջողին յղանալ փրկարար գործունէութեան մը ծրագիրը: Իրենց կը միանայ նաեւ Մալաթիացի Սարգիսը (Կէօքուրեան - Ե.Ճ.): Ահա՛ այս երրորդութիւնն է, որ կը հիմնէ «նուիրուածներու» կազմը» (14): «Նուիրուածներու խումբը»ին նպատակն էր բարեկամական կապեր ստեղծել ոչ-թուրք ցեղախումբերուն հետ եւ այդ միջոցով ստոյգ մահուան գացող հայ տարագիր բեկորներուն համար արբանական անապատին մէջ ստեղծել «կեանքի ովասիներ»: Կ. Կէօքտէրէյեան, որ քաջածանօթ էր թրքերէնին եւ արաբերէնին, պարտականութիւն կը ստանձնէ բարեկամական կապեր ստեղծել Սինճար լեռան եզրտիրներու ցեղապետ Հմոյէ Շարոյի հետ (իրարմէ անկախ նոյն աշխատանքը կը նախաձեռնէ նաեւ Պաղատատ հաստատուած Արսէն Կիտուր): Սարգիս Կէօքուրեան, որ պատանեկութիւնը Ազնէ Տաղի քրտական միջավայրին մէջ անցուցած ըլլալով քաջածանօթ էր քրտական քանի մը բարբառներու, նոյն գործը կը կատարէ Միսիբիի քիւրտ ցեղախումբերուն մօտ: Այս աշխատանքին իր մասնակցութիւնը կը բերէ

Հաճնոյ ապագայ քաղաքապետ Կարապետ Չալեան:

Կ. Կէօքտէրէյեան կը սիրուի ու կը յարգուի Հմոյէ Շարոյէն եւ ընդհանրապէս եզրտիրներէն: Վերջիններս անոր կու տան «Շէյխիւլ Արմէն» կոչումը: «Շէյխիւլ Արմէն...: Սինճարի լեռնականները մկրտեցին Կէօքտէրէյեանը, ու անոնց մեծերը իբր այդ գայն յարգեցին ու խօսեցան անոր հետ: Օրէնսգէտ, հողատէր, հօտերու եւ արօտներու տէր Կէօքտէրէյեանը, այդ ազնուական յեղափոխականը, «շէյխ» անունումէն երբեք չազդուեցաւ, ընդհակառակն պատիւ նկատեց այդ անուանումը եւ աղանդամոլի մը հպարտութիւնով գայն պահեց աւելի վերջն ալ՝ հայկական շրջանակներու մէջ եւս: Իր հակայ հասակէն անկախ, փառաւոր եւ ալեխառն մօրուքին չափ տալով՝ ներքին գոհունակութիւն մը կը զգար ան, ու յաճախ, կուրծք լեցնող շունչ մը քաշելով, խոճի պարտքը կատարած մարդու մը երանութիւնը կ'ունենար: Չէ՞ որ Կիլիկեան ընտրանիէն եղող այդ մարդը, երբեմնի սարսփազդու հայ ֆետային, «շէյխ» դառնալով՝ յեղափոխականի իր ճամբէն ու անոր սրբազան նպատակէն շեղած չէր երբեք, եւ իր այդ քայլով անգամ մըն ալ անձը վտանգած ու իր ցեղին տասնեակ հազար իլեակները փրկած էր: Իր մարմնոյն ամէն կողմը ծակծկող ու ակօսող գնդակի ու դանակի սպիները, իր գոհաբերութեան չափանիշին կարկառուն փաստերն էին: Ու բանտերէն, կախաղաններէն եւ ջարդերէն աննկուն ու անվհատ, տասնեակ տարիներով հաւատարիմ երկիրազօրութիւնով մը գաղափարին ու անոր յաղթանակին ծառայող այդ ընտրեալին համար նորութիւն մը չէր, երբ այս անգամ ալ հարկ եղաւ «շէյխ»ի մականը ձեռք առնել: Պաշտօնը նոյնն էր, եւ որքան հպարտ էր ան, որ այս անգամ ալ առիթը կը տրուէր իրեն, իր քարոզչական նուիրական գործը կատարելու, ցեղին հունէն դարերով բաժնուած ճիւղերու մէջ, ուր կ'երթար ցանելու սերմերը՝ հայ պատմութեան, քաղաքական տեսիլքին եւ մարդկային իրաւունքներու գիտակցութեան: Իբր օրէնսգէտ, իր գործի առօրեայ կեանքին մէջ շատ անգամներ շփում ու յարաբերութիւն ունեցած հարեւան այդ լեռնականներուն հետ, ուսումնասիրած եւ քաջածանօթ էր անոնց բարբերուն, հաւատարիքներուն, պատմութեան եւ լեզուին: Իր այս առաքելութեան մէջ, ան անձանաչելի շէյխ մը դարձած էր, այնքան իսկապէս ու հարազատ, որ իր ճամբու ընթացքին շատ անգամ կասկածելի թուելով հետապնդուած, բայց ոչ մէկ պաշտօնեայ կարող չեղաւ դաշիւ անոր: «Անգամ մը յաջողիմ Սինճարի դռները բանալ հայ տարագրութեան առջեւ, անկէ ետք թող մեռնիմ», ըսած էր ան իր հրաժեշտի խօսքերուն մէջ, երբ մեկնած էր Հալէպէն» (15):

«Տասնեակ հազարաւոր հայեր Սինճար ապաստանեցան եւ վայելեցին Համոյէ Շարոյի եւ Շէյխ Իսմայիլի ասպնջականութիւնը: Ատիկա «Շէյխիւլ Արմէն»՝ Կէօքտէրէյեանի շնորհիւ էր...: Հայաստանի եզրտիր քիւրտներուն զրկած Շէյխ Իսմայիլի կոն-

դակը, որ Հայաստան զրկուեցաւ Հ. Հանրապետութեան իրաքի ներկայացուցիչ Արսէն Կիտուրի միջոցով, գորեղապէս ամրացուց այդ կապը եւ դիւրացուց Սինճարէն Հայաստան ապաստանող իլեակներուն փախուստը (1917-էն սկսեալ) (16): Միւս կողմէ Ազնէ Տաղի տէրուիշին (Ս. Կէօքուրեան - Ե.Ճ.) ձեռքով ազատագրուածները նոյնպէս Սինճարի լեռնային ճամբով կը հասնէին Մուսուլ եւ անկէ Պաղտատ՝ միանալու Պաքոպայի վրաններուն տակ ապաստանած հայութեան: Անոնք Պաղտատի մէջ իրենց նախնական խնամքը կը ստանային Հայոց Եկեղեցիին բակը եւ կը տեղաւորուէին հայրենասէր պաղտատցիներու տունները» (17):

«Նուիրուածներու խումբը»ին կողքին կը ստեղծուի նաեւ «Սեւ Թաթ» թուրքիկ խումբը: Ասոր պարտականութիւնն էր մէջտեղէն վերացնել իրենց վայրագութեամբ առաւել աչքի ինկած թուրք պաշտօնեաներն ու իսլամութիւն ընդունած հայ լրտեսները, որոնք իրենց մորթապաշտութեան պատճառով երբեմն աւելի վայրագ էին քան թուրք պաշտօնեաները (18): «Սեւ Թաթ»ի գործունէայ անդամներէն կ'ըլլան Ս. Կէօքուրեան (որ ապագային կը կազմակերպէ նաեւ դաւաճան Արթուր Եասեանի ահաբեկումը), շարցի Աւշար (Գրիգոր Թաթուլեան), ուրֆացի Մարտօ (Մարտիրոս), հաճընցի Թորոս ձեռքէն, աստանացի Արամ Պէրպէրեան, մարաշցի Սարգիս Սէրայտարեան, տիգրանակերտցի Թաթոս, եւ այլն: «Սեւ Թաթ»ի գործելաճուրդը կ'ըլլայ աչքերէ հեռու վայրի մը մէջ, բառիս իսկական իմաստով վերացնել, անհետացնել պաշտօնեան կամ լրտեսը, որովհետեւ դիակին բացառապէս կրնար իր շուրջ աղմուկը արձարցնել եւ գործի յետագայ ընթացքը խոչընդոտել: «Սեւ Թաթ»ը նաեւ իր անուշով սպառնազիրներ կը զրկէ իրենց չարագործութիւններով հռչակ ստացած ոստիկաններուն եւ պաշտօնեաներուն:

Ձինադադարէն ետք Կ. Կէօքտէրէյեան կը գործէ աւելի համարձակ եւ հրապարակային: Անոր նախաձեռնութեամբ 1918

Նոյնմբերին Դամասկոսի մէջ տեղի կ'ունենայ կիլիկեցիներու ընդհանուր ժողով: Սա, կիլիկեցիները համախմբելու եւ անոնց տունդարձը կազմակերպելու առաջին լուրջ փորձն էր: Ժողովը կ'ընտրէ գործադիր յանձնախումբ մը Անդրանիկ Կէնճեանի նախագահութեամբ, որուն մաս կը կազմէ Կ. Կէօքտէրէյեան: Գործադիր յանձնախումբը կը կազմէ ենթախումբներ եւ կ'անցնի աշխուժ եւ խտացեալ աշխատանքի: Սակայն, Կ. Կէօքտէրէյեանի նպատակները այլ էին. «Կէօքտէրէյեան ընդհանուր խորհրդակցութենէ աւելի իր սեւեռեալ գաղափարը ունի, որուն յաջողութեանը համար աւելի նիւթական աջակցութեան միացն պէտք ունի եւ յանձնախումբէն կ'ակնկալէ նիւթականին հայթայթումը միայն, որպէսզի իր գինեալ

խումբով առաջինը ըլլայ Կիլիկիա (Ատանա) իր ծննդավայրը վերադարձող: Անկէ տարբեր հայեցակէտ չունի, եւ կարծես իրեն համար ատկէ տարբեր ալ պարտաւորութիւն եւ գոյութեան իրաւունք չի կրնար ունենալ այս մեր յանձնախումբը» (19):

1919-ին Կ. Կէօքտէրէյեան կը մեկնի Ատանա, ուր իր ընկերոջ Կ. Չալեանի հետ կը բանայ երեսփոխանական գրասենեակ մը:

Իր անձնական գործին կողքին անձամբ ողջութեամբ կը նուիրուի ազգային-հասարակական կեանքին: Այդ շրջանին նուիրուած պատմական շատ մը էջերու մէջ կը հանդիպին Կ. Կէօքտէրէյեանի անուն: Ան այդ շրջանին յաճախակի կազմակերպուող հանդէսներուն եւ ժողովրդային հաւաքներուն մէջ կ'երեւայ որպէս բեմասաց եւ հրետոր (20): Մաս կը կազմէ եւ կ'ատենապետէ միջ-կուսակցական ժողովը (21): Զեկուցաբերի հանգամանքով կը մասնակցի ՍԴՀԿ Կիլիկիոյ շրջանի պատգամաւորական ժողովին (22): Աւելի ուշ, Հաճնոյ անկումէն ետք, կ'ըլլայ առաջիններէն, որ օգնութիւն կը փութացնէ երկար թափառումներէ ետք Ատանա հասած հաճընցի իլեակներուն (23):

Կ'ընտրուի ազգային-քաղաքական ժողովի ատենապետ եւ կը հետապնդէ Առաջնորդարանի կալուածային հարցերը (24):

Այդ շրջանին Կ. Կէօքտէրէյեանի գործունէութեան բարձրակէտը կը հանդիսանայ յառաջացեալ տարիքին 100 հոգինոց կամաւորական գունդի մը կազմութիւնը եւ իր առաջնորդութեամբ պաշարուած Հաճնոյ օգնութեան երթալու համարձակութիւնը:

Այս կապակցութեամբ, արշաւախումբին յառաջապահը եղող «Առիւծ» խումբի խմբապետ Գ. Թաթուլեան իր հրամանատարին մասին կը գրէ. «Կարապետ Կէօքտէրէյեան այդ օրերուն 75 անց, ճեփճեմակ երկար մօրուքով ծերունի մըն էր, միաժամանակ մեծ եւ յայտնի իրաւաբան մը, կը պահէր իր կորովը եւ անխախտ ու անսայթաք հաւատք ունէր իր բազմաչարչար ազգին հանդէպ: Այս հակա հերոսը պաշտամունք ունէր իր ազգին գաւակներուն ու հայրենիքին: Կատարեալ անբասիր հայ մարդ, այդ տարիքին մէջ, արհամարհելով մահը, ամէն ինչ աչք առած, կ'ուզէր անպայման օգնութեան հասնիլ Հաճնոյ հերոս ժողովուրդին» (25): Ու ճիշդ այս բարոյական կերպարը ընդգծելու համար է, որ «Երիտասարդ Հայաստան», Կիլիկիոյ անցքերուն նուիրուած իր յաւելուածին մէջ Կ. Կէօքտէրէյեանի մասին կը գրէ. «Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան երկաթէ անողք պայքարը մարմնացնող, փառաւոր ալեգար ծերունին, որու ամենավերջին լուսանկարը անհուն հրճուանքով լոյս կ'ընծայէք «Երիտա-

Շարք էջ 19

ԿԱՐՁՈՒ ՄՐԱՎ
ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ (200 ԸՈՂԻ ԸԱՍԱՐ)
ԱՄԸ ՏԵՍԱԿ ԱՌԹՆԵՐՈՒ ԸԱՍԱՐ
1060 N. ALLEN AVE. PASADENA CA 91104
ԱՆՐԱՍԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝
ԸՆԱԶԱՅՆԵԼ (626) 797-7680

ՇՈՒԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԱՐԻ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

ՄԱՐԻ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻ մահուան քառասունքին առիթով հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Կիրակի, 7 Ապրիլ, 2013, առաւօտեան ժամը 11:00ին, Փաստինայի Ս. Սարգիս Եկեղեցւոյ մէջ, 58 S. Sierra Madre Blvd., Pasadena, CA 91107, որմէ ետք հոգեհաշ պիտի մատուցուի Raffi's Restaurant, 3887 E. Sierra Madre Blvd., Pasadena, CA 91107:

Խնդրողներն են՝
Տէր եւ Տիկ. Տիգրան եւ Լինտա Սարգիսեան եւ զաւակունք
Տիար Գրիգոր Սարգիսեան եւ զաւակունք
Տիկ. Թագուհի Աշնեան եւ զաւակունք (Հալէպ, Սուրիա)
Տիկ. Սոնա Տէյրմէնճեան եւ զաւակունք (Հալէպ, Սուրիա)
Տէր եւ Տիկ. Մանուէլ եւ Սվետա Տարաքճեան եւ զաւակունք
Տիկ. Անահիտ Պասմաճեան եւ զաւակունք
Եւ համայն Սարգիսեան, Աշնեան, Տէյրմէնճեան, Տարաքճեան եւ Պասմաճեան ընտանիքներ:

ԿԱՐԱՊԵՏ ԿԵՕՔՏԵՐԵԼԵԱՆ

Շարունակուած էջ 18-էն

աարդ Հայաստան»ի ներկայ թուով, օրինակ հանդիսանալու համար կարգ մը այն քննող, վախկոտ հայերուն, որոնք պէտք է յիշեն միշտ այս պատուական ընկերը, որ Կիլիկիոյ շրջանի կամաւորական երկրորդ զնդին հրամանատարութիւնը ստանձնած է այդ հասարակ մէջ» (26):

Կամաւորական այս խումբը Հաճըն չի հասնիր: Ճամբան բախում կ'ունենայ իրմէ գերակշիռ եւ դիրքաւորուած թրքական բանակին հետ եւ չորս վիրաւոր տարով կը վերադառնայ Սիս ու կը միանայ Սարգիս Արմաղանեանի գլխաւորած կամաւորական գունդին: Այս գունդն ալ մետասաներորդ ժամուն կը զինաթափուի ֆրանսական բանակին կողմէ ու Հաճըն կը մնայ անօգնական:

Կ. Կէօքտէրէլեան կեանքի մայրամուտին կը տեսնէ իր սիրած Կիլիկիոյ հայաթափումը: Սրտաբեկ՝ իր ժողովուրդին հետ կը դառնայ աստանդական: «Կիլիկիա հայ արտագաղթով Պէյրութ անցաւ, հոն ալ ժողովուրդին շահը պաշտպանելուն համար ֆրանսացիներու կողմէ աքսորուեցաւ Հալէպի ստան» (27):

Կ. Կէօքտէրէլեան փոթորկոտ կեանքէ մը ետք, 1928-ին Եթովպիոյ մէջ սուսիկ-փուսիկ կը հեռանայ այս կեանքէն:

Փոթորիկը կը խաղաղի:

*****

ՄԱՆՈՒԹՅԱՆ ԹԻՒՆ

- 1) «Յիսնամեակ Ա.Գ. Հնչակեան Կուսակցութեան», Փրովիտէն, 1938, էջ 261:
- 2) Բարբոզովեան Ծ. Վարդապետ, «Ինքնակենսագրութիւն Բարբոզովեան Ծ. Վրդ. Թագանեանի», Երուսաղէմ, 1933, էջ 102-104:
- 3) «Հնչակ», 1892 Յունիս 3:
- 4) «Հնչակ», 1892 Յունիս 16. Կիլիկիցի «Նամակ Կիլիկիայէն»:
- 5) Յ. Ճանկիւլեան, «Յիշատակներ Հայկական Ճգնաժամէն», Պէյրութ, քերթում «Արարատ»-ի թիւ 34, էջ 377:

6) «Երիտասարդ Հայաստան»- 1952 Յունիս 10:

7) Բիւզանդ եղիպեան, «Ատանայի Հայոց Պատմութիւն», Անթիլիաս, 2012, էջ 301:

8) Յակոբ Թերզեան, «Կիլիկիոյ Աղէտը», Պէյրութ, 1964, քերթում «Այգ»-ի թիւ 46, էջ 686:

9) Ա. Ատոսիտիս (Թարգմ. Էմմա Ազարիկեան), «Հայերը եւ Երիտասարդ Թուրքերը եւ Կիլիկիոյ Կոտորածները», Հալէպ, 2009, էջ 85:

10) Յ. Թերզեան, էջ 322:

11) Նոյն, էջ 333:

12) Նոյն, էջ 618 եւ 632:

13) Յ. Պողոսեան, «Հանրակրթական Գործունէութիւնը», Լոս Անճելըս, 1942, էջ 577:

14) Առաքել Բէշեան, «Կարմիր Դրուագներ Հերոսներու Կեանքէն», 1915-1918», Պէյրութ, 1956, քերթում «Արարատ»-ի թիւ 20, էջ 133:

15) Նոյն, էջ 140-141:

16) Ա. Կիտուր, «Պատմութիւն Ա.Գ. Հնչակեան Կուսակցութեան», Ա. հտ., Պէյրութ, 1962, էջ 457:

17) Նոյն, էջ 458:

18) Գ. Թաթուլեան, «Անթեղուած Գաղտնիքներ», Պէյրութ, 1967, էջ 162-227:

19) Անդրանիկ Կենեան, «Հալապի Գաղտնիքներ», Պէյրութ, 1964, քերթում «Արարատ»-ի թիւ 43, էջ 164:

20) Անդրանիկ Կենեան, «Ա.Գ. Հնչակեան Կուսակցութիւնը եւ Կիլիկիոյ Ինքնավարութեան Ա.Բը», Պէյրութ, 1958, քերթում «Արարատ»-ի թիւ 27, էջ 53, 303 եւ 312:

21) Նոյն, էջ 68:

22) Նոյն, էջ 271:

23) Նոյն, էջ 268. Գաբրիէլ Մարտիկ, «Մոռցուած Դեպքեր եւ Դեմքեր Հաննոյ 1920-ի Հերոսամարտէն», Նիկոսիա, 1974, էջ 100:

24) Բիւզանդ եղիպեան, ..., էջ 687-688:

25) Գ. Թաթուլեան, ... էջ 281:

26) «Երիտասարդ Հայաստան», 1920 Յունիս 16:

27) Ասատուր Սաչեան, «Դրուագներ Հաննոյ Հերոսամարտէն եւ Հերոսին Ողիսակներ», Պէյրութ, 1961, էջ 288:

ՀԱՅ ԱՐԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ՇԱՍԼԵԱՆ ԹԱԹԻԿԵԱՆ

Շարունակուած էջ 15-էն

Ժամային պահ ու օրեր, որպէս հետեւանք 1975ին ծայր առած քաղաքացիական պատերազմին: Այս առիթով նաեւ կատարուեցաւ ընթերցումը Մերձաւոր Արեւելքի Հայ Աւետարանական Եկեղեցիներու Միութեան նախագահ Վեր.

Մկրտիչ Գարակէօզեանին ողջունի գիրը: Երկրորդ ամուլին՝ Տէր եւ Տիկ. Ճորճ եւ Վիլիան Լուսարարեաններուն յանձնուեցաւ արուեստագիտուհի Տիկ. սիրուն Երէցեանին գծագրութեամբ պատրաստուած յուշանուէր մը, ի նշան երախտագիտութեան ամուլին իշխանական 100,000 նուիրատուութեան համար, զոր կատարած էին 202ի ամբան:

ARMED AND UNARMED SECURITY GUARD SERVICES RFP 7576

The Housing Authority of the City of Los Angeles invites proposals from qualified firms to provide armed and unarmed security guard services for its various property sites. Copies of the RFP may be obtained beginning March 18, 2013 online at <http://www.hacla.org/ps/>.

Proposals will be accepted until 2:00 p.m., April 18, 2013.

3/28, 4/4/13
CNS-2459433#
MASSIS WEEKLY

PROJECT BASED VOUCHER NOTICE OF FUNDING AVAILABILITY PBV NOFA NO. 7577

The Housing Authority of the City of Los Angeles ("Authority") in collaboration with the Los Angeles Housing Department invites proposals from qualified developers under the Project Based Voucher Program for Permanent Supportive Housing projects that serve extremely and very low income chronically homeless special needs and veteran individuals, and homeless senior and disabled individuals. Copies of the PBV NOFA may be obtained beginning March 15, 2013 online at <http://www.hacla.org/ps/>. Electronic proposals will be accepted until 11:59pm, April 15, 2013.

3/28, 4/4/13
CNS-2458998#
MASSIS WEEKLY

INVITATION FOR BIDS (IFB) No. 1733-A THE EXTERIOR PAINTING OF SEVENTY FOUR (74) BUILDINGS AT GONZAQUE VILLAGE HOUSING DEVELOPMENT

The Housing Authority of the City of Los Angeles (HACLA) invites vendors to submit firm fixed price bids for the exterior painting of seventy four (74) buildings at Gonzaque Village housing development. Copies of the IFB may be downloaded from the internet at www.hacla.org under "Doing Business with HACLA", then click on "Procurement Opportunities" and click "Construction Goods and Services". Bids will be accepted by the General Services Department at 2600 Wilshire Boulevard, 4th Floor, Los Angeles, CA 90057, until 2:00 P.M., Pacific Daylight Saving Time, April 29, 2013.

4/4, 4/11/13
CNS-2461979#
MASSIS WEEKLY

INVITATION FOR BIDS (IFB) No. 1734-A THE RE-ROOFING OF SEVENTY FOUR (74) BUILDINGS AT GONZAQUE VILLAGE HOUSING DEVELOPMENT

The Housing Authority of the City of Los Angeles (HACLA) invites vendors to submit firm fixed price bids for the re-roofing of seventy four (74) buildings at Gonzaque Village housing development. Copies of the IFB may be downloaded from the internet at www.hacla.org under "Doing Business with HACLA", then click on "Procurement Opportunities" and click "Construction Goods and Services". Bids will be accepted by the General Services Department at 2600 Wilshire Boulevard, 4th Floor, Los Angeles, CA 90057, until 2:00 P.M., Pacific Daylight Saving Time, April 29, 2013.

4/4, 4/11/13
CNS-2462011#
MASSIS WEEKLY

INVITATION FOR BIDS (IFB) No. 1735-A THE RESTORATION AND PAINTING OF THE EXISTING WROUGHT IRON SECURITY DOORS AND WINDOW BARS

The Housing Authority of the City of Los Angeles (HACLA) invites vendors to submit firm fixed price bids for the restoration and painting of the existing wrought iron security doors and window bars, perimeter fencing, handrails and guardrails at the following public housing developments located at: Rancho San Pedro Housing Development, 275 W. 1st Street, San Pedro, CA 90731, Estrada Courts Housing Development, 3232 Estrada Street, Los Angeles, CA 90023, Pueblo Del Rio Housing Development, 1801 E. 53rd Street, Los Angeles, CA 90058, San Fernando Gardens Housing Development, 10995 Lehigh Ave., Pacoima, CA 91331. Copies of the IFB may be downloaded from the internet at www.hacla.org under "Doing Business with HACLA", then click on "Procurement Opportunities" and click "Construction Goods and Services". Bids will be accepted by the General Services Department at 2600 Wilshire Boulevard, 4th Floor, Los Angeles, CA 90057, until 2:00 P.M., Pacific Daylight Saving Time, May 7, 2013.

4/4, 4/11/13
CNS-2463562#
MASSIS WEEKLY

ԴԵՊԻ ԱՊԱՐՈՎ ԶԱՅԱՍՏԱՆ

Շարունակում էք 6-էն

փոխումները իրագործելու, եւ նորը նորեւ նախագահի համար լաւագոյն առիթն է օգտագործել այդ հնարաւորութիւնը, ուր վստահաբար անելիք շատ կայ:

Եթէ, համարձակութիւնը ունենանք, ետդարձ հայեացք նետել անցած երեք նախագահների գործունէութեանը, ապա, չարախօս չլինելու համար, կարող ենք նշել, որ նրանք իրար նմանութիւնով, ժողովրդի սրտին մօտ եւ նրա յիշողութեան մէջ դրական խոր հետք չեն թողած: Առաջին նախագահի հետ կապուած՝ անմոռանալի են մութ ու ցուրտ գիշերները ու ժողովրդի օրինական ունեցուածքի լայնատարած սեփականաշնորհումները կոպեկների արժէքով: Արդիւնքում շահեցին մի քանի տասնեակ ընտանիքներ ոչ թէ ժողովուրդը եւ այդ հանրային հարստութիւնը ժողովրդին վերադարձնելու խօսք բնաւ չի լինում: Երկրորդ նախագահը մեծ յաջողութեամբ լայնացրեց «օլիգարխներ» ի իրաւունքները, լայնացնելով իրամատը չքաւորների ու նոր հարուստների միջեւ, որին կարելի է աւելացնել նաեւ աֆրիկեան առիւծի որսը եւ Մարտի 1-ը: Այստեղ եւս խօսք չէղաւ մենաշնորհային տնտեսութեանը մաս դարձնել նաեւ պետութեանը, որ օրինական ու տրամաբանական կը լինէր: Երրորդը իր նախորդների ուղին շարունակելով՝ զարգացրեց ֆուտբոլային դիւանագիտութիւնը եւ «Առաջ Հայաստան» կարգախօսը փոխարինեց «Դէպի սպահով Հայաստան»ով:

Ներկայ ընտրութիւնները մեր կարծիքով պիտի դառնան անկիւնադարձային: Ո՛վ որ լինի ընտրուած նախագահը, նա պիտի պարտաւորուի հրաժարուել նախորդ տարիների աշխատակերպի ու աւանդույթ դարձրած ոչ հայավայել գործունէութեանը:

Կ'ուզենք հաւատալ, որ այս անգամ նոր նախագահը անհրաժեշտ ժամանակը կը յատկացնի անցեալ քսան տարիների լուրջ հաշուեկշիռը անելու իր առաջին հնգամեակի ու վերջին նախընտրական ծրագրի սահմաններում: Մենք քաջ գիտակցում ենք, որ այսօրուայ անկալուն ու թշնամական շրջապատի պայմաններում մարդկային հզօր ջանքեր են անհրաժեշտ հաւասարակշռութիւնը պահպանելու եւ, որ ամենակարեւորն է երկրի գոյութիւնը ապահովելու համար, այսուհետեւ իրաւունք չունենք մոռանալ մեր հայրենակիցների աւօրեայ կեանքի պահանջները:

Անհար կը լինի անդրադառնալ նախընտրական ծրագրի մասնաւոր քննարկմանը, բայց պիտի փորձենք յիշեցնել մի քանի կէտեր՝ խորապէս գիտակցելով, որ բոլոր միւսները եւս հաւասարագօր են ու կարեւոր: Բազմիցս հնչեցին խօսքեր սփիւռքի հետ կապի մասին:

Վստահօրէն կարող ենք հաստատել, որ այդ կապը կիսատ, մակերեսային ու միակողմանի է: Բացի դրամական մասնակցութիւնից սփիւռքը չի ներգրաւուած հայրենական շատ խնդիրների լուծման գործում, մինչդեռ անգնահատելի ներդրում կայ դրսում, բոլոր մասնակցութեանը մեծ թւում է մասնագէտներով, որից լայնօրէն օգտուած են նրանց տուն տուած երկրները... Իսկ հայրենի կառավարութիւնը, ըստ երեւոյթին, ինք-

նաբաւ է՝ մի քանի երեւեալների շքանշան տալով, իսկ նորաստեղծ Սփիւռքի նախարարութիւնը հիմնադրուած մակերեսային վարագոյր է՝ չնայած մասամբ էլ օգտակար: Համոզուած ենք, որ հայրենիքը չի ճանաչում Սփիւռքը (կարծեմ Պերճ Զէյթունցեանի արտայայտութիւնն է):

Մշակոյթի վերաբերեալ ասուում է «...ընտրուած է ազգային արժէքների վրայ հիմնուած քաղաքակիրթ հասարակութեան կառուցման ուղին...»: Ասուածը սուտ չէ, բայց ճիշդ է մասամբ, շատ փոքր համեմատութեամբ:

Առիւծի բաժինը կազմում են՝ այսօրուայ մշակոյթի համարուող, անշնորհ սերիալները, հայկօ-մկօները ու նման բազմաթիւ «շօու»երը, որոնք քաջալերում են ու ծափահարում մշակոյթի նախարարութեան կողմից: Բարի երթ ու քաջութիւն ենք ցանկանում վարագոյրի յետեւում մնացած ու մի անկիւնում մոռացուած իրական հայ արուեստին: Զարմանալիօրէն նախարարութիւնում կամ բան չեն տեսնում եւ կամ էլ քաջութիւնը չունեն միջամտելու, որի արդիւնքում մեր դարաւոր մշակոյթն է կաղում:

«Կրթութիւն եւ գիտութիւն»ը այն է որի մասին կարելի է հատորներ գրել չնայած նախարարութեան պատասխանատուների եւ անձնակազմի ինքնաբաւ ու հպարտ կեցուածքին: Անհասկանալի է ու թերեւս անբացատրելի, որ կրթութեան նախարարութիւն, պետական համալսարան, լեզուի մանկավարժական բարձրագոյն ուսումնաւորանք, գիտութիւնների կաճառ, հարիւրաւոր «դոկտոր-պրոֆեսոր»ների մի բանակ ունեցող հայրենի երկրում երիտասարդութեան մեծ մասը չի կարողանում տիրապետել իր մայրենի լեզուին, մինչդեռ նոյն ուսանողները ամերիկեան դպրոց յաճախելով՝ շատ կարճ ժամկէտում գործածում են բարեկարգ ու խնամուած անգլերէն (մեզ այդպէս է թւում), իսկ միւս կողմից՝ հպարտօրէն կարելի է ասել, որ Պոլսոյ, Հայկալի կամ Պէյրութի մեր հայրենակիցները ուսումնական այդ կարգի հաստատութիւններից գուրկ լինելով հանդերձ՝ փառաւորապէս են տիրապետում իրենց մայրենիին:

Կարելի է հարց տալ թէ, արդեօ՞ք այս խնդիրները եւս նախագահական են:

Մեր պատասխանը կը լինի՝ ԱՅՈ: Առողջ հասարակութիւնը գարգացնելու դժուարին գործում փոքր խնդիր չկայ ու պիտի յուսանք, որ մեր նորընտրեալ նախագահը իր նախորդներից ու ինքը իր անցեալից տարբերուելու ցանկութեամբ լեցուած, պիտի քաջութիւնը ու քաղաքական նպատակը ունենայ փոխելու եւ թարմացնելու իր շրջագծում գտնուող անձնակազմի այն բաղադրիչներին, որոնք արդէն բազմիցս ապացուցել են իրենց անհամատեղութիւնը զբաղեցրած պաշտօններին: Որեւէ պետական պաշտօնեայ իր վարքագծով պիտի վստահութիւն ստեղծի, այլապէս նա իր տեղում չէ:

Միեւնոյն կազմով կարելի է միայն միեւնոյն ձամբան անցնել:

Մեր ժողովուրդը արժանի է՝ վերջապէս արիւնով ձեռք բերած յաղթանակի պտուղները վայելելու:

Փարիզ, Ֆրանսա

ԻՆՉՈՒՄ ԱՆԱՆԿԱՑԱԲ «ԱՐՄԱԻԿԱՆ»

Շարունակում էք 6-էն

նում իրավիճակի փոփոխութեան դէպքում այլ աւիաընկերութիւնները կարող են հրաժարուել չուերթերից, եւ Հայաստանը կը յայտնուի սեփական աւիափոխադրող չունենալու վտանգի առջեւ: Դազէնդրիտուն այն կարծիքին էր, որ ազգային փոխադրողի նկատմամբ հովանաւորութիւնը վերացնելով նրան հնարաւորութիւն կը տրուի մրցակցելու այլ ընկերութիւնների հետ եւ առաւել արդիւնաւէտ դարձնելու իր գործունէութիւնը: Մինչդեռ, ՀԲ-ի փորձագէտի եզրակացութեամբ, քաղաքացիայի վարչութիւնը փորձում է ազգային փոխադրողին զարգացնել ուղեւորների հաշուին:

Զգիտենք, այս քննարկումն արդեօք յիշու՞մ է Արտիոմ Մովսիսեանը, թէ՞ ոչ, բայց ակնյայտ է, որ ժամանակն ապացուցեց նրա տեսակէտի սնանկ լինելը:

Անարդիւնաւէտ մենեջմենտ եւ ուղեւորների հաշուին զարգանալու քաղաքականութիւն

Իսկապէս «Արմաւիան» փորձում էր զարգանալ ուղեւորների հաշուին, փորձ անգամ չանելով իր ունեցած բացառիկ իրաւունքների տարիներին հիմքեր ստեղծել՝ 2013-ին մրցակցային դառնալու համար: «Արմաւիայի» տոմսերը մշտապէս աւելի թանկ էին բոլոր ուղղութիւններով, սպասարկման որակն ու պայմանները գիշում էին այլ աւիաընկերութիւններին: Որպէս ազգային աւիափոխադրող էլ «Արմաւիան» իրեն խիստ բացասական ձեւով դրսեւորեց սիրիական ճգնաժամին՝ լրացուցիչ թռիչքներ իրականացնելով միայն կառավարութեան միջամտութիւնից յետոյ, սիրիահայերի համար ճգնաժամային իրավիճակում տոմսերի գների ոչ միայն գեղջեր չանելով, այլեւ բարձրացնելով, տեղի չունեցած չուերթերի տոմսերի գումարների վերադարձն անընդհատ ձգձգելով եւ այլն: Մինչդեռ, հենց այսպիսի իրավիճակներում ազգային աւիափոխադրողը պէտք է կատարեր իր պարտաւորութիւնները: «Արմաւիան» դա չարեց, որովհետեւ խոր ֆինանսական ճգնաժամի մէջ էր, որն արդիւնք է ընկերութեան անարդիւնաւէտ մենեջմենտի: Մի քանի ամիս առաջ «Արմաւիայի» անարդիւնաւէտ մենեջմենտի մասին էր նշել ուսաստանեան RBK daily-ն: Թէեւ դա այնքան բացայայտ է, որ ամենեւին էլ պարտադիր չէ, որ այլ աղբիւրներից ասեն: Եթէ մի ընկերութիւն, ունենալով բացառիկ իրաւունքներ, ոչ միայն շահութով չի աշխատել, այլեւ բանկերին, օդանաւակայաններին եւ այլ տնտեսաւորողներին մօտ 30 մլն տոլարի պարտք է կուտակել, ապա ընդհանրապէս ի՞նչ մենեջմենտի մասին է խօսքը: Կարելի է ասել, որ այն պարզապէս գոյութիւն չի ունեցել: Դա, չգիտես ինչու, քաղաքացիական աւիացիայի գլխաւոր վարչութիւնը եւ նրա պետը չէին տեսնում տարիներ շարունակ, կամ տեսնում էին, բայց չէին պահանջում արդիւնաւէտ կառավարում իրականացնել, սպառնալով այլապէս գրկել բացառիկ իրաւունքներից: Թե ինչու՞,

մնում է միայն ենթադրութիւններ անել:

Ի՞նչ պատասխանատուութիւն կը կրի Սիխայիլ Բաղդասարովը
Վերջին ամիսներին ակտիւօրէն շրջանաւորում էին «Արմաւիայի» հնարաւոր վաճառքի լուրերը: Ընկերութեան սեփականատէր Միխայիլ Բաղդասարովը դեռ մի քանի ամիս առաջ նոյն RBK daily-ի թղթակցին ասել էր, որ բանակցութիւններ են ընթանում ընկերութիւնը վաճառելու ուղղութեամբ, եւ ծրագրում է գործարքն աւարտին հասցնել 2-3 շաբաթուայ ընթացքում: Սակայն դա տեղի չունեցաւ ոչ 2-3 շաբաթուայ, ոչ էլ 2-3 ամիսների ընթացքում: Հաւանաբար ոչ մի գնորդ չի ցանկանում ձեռք բերել պարտքային այսպիսի ասեղի բեռով ընկերութիւն: Սա չի կարող մտահոգութիւն չառաջացնել: Խնդիրը միայն այն չէ, որ մենք այսօր արդէն չունենք ազգային աւիափոխադրող, տեղի չեն ունենալու նախապէս ծրագրուած չուերթեր, այլ այն, որ ներկայումս հնարաւոր չէ պատկերացնել, թէ ո՞վ եւ ի՞նչ պայմաններով ձեռք կը բերի սնանկացող այդ ընկերութիւնը: Իսկ ֆինանսական պատասխանատուութիւն կը կրեն աւիաընկերութեանն այս վիճակին հասցնող սեփականատէր Միխայիլ Բաղդասարովը եւ վարչական պատասխանատուութեան՝ քաղաքացիայի գլխաւոր վարչութեան պետ Արտիոմ Մովսիսեանը: Հաւանական է, դա տեղի չի ունենայ:

Միխայիլ Բաղդասարովի անտաղանդ կառավարման հետեւանքով սնանկացած աւիաընկերութեան հաւանական գնողները, 30 մլն դոլար պարտքը ստանձնելու դիմել, իրենց պայմանները կ'առաջադրեն՝ պահանջելով արտօնութիւններ կամ վաճառքի գնի իջեցում: Այսինքն, այդ պահանջները բաւարարուելու են դարձեալ կամ ուղեւորների, կամ պետական պիւտձէ չստացուող մոտքերի հաշուին: Այլ խօսքով, վճարելու ենք մենք բոլորս, ոչ թէ սնանկացման ուղղակի պատասխանատուները: Աշխարհում, եթէ որեւէ ընկերութիւն սնանկանում է, ապա առաջին հերթին դա նշանակում է ընկերութեան սեփականատիրոջ սնանկացում, որն ընդհուպ իր անձնական ֆինանսական միջոցներով եւ գոյքով է պատասխանատուութիւն կրում: Իսկ մեզ մօտ կարելի է 12 տարի աւիաընկերութեան սեփականատէր լինել, ստանալ անձնական եկամուտներ, ընկերութեանը թողնել պարտքեր, բայց անձնական ոչինչ չկորցնել:

Ձաւեշտալի հրաժեշտ
Այս ամէնի ֆոնին զաւեշտալի է ընկերութեան շնորհակալութիւնը «իր բոլոր ուղեւորներին, որոնց հետ աշխատել է 12 տարի» եւ ամենավերջին ապացոյցը ընկերութեան մասին՝ «Արմաւիայի» պաշտօնական կայքում երէկ այդպէս էլ չտեղադրուեց ընկերութեան սնանկացման մասին յայտարարութիւնը: Փոխարէնը «Գնէք աւիատոմս օնլայն եւ ստացէք գեղջ 2 տոկոս» կոչն է: Երեւի դեռ տեղեակ չեն, որ իրենք արդէն սնանկացել են:

